

Turinys

Kronika

Iš redakcijos pašto	2
<i>Kun. Artūras KAZLAUSKAS</i> Velykų kelionė	3
<i>J. MALINAUSKAS, J. ŽEMAITAITIS</i> Bažnyčios pulsas	5
Neardykime šeimos ir neatimkime iš vaikų tikrojo vaikystės grožio	7
<i>Kun. Saulius BUŽAUSKAS</i> Svetingumas – geros šeimos ir tikros Bažnyčios bruožas	8
<i>T. VILUCKAS</i> . Prisikėlimo ženklai	9

Credo

Kryžiaus kelias	10
<i>Kun. Žydrūnas VABUOLAS</i> Dievo gailestingumas	12
<i>Dr. Ingrida GUDAUSKIENĖ</i> Paulius ir tikėjimas	15
<i>Jūratė STUČINSKAITĖ</i> Susitikimai tyloje	17

Didelės ir mažos kryžkelės

<i>Antanas SAULAITIS SJ</i> Dvasios tėvai ir motinos	18
<i>Zita VASILIAUSKAITĖ</i> Bevaikės šeimos irgi gali būti laimingos	19
<i>Tomas VILUCKAS</i> Tikrasis vaisingumas	21
<i>Kun. Danielius DIKEVIČIUS</i> Biblija apie (ne)vaisingumą	22
<i>Mons. dr. Algirdas JUREVIČIUS</i> Ateizmo bergždumas...	23

Kaip vyrą ir moterį sukūrė juos

<i>Rūta POCIUTĖ</i> Jono Pauliaus II <i>Kūno teologija</i>	25
---	----

Meno pasaulyje

<i>Vanda IBIANSKA</i> Sicilijos garbė Vinčencas Belinis	27
--	----

Atokvėpio valandai

<i>Giovannino GUARESCHI</i> Visuotinis streikas	29
--	----

Gero kino kampelis

<i>Ramūnas AUŠROTAS</i> (Ne)vaisingumo baimė	32
---	----

Mandagumas mūsų kasdieninis

Pavėžėti ar nepavėžėti?	33
-------------------------	----

Sveikata

Vyrų ir moterų nevaisingumas	34
------------------------------	----

Gyvenimas kaip senas vynas

<i>Vanda IBIANSKA</i> Kai laikas sustoja	35
---	----

Mielieji „Artumos“ bičiuliai,

nors pirmieji šio numerio skaitytojai žurnalą atsiversite dar prieš Velykas, bet jau dabar norisi sveikinti Jus, gerieji, mūsų Viešpaties Prisikėlimo džiaugsmo kupina širdimi! *Tedžiūgauja dangaus angelų minios!* Tiesiog nerandu gražesnių, tinkamesnių žodžių tam džiugesiui išsakyti, negu ši Velykų šlovinimo giesmė – regis, ją surašė tikrai Kristaus pergalės apsvaigintas autorius! *Tesidžiaugia Motina Bažnyčia, tokios šviesos žiburiais pasipuošusi, o nuo galingos tikinčiųjų giesmės skliautai šie tevirpa.* Man ši šlovinimo giesmė – tai lyg visos liturgijos ir viso mūsų tikėjimo viršūnė, kurią girdėdamas kasmet jaučiuosi lyg naujai užgimęs. (Ech, būtų mano valia, visiems Velyk-naktyje atvira širdimi ir blaviu protu ją išklausiems suteikčiau visus įmanomus atlaides, išrišimus, palaiminimus beigi malones!) *Tesilinksmina nušvitusi žemė ir, amžių Valdovo spindesio nušviesta, tepajunta, kad pasaulyje tamsa jau išsisklaidė.* (Betgi Prisikėlęs Kristus tą ir daro – teikia net tokias malones, apie kurias nė pasvajoti nedrįstume! Tad ar tikrai – taip ir neišdrįsime?..)

Na, sakys skeptikai ir pesimistai, drauge su cinikais bei ateistais, čia – tik opiumas liaudžiai, apsidairyk aplink ir pamatysi tamsybių siautėjimą... Ir ką, tikrai: pavasaris, gavėnia, paženklinti jau ne tik bjauraus oro, medžiaginio nepritekliaus, bet ir visokiom moralinėm baisybėm, kai, pasirodo, gviešiamasi mažiausiuosius mūsų vaikus kone viešai – valdiškuos darželiuos – tvirkinti?! (Žemai lenkiuosi Nacionalinei šeimų ir tėvų asociacijai, kurios dėka iškeltos į viešumą tos makabriškos užuomazgos! Taip pat ir dar žemiau aš nusilenksiu mūsų valdžiai, kuri išdrįs, nepaisydama visų žydrųjų euromilijonų įtakos, užverti visas įmanomas duris ateityje tokioms baisybėms skverbtis Lietuvon.) Taigi, baisu, taip; bet čia pat – reali viltis ir netgi žalgiriškos pergalės nuojauta!

Bet kas gi čia dabar – ką mes matom žvalgydamiesi po balandžio „Artumą“? Mėnuo, kai visas krikščioniškas pasaulis švenčia Gyvybės pergalę prieš mirtį, o Bažnyčia Lietuvoje šio mėnesio paskutinį sekmadienį vėl minės Gyvybės dieną, o „Artuma“ pasirinko... *nevaisingumo* temą!? Kodėl gi ne? Ir ne tik todėl, kad toje „laisvoje“ mūsų žiniasklaidoje ši tema – beveik tabu (neįtariat kodėl?). Kita vertus, Velykos ir Gyvybės šventė – ar ne puikus laikas, kai galime pažvelgti į kone skausmingiausias žmogui temas ir net jose bandyt atrasti vilties ženklų. Juk ar ne per Velykas mirtis ir gyvenimas taip suartėja, kad, regis, fiziškai užuodi... ir suvoki, jog tai – ir tavo dalis, kad kiekvienas turime nueiti savąjį *kryžiaus kelią* ir *Dievo gailestingumo sekmadienis* jau aušta mums visiems!..

O man galvoj vis tas pašėlęs velykinis šlovinimas ūžia!.. *Kas mums iš gimimo, jei nebūtų atpirkimo!* O, koks nuostabus tavasis gerumas, kokia neprilygstamai didi tavo meilė: išvaduoti vergui *atidavei Sūnų!* Kažkokia beprotiška palaima ir malonė. Aleliuja!

Darius Chmieliauskas

Viršelyje – angelas skelbia moterims, kad Kristus prisikėlė.
Viduramžių miniatiūra

Iš redakcijos pašto

Oi, kaip mus išbarė kauniečių ponija Stefanija! Jai labai nepatiko „Artumos“ vasario numeris, kuriame svarstėme meilės ir lytiškumo temą: „Ar pašėlot, jau ir Dievui priskiriat erotiškumą!.. Nuo to sekso ir žemiausios moralės niekur nebėr ramybės, ir jūs, mano gerbiamas katalikiškas žurnalas, be jo neapsieinat!“ Tarsi jos žodžius išgirdęs štai ką parašė vilnietis ekonomikos analitikas Dainius A. Butautas:

– Jei netikintis ir Bažnyčios gyvenimo negyvenantis žmogus bent užmestų akį į šią „Artumą“, turbūt jį ištikytų šokas ir jis su pasibaisėjimu sušuktų: „Nejaugi Bažnyčia dar ir meilę nori pasisavinti?! To jau per daug! Jei jau Bažnyčia ir apie meilę kalba, tikrai atėjo *šio pasaulio pabaiga!*“ Gal ir atėjo, bet tik *šio* pasaulio... „Artumos“ vasario numeris – tai tiesiog kvietimas suprasti ir pažinti, kad Dievas ir Bažnyčia visų pirma yra Meilė, o ne vieni draudimai, kaip dažnai neteisingai įsivaizduojama.

Kažkuris šventasis sakė, kad palaimingiau duoti negu gauti. Vadinas, palaimingiau yra mylėti, ypač abipusiškai. D. Chmieliauskas redakcinėje išvalgoje cituoja R. Cantalamessos mintį: „*Dviejų asmenų tarpusavio meilė, kuri stipriausiai pasireiškia vyro ir žmonos santuokinėje meilėje, atveria kažką apie Šventčiausiąją Trejybę.*“ Stipru, tiesa? Kartais ir pats panašiai pagalvoju.

Gerb. Darius rašo: „Drąsos, pažinti meilę niekada ne vėlu!“ Tegul šie žodžiai eina tiesiai Dievui į ausį. Ir geriausiai – pačiu trumpiausiu šv. Teresėlės greitaeigiu liftu. Lyg girdėjau, o gal tik įsivaizduoju, kad Dievas greitas išgirsti, bet lėtas vykdyti. Man atrodo, kad veikia Dievas *lėtas išgirsti, bet greitas įvykdyti*. Tik kas ten žino, kaip yra iš tikrųjų. Nebent apaštalas Jonas, pasakęs, kad „Dievas yra meilė“ (1 Jn 4, 8), arba Benediktas XVI, taip pavadinęs savo pirmąją encikliką –

Deus caritas est. Kaip gražiai popiežius aprašo duodančiąją ir gaunančiąją meilę, galima perskaityti T. Vilucko straipsnyje „Erotiškas Dievas? Kodėl gi ne!“

Šiame „Artumos“, kuri jeigu ir nesušildo tiesiogiai, tai tikrai bent netiesiogiai, numeryje yra daug gerų straipsnių. Savuosius išvedžiojimus norisi baigti man viena gražiausių Šventojo Rašto ištraukų: „*Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą, pagal savo paveikslą sukūrė jį; vyrą ir moterį; sukūrė juos*“ (Pr 1, 27).

* * *

Uteniškis Vytautas Petronis yra atsiuntęs porą jaukių eilėraščių ir keturis kruopščiai atliktus piešinius, vaizduojančius šv. Joną, Mozę, Izaiją ir apaštalą Paulių. Vilnietis Vladas Miničius artėjančių Velykų proga padovanojo keturis dramatiškai didingus eilėraščius apie Kristų. Labai dėkui, mielieji, bet poezijos ir mes nespausdiname. Lyrinčius kūrinius vertėtų paskaityti artimos sielos žmonėms arba pasiūlyti atitinkamiems leidiniams.

* * *

Iki birželio pabaigos dar minime apaštalo Pauliaus gimimo dutūkstantmetį. Šia proga molėtiškė Edita Ivaškevičienė pasidalijo prisiminimais apie 2003 m. Berlyne vykusias ekumenines Bažnyčios dienas ir tada tenai matytą miuziklą „Paulius – naujas kelias“. Įspūdziai lig šiol neišblėso, tad jinai miuziklo

tekstą net išvertė iš vokiečių kalbos ir mums atsiuntė ištrauką, pavadintą „Jeruzalės konsiliumas“.

* * *

Ponia Stasė iš Joniškio rajono, ištikiama „Artumos“ skaitytoja dar nuo „Caritas“ laikų, priekaištavo, kad tarp katalikų žiniasklaidos pavadinimų nededame „Kregždutės“, ir netgi siūlėsi už tai sumokėti. Jau dedame ir prašome Dievo bei žmonių pagalbos, kad šis puikus vaikams skiriamas laikraštėlis neužgestų.

* * *

Vilnietė Aurelija Tamošaitytė Liutkevičienė rašo:

– Nesu stipriai praktikuojanti katalikė ir pirmą kartą atsivertusi jūsiškį žurnalą buvau labai skeptiškai nusiteikusi, bet... nustebau, kiek daug įdomaus jame radau. Jaučiuosi tarsi atradusi tai, ko man trūko ir ko, pati to nesuvokdama, ieškojau. Jau seniai erzina visi tie moterims ir merginoms skirti žurnalai: na, man, 26 metų moteriai, rūpi, ką jie gali papasakoti apie kurio nors sezono madas, betgi likusi šių leidinių dalis būna užpildyta bet kuo – kas jau ne kartą skaityta ar tiesiog banalu. Gal kam iš šalies knietėtų patarti: jei nori ko nors naujo ir nebanalaus, skaityk knygas. Knygų neapleidžiu (šitą pomėgį mama perdavė), bet man norisi įvairialypio pažinimo, kad gebėčiau įvertinti ir pasirinkti iš įvairių šaltinių gaunamą informaciją.

„Artuma“ duoda minčių apmąstymams, padeda kitaip pažvelgti į save ir aplinkinius – trumpai tariant, keičia mane.

* * *

Širdingai ačiū visiems mums parašiusiems skaitytojams. Mums labai svarbūs jūsų atsiliepimai.

Redakcijos paštą apžvelgė
Regina PUPALAIGYTĖ

Velykų kelionė

Balandžio kalendorius

Neseniai lankiausi vienoje šeimoje. Namų palaiminimą, kaip įprasta, pradėjome Šventojo Rašto ištraukos skaitymu. Man prasmingiausias tokia proga Luko pasakojimas apie dviejų mokinių kelionę į Emausą (Lk 24). Vienas šeimos narys pertraukė skaitymą ir visai nuoširdžiai pasakė, kad visa tai yra pasakos... Jėzus ir jo istorija, drauge Dievas ir jo istorija arba priimama, arba atmetama. Mes, krikščionys, tikime ir pasitikime šita tiesa. Vargas mums, jei Kristus mus apgavo, jei surastas (kaip sako kai kas) jo kapas...

Balandžio 5-oji – Viešpaties kančios (Verbų) sekmadienis. Didžiosios, arba Šventosios, savaitės pradžia. Minėdami iškilmingą Jėzaus įžengimą į Šventyklos miestą Jeruzalę, mes švenčiame jo įžengimą į tikrąją Šventovę per atmetimą, kančią, mirtį ir prisikėlimą.

„Jis, turėdamas Dievo prigimtį, godžiai nesilaikė savo lygybės su Dievu, bet apiplėšė pats save, priimdamas tarno išvaizdą ir tapdamas panašus į žmones. Jis ir išore tapo kaip visi žmonės; jis nusižemino, tapdamas klusnus iki mirties, iki kryžiaus mirties. Todėl ir Dievas jį išaukštino ir padovanojo jam vardą, kilniausią iš visų vardų, kad Jėzaus vardui priklaupytų *kiekvienas kelis* danguje, žemėje ir po žeme ir *kiekvienos lūpos* Dievo Tėvo šlovei *išpažintų*: „Jėzus Kristus yra Viešpats!“ (Fil 2, 6–11).

Balandžio 9-oji – Didysis ketvirtadienis, paskutinė gavėnios diena. Rytė vyskupas su savo kunigais renkasi į Katedrą paruošti šventosios krizmos bei palaiminti katechumenų ir ligonių aliejų. Parsivežti jų į savo parapijas susirinkę kunigai atnaujina kunigystės pažadus. Vakare Viešpaties vakarienės Mišiomis pradedamas Didysis Velykų tridienis bei atmenamas Eucharistijos ir Šventimų sakramentų įsteigimas, taip pat Jėzaus mums paliktas Artimo meilės įsakymas.

„Aš tai gavau iš Viešpaties ir tai perdaviau jums, kad Viešpats Jėzus tą naktį, kurią buvo išduotas, paėmė duoną ir, sukalbėjęs padėkos maldą, sulaužė ir tarė: „Tai yra mano kūnas, kuris

už jus duodamas. Tai darykite mano atminimui“. Taip pat po vakarienės jis paėmė taurę ir tarė: „Ši taurė yra Naujoji Sandora mano kraujyje. Kiek kartų gersite, darykite tai mano atminimui.“ <...> Taigi, kada tik valgotė šitą duoną ir geriate iš šitos taurės, jūs skelbiate Viešpaties mirtį, kol jis ateis“ (1 Kor 11, 23–26).

Balandžio 10-oji – Didysis penktadienis, atgailos, pasninko ir abstinencijos diena Viešpaties mirčiai ant kryžiaus atminti. 15 val. ar vėliau krikščionys renkasi į Viešpaties kančios liturgiją, jos centre – šventojo Kryžiaus pagerbimas.

„Jei esame suaugę su jo mirties paveikslu, būsimė suaugę ir su prisikėlimo. Mes žinome, jog mūsų senasis „aš“ yra nukryžiuotas kartu su juo, kad būtų sunaikintas nuodėmės kūnas ir kad daugiau nebevergautume nuodėmei. Juk kas miręs, tas išvaduotas iš nuodėmės. Jeigu esame mirę su Kristumi, tikime ir gyvenimą su juo“ (Rom 6, 5–8).

Balandžio 11-oji – Didysis šeštadienis. Diena, kai Bažnyčia budi prie mirusio savo Viešpaties kapo, apmąstydama Jo mirties prasmę. Švenčiama tik Valandų liturgija ir mirštantiesiems nunešamas Viatikas – kelionės duona.

„Argi nežinote, jog mes visi, pakrikštytieji Kristuje Jėzuje, esame pakrikštyti jo mirtyje? Taigi krikštu mes esame kartu su juo palaidoti mirtyje, kad kaip Jėzus buvo prikeltas iš numirusių Tėvo šlovinga galia, taip ir mes pradėtume gyventi atnaujintą gyvenimą“ (Rom 6, 3–4).

Kelionė į Emausą. XI a., Ispanija

Balandžio 12-oji – VIEŠPATIES PRISIKĖLIMO SEKMADIENIS.

Nikėjos Susirinkime (325 m.) visos Bažnyčios susitarė, kad krikščionių Velykos bus švenčiamos sekmadienį po pavasario lygiadienio pirmosios mėnulio pilnaties (Nisano – žydų kalendoriuje pirmojo mėnesio, nes tada švenčiamos Velykos, 14 dienos). Dėl kalendoriaus reformos Vakaruose (vadinamos „grigaline“, nes ją įvykdė popiežius Grigalius XIII 1582 m.) tarp šio ir Rytų kalendoriaus susidarė keliolikos dienų skirtumas. Dabar Vakarų ir Rytų Bažnyčios siekia susitarti, kad Viešpaties Prisikėlimą vėl švęstų tą pačią dieną. Štai kodėl svarbiausios Bažnyčios šventės neturi pastovios kalendorinės dienos – jų laikas priklauso nuo Velykų. Nusileidus saulei šeštadienio vakarą visi krikščionys su savo Krikšto žvakėmis rankose renkasi į svarbiausią metuose – Viešpaties prisikėlimo būdėjimą. Šitaip prasidedantis Prisikėlimo sekmadienis yra didžiausios krikščionių iškilmės metas, kuris tęsis visas aštuonias dienas iki Atvėlykio sekmadienio. Jos gali būti vadinamos viena šventąja diena. Taip prasideda 50 dienų trunkantis Velykų laikas, kuris baigsis Sekminėse, kai švęsime Šventosios Dvasios atsiuntimą.

„Argi nežinote, jog truputis raugo suraugina visą maišymą? Išmeskite senąjį raugą, kad taptumėte nauju maišymu. Jūs juk esate nerauginti, nes jau

yra paaukotas mūsų velykinis Avinėlis, Kristus. Tad švėskime šventes ne su senu raugu, ne su blogybės ir nelabumo raugu, bet su nerauginta tyros širdies ir tiesos duona“ (*1 Kor 5, 6b–8*).

Balandžio 19-oji – II Velykų sekmadienis, vadinamas Baltuoju, nes tą dieną nusivilkdavo baltą visas aštuonias dienas nešiotą drabužį tie, kurie per Velykų budėjimą tapo krikščionimis. Šis sekmadienis vadinamas ir **Dievo Gailestingumo sekmadieniu**, kai šlovinamas Dievas, per Kristaus išganymo darbą parodęs neaprepiamą savo gailestingumą.

„Jeigu esate su Kristumi prikelti, siekite to, kas aukštybėse, kur Kristus sėdi Dievo dešinėje. Rūpinkitės tuo, kas aukštybėse, o ne tuo, kas žemėje. Jūs juk esate mirę, ir jūsų gyvenimas su Kristumi yra paslėptas Dieve. Kai apsiireikš Kristus – mūsų gyvastis, tuomet su juo ir jūs pasirodysite šlovingi“ (*Kol 3, 1–4*).

Balandžio 23-ioji – šv. kankinio Jurgio, antrojo Lietuvos globėjo, minėjimas (gerbiamas nuo VII a.).

„Kas gi mus atskirs nuo Kristaus meilės? Ar vargas? ar priespauda? ar persekiojimas? ar badas? ar nuogumas? ar pavojus? ar kalavijas? Parašyta: *Dėl tavęs mes žudomi ištisą dieną, laikomi pjautinomis avimis*. Tačiau visa mes lengvai nugalime dėlei to, kuris mus pamilo“ (*Rom 8, 35–37*).

Balandžio 24-oji – šv. kankinio vienuolio ir vyskupo Vaitiekaus (Adalberto; X a.), pirmojo baltų genčių misio-neriaus, minėjimas.

„Ir aš esu tikras, kad nei mirtis, nei gyvenimas, nei angelai, nei kunigaikštystės, nei dabartis, nei ateitis, nei galybės, nei aukštumos, nei gelmės, nei jokie kiti kūriniai negalės mūsų atskirti nuo Dievo meilės, kuri yra mūsų Viešpatyje Kristuje Jėzuje“ (*Rom 8, 38–39*).

Balandžio 25-oji – šv. evangelisto Morkaus šventė. Morkus kartu su savo pusbroliu Barnabu lydėjo apaštalą Paulių pirmojoje misijų kelionėje, vėliau tapo apaštalo Petro palydovu ir vertėju. Šv. Morkus laikomas vienos iš keturių Evangelijų autoriumi.

„Supraskite, koks dabar laikas. Išmušė valanda jums pabusti iš miego. Dabar išganymas arčiau negu tuomet, kai įtikėjome. Naktis nuslinko, diena prisiartino. Tad nusimeskime tamsos darbus, apsiginkluokime šviesos ginklais!“ (*Rom 13, 11–12*).

Balandžio 26-oji – III Velykų sekmadienis. Jėzaus pasirodymas mokiniais ir valgymas drauge su jais yra mūsų Eucharistijos (Mišių) pirmavaizdis. Mokytojas juk yra pažadėjęs būti ten, kur jo vardu susirenka mokiniai. Štai kur tikroji ramybė – jis pats, ateinantis ir pasiliekančias su mumis.

„O jei Kristus nebuvo prikeltas, tai jūsų tikėjimas tuščias, ir jūs dar tebesate savo nuodėmėse. Taip pat ir užmigusieji Kristuje yra žuvę. Ir jei vien dėl šio gyvenimo dėjome savo viltis į Kristų, tai mes labiausiai apgailėtini iš visų žmonių“ (*1 Kor 15, 17–19*).

Balandžio 29-oji – šv. Kotrynos Sienietės, Bažnyčios mokytojos ir Europos globėjos, šventė (XIV a.).

„Aš iš tikrųjų visa laikau nuostoliu palyginti su Kristaus Jėzaus, mano Viešpaties, pažinimo didybe. Dėl jo aš ryžausi visko netekti ir viską laikau sąslavomis, kad tik laimėčiau Kristų ir būčiau jame, nebeturėdamas nuosavo teismo, kurį teikia Įstatymas, bet turėdamas teisumą iš tikėjimo Kristumi, einantį iš Dievo, paremtą tikėjimu“ (*Fil 3, 8–9*).

Toje kelionėje į Emausą du besikalbančius ir besiginčijančius keliautojus lydėjo Svetimšalis. Vėliau šie pastebės, kad jų širdys buvo užsidegusios, kai jis kelyje jiems kalbėjo ir atvėrė Raštų prasmę. Atpažinimas įvyko susėdus prie stalo ir laužant duoną. Šventųjų Raštų skaitymas ir apmąstymas bei Eucharistija yra mūsų tikėjimo šaltinis ir jėga. Linkiu visada jausti Nukryžiuotojo petį keliaujant į savuosius emausus.

Kun. Artūras KAZLAUSKAS

Kasdieniam Šventojo Rašto skaitymui

2009 m. balandis

1 T Dan 3, 14–20. 91–92. 95; 3, 52–56; Jn 8, 31–42
 2 K Pr 17, 3–9; Ps 105; Jn 8, 51–59
 3 P Jer 20, 10–13; Ps 18; Jn 10, 31–42
 4 Š Ez 37, 21–28; Jer 31, 10–13; Jn 11, 45–57
 5 S Procesija: Mk 11, 1–10 (arba Jn 12, 12–16);
 Mišios: Iz 50, 4–7; Ps 22; Fil 2, 6–11; Mk 14, 1–15, 47 (II sav.)
 6 P Iz 42, 1–7; Ps 27; Jn 12, 1–11
 7 A Iz 49, 1–6; Ps 71; Jn 13, 21–33. 36–38
 8 T Iz 50, 4–9a; Ps 69; Mt 26, 14–25
 9 K Krizmos Mišios: Iz 61, 1–3a. 6a. 8b–9; Ps 89; Apr 1, 5–8; Lk 4, 16–21; vakaro Mišios: Iz 12, 1–8. 11–14; Ps 116; 1 Kor 11, 23–26; Jn 13, 1–15
 10 P Iz 52, 13–53, 12; Ps 31; Žyd 4, 14–16; 5, 7–9; Jn 18, 1–19, 42
 11 Š Pr 1, 1–2, 2; Ps 104; Pr 22, 1–18; Ps 16;

Iš 14, 15–15, 1; giesmė: Iz 15, 1–6. 17–18; Iz 54, 5–14; Ps 30; Iz 55, 1–11; giesmė: Iz 12, 2–6; Bar 3, 9–15. 32–4, 4; Ps 19; Ez 36, 16–28; Ps 42; Rom 6, 3–11; Ps 118; Mk 16, 1–7
 12 S Apd 10, 34a. 37–43; Ps 118; Kol 3, 1–4 (arba 1 Kor 5, 6b–8); Jn 20, 1–9
 13 P Apd 2, 14. 22–33; Ps 16; Mt 28, 8–15
 14 A Apd 2, 36–41; Ps 33; Jn 20, 11–18
 15 T Apd 3, 1–10; Ps 105; Lk 24, 13–35
 16 K Apd 3, 11–26; Ps 8; Lk 24, 35–48
 17 P Apd 4, 1–12; Ps 118; Jn 21, 1–14
 18 Š Apd 4, 13–21; Ps 118; Mk 16, 9–15
 19 S Apd 4, 32–35; Ps 118; 1 Jn 5, 1–6; Jn 20, 19–31 (II sav.)
 20 P Apd 4, 23–31; Ps 2; Jn 3, 1–8
 21 A Apd 4, 32–37; Ps 93; Jn 3, 7b–15
 22 T Apd 5, 17–26; Ps 34; Jn 3, 16–21
 23 K Apd 5, 27–33; Ps 34; Jn 3, 31–36

24 P Apd 5, 34–42; Ps 27; Jn 6, 1–15
 25 Š 1 Pt 5, 5b–14; Ps 89; Mk 16, 15–20
 26 S Apd 3, 13–15. 17–19; Ps 4; 1 Jn 2, 1–5a; Lk 24, 35–48 (III sav.)
 27 P Apd 6, 8–15; Ps 119; Jn 6, 22–29
 28 A Apd 7, 51–8, 1a; Ps 31; Jn 6, 30–35
 29 T 1 Jn 1, 5–2, 2; Ps 103; Mt 11, 25–30
 30 K Apd 8, 26–40; Ps 66; Jn 6, 44–51

Balandį popiežius kviečia melstis šiomis intencijomis:

Bažnyčios – kad Viešpats laimingų žemdirbius gausiu derliumi, o turtingesnes tautas skatintų jautriai atsilipti į bado padarinius pasaulyje;

misijų – kad krikščionys, dirbantys srityse, kuriose didžiausius sunkumus patiria vargšai, silpnieji, moterys ir vaikai, drašiu solidarumo ir meilės Evangelijos luidijimu taptų vilties ženklai.

Bažnyčios pulsas

Popiežius ir Visuotinė Bažnyčia

Roma locuta, causa finita – „Roma prabyla, – byla baigta“ – dar neseniai šitaip būdavo išsprendžiamos kai kurios katalikų gyvenime pasitaikančios problemos. Deja, vyskupų lefebristų atveju ši sena sentencija nepasitvirtino, dargi priešingai – ekskomuniką atšaukiantis Vyskupų kongregacijos dekretas, nepalydėtas paaiškinimo, ko juo siekiama, ir kitų nepalankiai susiklosčiusių aplinkybių sampyna lėmė, kad „Romai prabilus“ susidarė įspūdis, jog viskas dar labiau komplikavosi. Pasigirdo spėlionių, kad šiame sprendime slypi tam tikras gal net paties popiežiaus asmeniškai puoselėjamas tradicionalistinis revizionizmas. Šitaip ekskomunikos atšaukimą aiškino lefebristai: matote, popiežius pripažįsta, kad mes buvome teisūs!

Kad iš tiesų ne to siekta atšaukiant ekskomuniką, paaiškino pats Benediktas XVI asmeniškai kovo 10 d. parašytu laišku visiems katalikų vyskupams. Laiškas atviras ir drąsus. Bene pirmą kartą iš popiežiaus lūpų girdime prisipažinimą, kad jis „suklydo ir nuoširdžiai gailisi“. Aišku, popiežiai tikėjimo mokymo klausimais neklysta, ir čia kalbama ne apie susvyravusią neklaidingumo dogmą, bet apie nuoširdų prisipažinimą, kad skelbiant ekskomunikos atšaukimo dekretą deramai neišsiaiškintos visos aplinkybės ir galimos tokio sprendimo implikacijos.

Benediktas XVI pasiūlė nelabai didelę, bet šiuo atveju reikšmingą institucinę reformą: lefebristų reikalus kuruojanti komisija *Ecclesia Dei* bus integruota į Tikėjimo mokymo kongregaciją, kad galimo jų grįžimo į katalikų bendriją klausimai būtų sprendžiami platesnės kardinolų ir vyskupų grupės. Popiežius taip pat prisipažįsta, jog jam buvo skaudu matyti, kad nemažai katalikų nesuprato jo intencijų, kad ir jų buvo puola-

mas dėl tariamo revizionizmo. Idant sykį visiems laikams būtų aišku, koks dabar lefebristų statusas ir ką popiežius apie juos mano, laiške pabrėžta, jog ekskomunikos skelbiamos ir atšaukiamos tik asmenims, o ne institucijoms. Vadinas, Šv. Pijaus X brolija nėra Katalikų Bažnyčios institucija, tad ji ir veikia ne Katalikų Bažnyčioje, o kažkur už kanonų teisės ribų. Gana drastiškai apibūdinami ir lefebristai. Kalbant apie juos laiške vartojami tokie terminai kaip „liguistumas“ ar „nukrypimas“, taip pat neslepia, jog šiuo atveju norėta pragmatiškai pritaikyti kitose žmonių bendruomenės gyvenimo situacijose pasitvirtinančią taisyklę, kad skirtumų radikalizavimas kelia galutinio atsiskyrimo grėsmę, o integravimas ilgainiui tuos skirtumus „nugludina“ ir panaikina. Kitaip tariant, popiežius tikisi, kad lefebristus susigrąžinus į Bažnyčią po kurio laiku jie ir jų skirtumai „ištirps“ didžiojoje katalikų bendrijoje. Žinoma, pakartota ir galimam jų grįžimui keliami sąlyga – pripažinti visą Vatikano II Susirinkimo mokymą.

Į popiežiaus laišką lefebristai reagavo lakonišku savo vadovo vyskupo Bernardo Fellay pareiškimu, kurį skaitant atrodo, kad jis dedasi nesuprantąs į ką atsako. Šališkai atsiliepė ir kai kurie spaudoje besireiškiantys mūsiškiai tradicionalistai. Jie bando sudaryti įspūdį, esą popiežius laišką vyskupams parašė tik dėl to, kad jautėsi katalikų nesuprastas ir atstumtas.

Benediktas XVI šįsyk labai aiškiai pasakė, dėl ko sausi atšaukta ekskomunikacija lefebristų vyskupams ir kokios sąlygos keliamos jiems grįžti į katalikų bendriją. Tad turbūt jau galima ramiai sakyti: *Roma locuta, causa finita*. Išsklaidytas ir kitas nesusipratimas. Paskelbus popiežiaus laišką, anksčiau dėl ekskomunikos antisemitui lefebristui atšaukimo įsiskaudinusios žydų bendruomenės vienu balsu pareiškė, jog ir čia *causa finita*, o tam patvir-

tinti Romos žydų bendruomenė pakvietė Benediktą XVI aplankyti savo sinagogą. Popiežius kvietimą priėmė ir rudenį ketina aplankyti Romos sinagogą.

Kitas svarbus įvykis – Šv. Tėvo kelionė į Afriką kovo 16–23 d. Per pirmas tris dienas jis lankėsi Kamerūne – palyginti ramioje ir stabilioje, bet, kaip ir kitos šio žemyno šalys, skurdo ir lėtos pažangos slegiamoje valstybėje. Čia susitikęs su visų Afrikos vyskupų konferencijų atstovais, popiežius įteikė jiems būsimos Vyskupų Sinodo darbo dokumentą. Sinodo posėdžiai vyks spalį Vatikane ir bus skirti Bažnyčios Afrikoje gyvenimui bei problemoms. Kita Benedikto XVI lankyta šalis – Angola – dar neseniai išbriado iš kone tris dešimtmečius trukusio pilietinio karo. Tad ir popiežiaus kalbose daugiausia dėmesio skirta taikai, teisingumui, tarptautinės bendruomenės solidarumo su Afrika pareigai.

Pasaulietinė žiniasklaida nepraleido progos sukurstyti polemiką dėl Bažnyčios požiūrio į AIDS ir vėl apkaltinti, kad pasisakydama prieš prezervatyvus ji esanti atsakinga už šios ligos plitimo Afrikoje mastą. Vis dėlto turbūt įtikinamai nuskambėjo popiežiaus žodžiai, jog vien pinigais ir prezervatyvų dalijimu šios problemos išspręsti neįmanoma. Po poros dienų bandymas sukelti dar vieną žiniasklaidinį skandalą subliuško, ir žurnalistų dėmesys susitelkė į pačią popiežiaus kelionę.

Lietuva

Šiometis kovas buvo gavėnios laikas. Kaip ir dera, pažymėtas rekolekcijomis, susikaupimo dienomis, dvasinio atsinaujinimo renginiais.

Kovo 4 d. Lietuvos Bažnyčia šventė savo globėjo šv. Kazimiero iškilmes ir jo relikvijų iškilmingo sugrąžinimo į Vilniaus arkikatedros Šv. Kazimiero koplyčią dvidešimtmetį. Šis šventasis yra ne tik mūsų šalies, bet ir jos jaunimo globėjas, tad šįmet Vilniaus arkivyskupijoje ypatingas dėmesys buvo skiriamas Vilniaus krašto jaunuoliams: jiems buvo pasiūlyta speciali programa, sudariusi galimybę visą dieną praleisti arkikatedroje ne tik meldžiantis, bet ir klausant katechezijų, koncertų. Toks dėmesys jaunimui neatsitiktinis: juk šis dvidešimtmetis, praėjęs nuo šventojo karalaičio grįžimo į arkikatedrą, reiškia, kad subrendo nauja karta, nežinanti, ką reiškia prievartinė ateizacija.

Nepriklausomybės atkūrimo dieną bažnyčiose už Tėvynę vyko pamaldos. Jose, deja, dėl pablogėjusios sveikatos nedalyvavo kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Jo prašymu iškilmingoms šv. Mišioms Vilniaus arkikatedroje vadovavęs diplomatinę misiją mūsų šalyje baigiantis apaštalinis nuncijus Peteris Stephanas Zurbrigenas perdavė popiežiaus Benedikto XVI palaiminimą Lietuvai Kovo 11-osios proga. Šv. Mišių pamoksle kun. Julius Sasnauskas OFM sakė: „Tik per broliškumo perteklių ir išliksime gyvi šiame mieste ir šioje valstybėje. Viso kito gali trūkti, ir jau dabar trūksta. Išsisklaidė greitos ir lengvos gerovės kerai. <...> Ar ne dabar, visokių mums brangių sukakčių, o kartu ir didžiausių sunkumų bei išbandymų metais, yra ypatingas laikas atsitokėti ir iš naujo prabilti anos šventosios

giminystės kalba?“ Belieka pritarti broliui pranciškonui, kad krikščioniškos meilės principai gali būti išeitis socialinės įtampos kamuojamai mūsų visuomenei.

Tokiu, nors ir mažu, įtampos mažinimo žingsniu galėtume laikyti fokoliarių judėjimo Lietuvoje, kovo 14 d. paminėjusio savo įkūrėjos Chiaros Lubich mirties pirmąsias metines, iniciatyvą atidaryti virtualią darbo biržą internete. Jau ne vienas joje užsiregistravęs rado trokštamą užimtumą. Argi ne šitokiais konkrečiais darbais pasireiškia pagalba artimui?

Nacionalinės šeimų ir tėvų, Katalikų tėvų, Gausių šeimų asociacijų bei kitų organizacijų lyderių susitikime su Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vadovybe aptartos galimybės stiprinti šeimos instituciją. O stiprinti yra ką. Štai kovą pasklido informacija, kad švietimo sistemoje rengiamasi diegti „Gender Loops“ programą, skirtą ikimokyklinio ugdymo įstaigoms, t. y. darželiams. Nors jos tikslas – įgyvendinti lyčių lygybės integravimo strategiją mokymo institucijose, programos metodikoje mažyliams siūloma, pvz., nagrinėti pasaką tema „Du princai įsimyli vienas kitą ir susituokia“, taip pat numatomi užsiėmimai, kuriuose būtų keičiamasi lyčių vaidmenimis ir kostiumais... Tad šeimų organizacijų laukia nuolatinės pastangos priminti valdžiai, kad ji rūpintųsi ne tik materialia šeimų padėtimi, bet ir atkreiptų dėmesį į vertybių puoselėjimą.

Džiugu, kad Bažnyčioje vis labiau suvokiama šeimos svarba. Kovo pradžioje pašventinta Telšių vyskupijos Šeimos centro naujoji būstinė, įsikūrusi Žemaičių Kalvarijos parapijos namuose, o kovo 21 d. katalikiškų šeimų puoselėtojai rinkosi į metinę Lietuvos šeimų centrų konferenciją „Meilė: nuo

eroso iki agapės“ Šiaulių universitete. Renginyje, kurį sveikinamuoju žodžiu pradėjo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, gilintasi į meilės slėpinį, dalytasi patirtimi, diskutuota dr. Pauliaus Subačiaus ir prof. dr. Gintauto Vaitoškės bei Justos ir Algirdo Petronių pranešimų temomis.

Kovo 17 d. Vilniuje vykusiame Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenariame posėdyje nuspręsta laišku (išsiųstas per Juozapines) išreikšti savo ir lietuvių tautos solidarumą, vienybę bei maldos bendrystę su pastaruoju metu viešai puolamu Šventuoju Tėvu.

Kovą sužinojome, kad Benediktas XVI naujuoju apaštalinio nuncijumi Lietuvoje (taip pat Estijoje) paskyrė titulinį Atella arkivyskupą Luigį Bonazzi. 61-uosius einantis Bažnyčios diplomatas yra kilęs iš Šiaurės Italijos Bergamo provincijos Gazzanigos miestelio. Jis atvyksta į Vilnių iš Kubos sostinės Havanos, kur atstovavo Šventajam Tėvui pastaruosius 5 metus. Tikėkimės, kad jo kadencija bus broliško bendradarbiavimo su mūsų Bažnyčia, jos episkopatu ir šalies valdžia laikas. O jo pirmtakas šveicaras arkivysk. dr. P. S. Zurbrigenas, pas mus gražiai darbavęsis daugiau nei septynerius metus ir dabar išvykstantis į Austriją, kovo 30 d. surengė oficialų atsisveikinimą su Lietuva.

Lietuvos atstovybės prie Šventojo Sosto ir mūsų šalies diplomatijos istorija plačiai atspindima šiomet „Artumos“ leidyklos išleistoje knygoje „Diplomatas *par excellence*: Kazys Lozoraitis (1929–2007)“, kurią sudarė dr. Giedrė Jankevičiūtė. Kovo 28-ąją Istorinėje prezidentūroje Kaune ir kovo 30 d. – Vilniuje, Užsienio reikalų ministerijoje, leidinys pristatytas skaitytojams, o pirmosios jo sutiktuvės lygiai prieš mėnesį įvyko Romoje, LR ambasadoje prie Šv. Sosto – institucijoje, kuriai K. Lozoraitis atidavė brandžiausius savo gyvenimo metus.

Jonas MALINAUSKAS,
Jonas ŽEMAITAITIS

Neardykime šeimos ir neatimkime iš vaikų tikrojo vaikystės grožio

Viešumas yra itin stiprus ginklas prieš visokį blogį. Tuo dar kartą įsitikinome kovą, kai Nacionalinės šeimų ir tėvų asociacijos atstovų rūpesčio dėka sužinojome, kad ir Lietuvoje pradedama diegti neva novatoriška, „europietiška“ mažamečių lytinės savivokos ugdymo programa „Gender Loops“. Šį projektą Lietuvoje koordinuoja 1994 m. Kaune įkurta nevyriausybinė organizacija Labdaros ir paramos „Socialinių inovacijų fondas“, o projekto partneriu įvardijama Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba. Dirbti pagal šią metodiką apmokyta keli šimtai vaikų darželių auklėtojų, ir kai kuriose ikimokyklinio ugdymo įstaigose jinau jau taikoma. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija sudarė bendrą su Švietimo ir mokslo ministerija darbo grupę, kad išsiaiškintų padėtį bei pateiktų savo išvadas.

Nelaukdama, kol tai bus padaryta, ir pritardama kilusiems visuomenės protestams, itin svarų žodį kovo 23 d. tarė Lietuvos Vyskupų Konferencija. Skelbiame jos pirmininko arkivyskupo Sigitos TAMKEVIČIAUS ir vicepirmininko kardinolo Audrio J. BAČKIO pasirašytą kreipimąsi į šalies Prezidentą, Seimo Pirmininką ir Ministrą Pirmininką.

Lietuvos Vyskupų Konferencija nori išreikšti paramą ir pritarimą šeimoms ir šeimų organizacijoms, kurios viešai iškelė ikimokyklinio ugdymo įstaigose imtų diegti programų pagal kelių ES šalių propaguojamą „Gender Loops“ projektą problemą. Sunerimti ir nusišėbėti verčia patiems mažiausiems visuomenės nariams skiepijamas lytinių orientacijų lygybės principas, kuris iš tiesų slepia pavojingą ugdymo tendenciją, nukreiptą prieš pagrindinę visuomenės ląstelę – šeimos instituciją. Tokiu ugdymu žalojamos ir iškreipiamos pamatinės žmogiškojo asmens vertės – vyriškasis ir moteriškasis lytinis tapatumas, tėvystės ir motinystės pašaukimas, santuokiniais šeimos ryšiais sujungtos asmenų bendrystės prigimtis.

Vis labiau iš užsienio besiskverbiančios negatyvios auklėjimo tendencijos, kurios griaua ir žaloja vaikų bei paauglių asmens ir lyties tapatumą, jiems brukama iškreipta mąstysena bei elgesys leidžia liūdnei konstatuoti, kad švietimo ir vaikų auklėjimo valstybinės politikos srityje apstu spragų. Dėl jų finansiškai patrauklios programos lemia etinių pakrikimą, griaua vertybinį tautos potencialą, žaloja visuomenę ir valstybę. Tai, kad vaikams tiesiogiai ir

akivaizdžiai siūloma išbandyti homoseksualią patirtį, kelia didžiulį nerimą.

Jau ne kartą esame viešai atkreipę valdžios institucijų dėmesį į importuojamas programas, pavyzdžiui, „Jaunimui palankių paslaugų“ projektą, kurios žaloja jauno, bręstančio asmens vientisumą, primeta nuodėmingo gyvenimo modelį. Tenka ir vėl raginti – būkime budrūs, nepasiduokime primityviam norui bet kokia kaina būti neva modernia, tolerantiška, nuo kaimynų neatsiliekančia valstybe tose srityse, kurios ypač svarbios vertybiniam tautos atsparumui.

„Gender Loops“ ir panašios programos įvairiausiai keliais skverbiasi į mūsų švietimo sistemą, todėl visi privalo budėti, kad šalies vaikai būtų apsaugoti nuo šių neigiamų įtakų. Nors tokių projektų finansavimas ateina iš Europos Sąjungos institucijų, tačiau tarpvalstybiniu lygmeniu joms pagrindą suteikia mūsų šalies diplomatų aprobuotos deklaracijos, chartijos ir programos. Todėl raginame politikus bei valdininkus, atsakingus tiek už švietimo ir socialinę sistemą, tiek už tarptautinius Lietuvos įsipareigojimus bei ryšius, prisiminti asmeninę atsakomybę ir paaiškinti visuomenei, kodėl tokios programos diegiamos, kodėl Lietuva ratifikavo joms „žalią šviesą“

duodančius dokumentus. Kreipiamės į įstatymų leidėjus, Europos Parlamente, Europos Komisijoje, Jungtinėse Tautose dirbančius mūsų šalies atstovus ragindami būti budrius ir atsakingus, saugoti laisvos tautos ir nepriklausomos valstybės savitą gyvenimą, vertybes ir tradicijas. Buvimas Europos Sąjungos nare pagal ES įstatymus neatima ir nepanaikina teisės patiems pasirinkti, kokias vertybes puoselėti, kaip ugdyti vaikus ir saugoti tautos dvasinį pasaulį.

Valstybė privalo padėti tėvams ištraukti į jų vaikams skirtų programų rengimą ir įgyvendinimą. Švietimo ir mokslo ministerija turi imtis atsakomybės ir įgyti teisinį pagrindą kontroliuoti inovacijomis vadinamas programas, panašias į „Gender Loops“, kurios ateina į mokyklas bei darželius ir kėsinais griauti normalią vaikų raidą. Asmeninė tėvų atsakomybė ir indėlis šioje srityje yra nepamainomi ir esminiai pasirenkant vaiko ugdymo bei formacijos būdą. Katalikų Bažnyčia gerbia, visuomet gina kiekvieną žmogų ir pasisako prieš bet kokią diskriminaciją, tačiau privalo pasakyti tiesą apie žmogaus prigimčiai prieštaraujančią moralinę netvarką. Kviečiame visus geros valios žmones budėti ir rūpintis pačių silpniausių visuomenės narių apsauga, jų branda. Neatimkime iš savo vaikų tikrojo vaikystės grožio ir žavesio, skiepykime jiems norą pažinti save ir šalia esantį pagal Dievo duotą prigimtį. Pagelbėkime jiems augti ir bręsti atsakingais žmonėmis, galinčiais džiaugtis visaverčiu gyvenimu.

Svetingumas – geros šeimos ir tikros Bažnyčios bruožas

Po Vilniaus krašto parapijas, dairydamasis jaunų žmonių, lankosi Taizé bendruomenės brolis ROBAS. Išmokęs lietuviškai, jis nuoširdžiai rūpinasi gegužės 1–3 d. Vilniuje rengiamu Europos jaunimo susitikimu. Prie arbatos puodelio pasikalbėjome, kas tomis dienomis vyks Lietuvos sostinėje.

Kam jaunimui vykti į šį susitikimą iš tolimiausių kampelių, kai savo tikėjimą atnaujinti ir pasitikėjimą ugdyti galėtų ir savo krašte?

Kitame krašte, parapijoje galime pažinti ir save, ir tenykštės bendruomenės gyvenimą. Daugeliui bus įdomu patirti, kaip išlaikomas krikščioniškas tikėjimas, nuo-

širdus bendravimas mieste, kur nestinga tempo, įvykių, darbų, anonimiškumo. Žmonių daug, bet atstumai tarp jų tokie dideli. Nemažai jaunuolių jaučiasi vieniši. Per susitikimus bus puiki galimybė kurti jaukius, broliškus ryšius, nes visus vienys tikėjimas Kristumi. Žmonės paliks savo kasdienius rūpesčius, galės atsiverti kitiems, klausytis mokymų, bendrauti ir atrasti tai, kas iš tiesų teikia prasmę ir džiaugsmą.

Kodėl būtent šeimos kviečiamos priimti jaunimą? Gal paprasčiau būtų visus apgyvendinti kokioje nors salėje ar mokykloje?

Bažnyčios bendruomenė prasideda nuo šeimos. Kaip sakė popiežius Jonas Paulius II, šeima – tai namų Bažnyčia. Kiekviena jų panaši į Nazareto šeimą, rūpestingai ir svetingai priimdama svečius. Taizé susitikimo tikslas – susipažinti, pagyvinti parapijų gyvenimą, tęsti pasitikėjimo piligrimystę, liudyti Dievą ir Bažnyčią miestui, paskendusiam savo rūpesčiuose. Tai geriausiai padaroma tiesiogiai bendraujant su atvykusiais, priimant juos savo namuose. Lietuviai turi gražią patarlę: „Svečias į namus – Dievas į na-

mus!“ Tai bus nuostabi proga paliudyti lietuvišką svetingumą, įgyvendinti giliausią šeimos pašaukimą – dalytis gerumu, meile su svečiais. Tai iššūkis, nes jų papročiai, kalba kitokie. Bet tikrasis krikščionių svetingumas ir broliškumas – tai priimti ne tik draugus, bet ir nepažįstamus. Per paprastus gestus, šypsena, gerą žodį, rūpestingumą ir nuoširdumą nepažįstamieji taps mūsų draugais.

Susitikimas vyks per taip gražiai Lietuvoje švenčiamą Motinos dieną ir švęsti ją bus galima kiek kitaip. Vilniečių šeimos galės įgyvendinti savo motiniškąjį pašaukimą glėbodamos atvykėlius. Jaunimas ieško Bažnyčios kaip šeimos, jaukių namų, kuriuose atsiveriama kitiems, branginami ryšiai, auginamas pasitikėjimas Dievu, savimi ir kitais.

Ar nebaugu šiais neramiais laikais raginti šeimas priimti namie nepažįstamus?

Tokių susitikimų įvairiose šalyse jau esame surengę gana daug. Paprastai incidentų neįvyksta. Jaunimas piligrimystei rengiasi iš anksto su grupių vadovais. Žino, kad reikia gerbti šeimas, svetingai priimančius namus. Dažniausiai išlydėdamos piligrimus šeimos susigraudina, nes su jais susidraugauja, pamato, kaip jie siekia gyvenimo prasmės, krikščioniškų vertybių. Tikrasis svetingumas – ne gėrybėmis nukrauti stalus, bet nuoširdžiai priimti net ir kukliomis sąlygomis. Piligrimai turi kilimėlius ir miegmaišius, tereikia geranoriškumo.

Kokie Taizé brolių surengtų jaunimo susitikimų rezultatai?

Jie matomi jau pasirengimo laikotarpiu parapijose. Jaunuoliai užsidega

krikščioniškai veiklai, ypač socialinei, dėl kitų. Pagyvėja bendruomenės gyvenimas, kuriasi maldos grupės. Padrašinami jau aktyviai veikiantys. Kunigui tereikia palaikyti, paskatinti jaunimo iniciatyvas, tiesiog būti drauge ir melstis, nelikti abejingam. Tada ir jo žodžiui, pamokymui jaunuoliai atviresni. Šeimos ir vyresnieji pamato jauną Bažnyčios veidą ir gali pasitarnauti savo atvirumu, svetingumu. Kai kurios piligrimus priimančios šeimos būna nutolusios nuo Bažnyčios gyvenimo. Per susitikimus net ir netikintys atranda kelią į Bažnyčią – svetingą ir jaukią šeimų šeimą.

Taizé susitikimai – vilties žinia, kiek daug yra gražių, ieškančių, ne tik triukšmaujančių jaunuolių. Susitikimuose sėjama ne vien ekumeninės bendrystės, bet ir įvairių grupių susitaikymo sėkla, kartais po kelių dešimtmečių visai nelauktai duodanti gražių vaisių.

Kas Jums įsiminė lankantis mūsų krašto parapijose?

Vienas kunigas pats beldėsi į savo parapijiečių šeimas ir kvietė jaunimą į rengiamą susitikimą. Kitas, susitikęs su žmonėmis, juokavo: kiek nuodėmių, tiek anketų apie priimamus piligrimus teks užpildyti.

Lietuviai labai geri, tiesiog švyti jų geros akys, nors kartais to drovisi. Nereikia savęs nuvertinti, slėpti to, kas kilnu, krikščioniška. Tegul per susitikimą Vilniuje gerumas spinduliuos atvykusiems iš svetur. Tai bus ir nuostabi galimybė susitaikyti lietuviams ir lenkams. Jaunimas drąsiau ieško bendrumo, to, kas vienija. Drauge švėsime Mišias įvairiomis kalbomis, taip giliau išgyvendami jų prasmę. Juk bendrausime ne su išsirinktaisiais, o su visais Dievo dovanojamais žmonėmis.

Gražių bendruomeniškų akimirų!

Kalbino kun. Saulius BUŽAUSKAS

Prisikėlimo ženklai

Gyvename krizės nuotaika. Žodžiai „nuosmukis“, „recesija“, „sąstingis“, „nedarbas“ yra tapę savotišku nevilties leksikonu, kuris nevaldomais srautais liejasi iš žiniasklaidos kanalų, apie jį sukasi pokalbiai su draugais, jis braunasi į mūsų mintis, kurdamas nerimo, netikrumo atmosferą.

Tačiau krikščioniška nuostata neleidžia apsiriboti pesimistiniu požiūriu į aplinkinį pasaulį ir visuomenę, kurioje gyvename. Jei vadovaujamės krikščioniška logika, esame ne blogosios, bet gerosios naujienos nešėjai. Vėlykos, kai skelbiama žinia apie blogio, tamsos, nuodėmės pralaimėjimą, skatina ir visuomenės gyvenime ieškoti prisikėlimo ženklų, kurie padėtų stiprėti mūsų vilčiai.

Ar šalyje esama tokių ženklų? Taip. Štai kovo mėnesį Nacionalinės šeimų ir tėvų asociacijos, Katalikų tėvų asociacijos, Krikščioniškos gausių šeimų asociacijos ir kitų organizacijų atstovai, susitikę su Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vadovybe, galėjo pateikti pasiūlymų, kaip kurti šeimai palankią aplinką ir kaip pagerinti šeimų padėtį Lietuvoje. Džiugu, kad šeimų organizacijas visokeriopai palaikė socialinės apsaugos ir darbo ministras Rimantas Jonas Dagys. Jis pabrėžė, kad šeima prasideda nuo dviejų žmonių – vyro ir moters – santuokos ir net ekonominiu sunkmečiu valstybė turėtų skatinti šeimų kūrimąsi. Kad šie ministro žodžiai nėra tušti, liudija ir toks faktas, jog įvairioms motinystės pašalpoms iš valstybės biudžeto atseikėjama daugiau lėšų nei krašto apsaugai... Ministras R. J. Dagys taip pat paskelbė iniciatyvos „Šeima – mūsų stiprybė“ pradžią. Jos tikslas – sutelkti kuo daugiau šalininkų, neabejingų šeimos kaip instituto ateičiai ir vertybėms.

Toks šeimos vertybių puoselėtojų ir valdžios atstovų susitikimas reikšmingas, nes, kaip teigė patys visuomenininkai, anksčiau jų beldimasis į ministerijos duris būdavo bevaisis. Taigi užsimezges dialogas nuteikia viltį, kad naujosios valdžios žadami pokyčiai neliks tik gražiomis deklaracijomis.

Prisikėlimo ženklų laikytina ir tai, kad pabundame iš abejingumo, nebenorime apsiriboti vien savo rūpesčiais. Šiemet prieš pat Atvelykį (balandžio 18 d.) vyks aplinkos švarinimo akcija „Darom“ (išsamiau žr. internete www.darom09.lt). Jos sumanymas pernai kilo mūsų kaimynams estams. Renginys „Teeme 2008“ tapo nacionaliniu Estijos įvykiu. Praėjusių metų gegužės 3-iąją organizatoriams į Estijos miškus bei laukus pavyko sukviesti daugiau nei 50 tūkst. savanorių, arba 4 proc. visų savo šalies gyventojų. Per vieną dieną buvo surinkta apie 10 tūkst. tonų šiukš-

lių – beveik po 10 kilogramų vienam statistiniam estui, arba net po 200 kilogramų vienam akcijos dalyviui.

Tą pačią 2008 m. gegužės 3 d. „Darom“ vyko ir Lietuvoje; tada buvo surinkta keli šimtai tonų šiukšlių. Vėliau akcija sėkmingai surengta ir Latvijoje. Šiemet „Darom 2009“ vyks balandžio 18 d. ne tik Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje, bet ir Rusijoje bei Lenkijoje, šia idėja susidomėjo Vokietija ir Suomija.

Sumanymas puikus. Juk kalbos apie dvasinę švarą, atgimimą dvelks fariziejškumu, jei paprasčiausiai neišsiukuosime savo kiemų, miškų, parkų. Norėtusi, kad tokios iniciatyvos iš namų ištemptų ne tik prie įvairių akcijų įpratusius piliečius, bet ir mūsų valdžios vyrus bei moteris, partijų lyderius, „žvaigždūnus“. Dideli dalykai prasideda nuo paprastų poelgių, kuriuos pernešygdami dažnai būname linkę neįvertinti.

Prabilus apie didžius dalykus, negalima nepaminėti, jog 2009-ieji yra Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio (LLKS) metai. Teigiamai vertintinas faktas, jog minint šiuos metus Seimas nusprendė, kad Lietuva lig šiol turėjo ne šešis, o septynis prezidentus: valstybės vadovu, kuris

faktiškai ėjo prezidento pareigas, nuo šiol bus laikomas ir LLKS Tarybos prezidiumo pirmininkas, partizanų vadas generolas Jonas Žemaitis-Vytautas. Šis sprendimas reiškia, kad pokario pasipriešinimas buvo tautos gyvastingumo apraiška, jos būsimos prisikėlimo ženklas. Tai tik patvirtina tiesą, jog pasiaukojimas, kova už teisingumą, laisvės troškimas visuomet būna vaisingi. Tūkstančiai vyrų ir moterų, atrodytų, buvę supami nevilties tamsos, savo gyvybes paaukodami pokario kovose krauju liudijo tautos prisikėlimo viltį. Tai padeda nūdienėje mūsų kasdienybėje ieškoti prisikėlimo ženklų, nors niūri nuotaka ir bando visur viešpatauti. Svarbu neužmerkti akių ir norėti juos išvysti. Jei toks troškimas atsirastų, vadinasi, prisikėlimo varpus tikrai išgirstume.

Tomas VILUCKAS

Dainiaus Tunkūno nuotrauka

Kryžiaus kelias

Jėzau, ėjai į Golgotos kalną, ėjai į savo kūnišką mirtį. Pats ant savo iškankintų pečių nešei mirties įnagį. Ėjai mirti dėl to, kad mes visi, jau buvę, esantys ir būsiantys, būtume išganyti. Išmokyk mus suvokti kančios ir aukos prasmę.

I. Pilotas teismas

Vakare Pilotas išėjo prieš minią, atsisėdo teisėjo kėdėje. Priešais stovėjo kruvinas, nuplaktas Jėzus. Siautėjanti minia norėjo kitaip manančio ir mokančio Jėzaus mirties, ir Pilotas dėl ramybės nuteisė Jį myriop.

Ar aš, tu, jūs, mes kartais nedarome kompromisų su savo sąžine „dėl šventos ramybės“ pačia brangiausia – kito žmogaus gyvenimo, laisvės, laimės, orumo kaina? Ar nepasiduodame minios nuotakai susibūrimuose, internete, ten, kur susirenka daugiau žmonių? Ar visada esame atsakingi už savo žodžius, veiksmus ir jausmus?

Esame nuodėmės vaikai ir Tau tai prisipažįstame.

Atleisk mums, Jėzau!

Gelbėk, Išganytojau!

II. Jėzus neša kryžių

Jėzui uždėda ant pečių sunkų kryžių, ir Jis, vos pakeldamas savo mirtiną naštą, pradeda paskutinę kelionę į Golgotos kalną. Vis aukštyn, aukštyn... Jį lydi romėnų kareiviai ir sužvėrėjusi, besityčiojanti minia.

Ar visada nešu savąjį kryželį kantariai, be dejonų, aimanų, kaip nešė už mane miręs Jėzus? Gal nesugebu atleisti aplinkiniams kartais pasireiškiančio jų žiaurumo, pajuokos žodžių?

Atleisk man, Jėzau!

Gelbėk, Išganytojau!

III. Jėzus suklumpa pirmą kartą

Tie nelygūs grindinio akmenys ir kelias į kalną, sunkus rąstas, kurį Tu privalai nunešti į savo mirties vietą... Suklupai, Viešpatie, po šia baisia našta... Už mane,

už mus, už juos. O Tave baksnoja ir spar-do kareiviai: „Kelkis, žydu karaliau!“

Kai man sunku, argi parpuolęs tuoj pat nesišaukiu kitų pagalbos, kad mane pakeltų, man padėtų, prisiimtų dalį mano sunkumų? Ar kantriai tęsiu savo kelionę su nepalyginti lengvesniu nei Tavo kryžiumi? Ar stengiuosi atsikelti, išsitiesti, kai aplink banguoja patyčių ir pykčio vilnys?

Atleisk man, Jėzau!

Gelbėk, Išganytojau!

IV. Jėzus sutinka savo Motiną

Prie leisgyvio, vos kryžių patempiančio, sukruvinto Jėzaus pripuola Jo Motina Marija.

Turiu pagalvoti ir patikrinti savo sąžinę, ar visada teisiai, mylėdamas ir pagarbiai elgiausi su ištikimiausiu pasaulyje žmogumi – savo motina? Juk ji, kaip ir Marija, sunkiausią valandą buvo su manimi ir besąlygiškai mane palaikė. Gal turiu jos atsiprašyti, atsisteisti ir daugiau melstis už ją? Melstis už ją ir visus kitus, nes Jėzus tada pasakė rodydamas į mokinius: „Štai mano motina ir mano broliai!“ (Mt 12, 49). Tai reiškia: mylėkime vieni kitus, kaip motina myli savo sūnų.

Atleisk man, Jėzau!

Gelbėk, Išganytojau!

V. Simonas Kirėnietis padeda nešti kryžių

Kareiviai liepia grįžtančiam iš laukų žemdirbiui Simonui Kirėniečiui padėti Jėzui nešti kryžių. Simonas neatsisako, paklūsta ir padeda.

Kai galėjau pagelbėti kitam, ar visada tai padariau? Turiu išmokti ne-

praleisti progos (net menkiausios!) pasitarnauti artimui, kai jam sunku. Mano pagalba nebus skirta vien tik jam. Ji – pagalba ir sau pačiam. Turiu stengtis padaryti kuo daugiau artimo meilės darbų.

Atleisk man, Jėzau!

Gelbėk, Išganytojau!

VI. Veronikos skara

Iš minios prie Jėzaus pribėga geros širdies moteris vardu Veronika ir savo skepeta nušluosto Jam nuo veido prakaitą bei kraują. Kiti tyčiojasi ir stumdo Viešpatį, o ji paklūsta meilės ir širdies balsui, nepabūgsta minios.

Kiek manyje, tavyje, mumyse atjautos, gailėsčio, meilės ne tik tam, kuris kenčia, bet ir tam, kuriam „tiesiog blogai“, nes kas gali pasakyti, koks yra kančios saikas? Artimo meilės – irgi. Ar visada išdrįstame parodyti savo užuojautą „nepopuliariam“ kenčiančiajam, tam, kurį aplinkiniai niekina?

Atleisk mums, Jėzau!

Gelbėk, Išganytojau!

VII. Jėzus suklumpa antrą kartą

Jėzus guli ant grindinio prislėgtas kryžiaus. Išsipildė Rašto žodžiai: „Bet aš kirminas, o ne žmogus, – vienų išjuoktas, kitų paniekintas. Visi, kas mane mato, iš manęs tyčiojasi“ (Ps 22, 7–8). Jėzus nuolankiai priima tą pažeminimą.

Kai ateistai ar šiaip pikti žmonės tyčiojasi iš mano Viešpaties, ar visada lieku Jam ištikimas? Gal mano tikėjimas ne visada esti toks tvirtas, kad jokie žeminimai nepajęgtų jo išjudinti?

Atleisk man, Jėzau!

Gelbėk, Išganytojau!

VIII. Jeruzalės moterys

Ne visi minioje, lydinčioje Jėzų kelyje į Golgotą, yra agresyvūs ir beširdžiai. Būrelis Jeruzalės žydžių rauda matydamos Viešpaties kančią. Jėzus pažvelgia į jas ir taria: „Jeruzalės dukros! Verkite ne manęs, bet verčiau savęs ir savo vaikų!“ (Lk 23, 28).

Kad tik man ir tau neužkietėtų širdys, kad jose visuomet būtų atjautos didybės! Išmokyk mus, Viešpatie, gailingumo, užuojautos ir meilės, kad būtume kaip tos jeruzalietės, kurios užjautė ir sielojosi, nors niekuo negalėjo padėti. Ak, ar mano širdyje visada apstu atjautos ir gailėsčio?

Atleisk man, Jėzau!
Gelbėk, Išganytojau!

IX. Jėzus suklumpa trečią kartą

Nedaug beliko iki Golgotos, bet Jėzus toks iškankintas, kad suklumpa trečią kartą. Kryžius labai sunkus, nes jame sukauptos visos žmonijos nuodėmės. Tačiau Jis pakyla ir neša kryžių dėl viso pasaulio išganymo.

Kiek kartų tikrinau savo sąžinę? Ar kaip dera, darau tai kas vakarą, apmąstydamas prabėgusią dieną? Juk kiekviena mano nuodėmė sunkina Jėzaus kryžių! Kryžiaus kelias jau buvo, Viešpats nukryžiuotas ir prisikėlė?! Dievo laikas kitoks! Net mažiausias mano nusižengimas yra dar vienas sunkis griuvinėjančiam iškankintam Jėzui.

Atleisk man, Jėzau!
Gelbėk, Išganytojau!

X. Jėzui nuplėšia drabužius

Pridžiūvusius prie žaizdų drabužius kareiviai be gailėsčio plėšia nuo Viešpaties kūno, kad mestų burtus ir juos pasidalytų. Apnuogindami dar kartą Jėzų paniekina. Pasiūlo jam vyno, atmiešto tulžimi...

Mano Jėzau, kokie skirtingi esame – Tu ir aš! Tu žaizdotas, kruvinas ir nuogas, o aš turiu ne vieną – daug drabužių, mano kūnas nesumuštas ir niekas nesirengia manęs kalti prie kryžiaus. Tu, būdamas Dievas, nusižeminai ir kentėjai, kad atpirktum mano, nuodėmingo žmogaus, kaltes.

Atleisk man, Jėzau!
Gelbėk, Išganytojau!

XI. Jėzų prikala prie kryžiaus

Kalamas prie kryžiaus Jėzus kenčia baisias kančias. Kareiviai abipus Jo nukryžiuoja du plėšikus. Aukštieji kunigai ir Rašto aiškintojai kaip įmanydami tyčiojasi iš Viešpaties. Jį išplūsta net vienas šalia nukryžiuotas plėšikas.

Daug baisesnės viny už tas, kurio mis Jėzų prikale prie kryžiaus, yra mano ir tavo nuodėmės. Galvokime, nuolat galvokime apie tai, stenkimės savo gyvenimu bent kruopelyte sumažinti Viešpaties kančią.

Atleisk mums, Jėzau!
Gelbėk, Išganytojau!

XII. Jėzus miršta

Apie šestą valandą Jeruzalėje trims valandoms sutemsta, o šventyklos uždanga plyšta pusiau. Jėzus staiga sustiprėjusiu balsu sušunka: „Tėve, į tavo rankas atiduodu savo dvasią!“ (Lk 23, 46) ir miršta. Nuščiuvusi ir nusigandusi minia skirstosi. Kareivių vyresnysis pagarbina Dievą sakydamas: „Iš tiesų šitas žmogus buvo teisus!“ (Lk 23, 47).

Jėzus merdėjo tarp nuodėmingųjų: tų, ant kryžių, ir tų, minioje. Net mirdamas Jis prašė: „Tėve, atleisk jiems, nes jie nežino, ką darą“ (Lk 23, 34). Viešpatie, turiu atleisti visiems, kurie man prasikalto, kaip Tu atleidi, kad išgirsčiau tai, ką išgirdo vienas su Tavimi nukryžiuotas plėšikas savo mirties valandą: „Šiandien su manimi būsi rojuje“ (Lk 23, 43).

Atleisk man, Jėzau!
Gelbėk, Išganytojau!

XIII. Jėzus nuimamas nuo kryžiaus

Kokią kančią patyrė Švenčiausioji Dievo Motina, laikydama apglėbusi savo vienatinio Sūnaus kūną! Buvo jau tamsu, oras blogas, su Ja – vos keli žmonės,

bet ir jie nepajėgė sumažinti Jos skausmo. Argi mes galime įsivaizduoti, suvokti Marijos širdgėlą visą Kryžiaus kelią lydint Sūnų į mirtį?

Dievo Motina, Kankinių karaliene, melski už mus, nusidėjėlius. Esame tokie trapūs, stikliniai žmogeliukai, mūsų tikėjimas ir dorybingumas dūžta taip greit! Tu, Garbingoji Mergele, gali visko išprašyti iš savo Sūnaus. Užtark mus visus, nuodėminguosius.

Atleisk mums, Jėzau!
Gelbėk, Išganytojau!

XIV. Jėzus palaidojamas

Kadangi buvo šabo išvakarės, Pilotas leidžia nuimti Jėzaus kūną nuo kryžiaus. Du turtingi fariziejai, tapę Jėzaus mokiniais, Juozapas iš Arimatėjos ir Nikodemus, padedami kitų suvynioja Jo kūną į drobules ir paguldo į Juozapo turimą laidojimo rūšį, esantį netoliese, sode.

Garbinu ir šlovinu, Jėzau, Tavo mirtį, nes numirei už mane ir visą žmoniją. Meldžiu, kad tada, kai ateis mano valanda – aš jos nežinau, bet Tu žinai, – paskutiniai mano žodžiai būtų šie:

„Atleisk man, Jėzau!
Gelbėk, Išganytojau!“

* * *

Viešpatie Jėzau, kokie skausmingi, neapsakomos kančios kupini buvo paskutiniai Tavo žingsniai! Išmokyk mus gyventi taip, kad bent maža dalelyte būtume verti Tavo pasiaukojimo!

Parengė Vanda IBIANSKA

Tytuvėnų vienuolyno lipdytinės
Kryžiaus kelio stotys. XVIII a.
Erlendo Bartulio ir Gintaro Česonio
nuotraukos

Dievo gailestingumas

*Kun. Žydrūnas VABUOLAS
Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius*

Pastaruoju metu Lietuvoje nemažai kalbama apie Dievo gailestingumą, apie jį daug svarbaus jau pasakyta. Tačiau, matyt, nėra per daug apie tai nuolat šnekėti, nes tik Dievo gailestingumu esame gyvi, tik iš jo turime gyvenimą. Su juo kas kart susitinkame eidami išpažinties, jį patiriame priimdami ir kitus sakramentus, o kai kada, gal nė nepastebėdami, pajuntame kasdienybėje. Dievo gailestingumas mums svarbus, nes jis lydi ir palaiko mūsų gyvenimą. Pateikiu keletą savo pamąstymų tikėdamasis, kad jie padės skaitytojams atnaujinti arba pagilinti savo supratimą, o galbūt ir sužinoti ką nors naujo.

Dievo gailestingumas yra didelis

Pirmiausia apie Dievo gailestingumą pasakytina, kad jis nepaprastai didelis, kur kas didesnis už mūsų nuodėmes. Jis tokio „dydžio“, kaip pats Dievas, kaip Jo širdis. Šventajame Rašte ne kartą įvairiai pabrėžiama Dievo didybė žmogaus atžvilgiu. Antai Izaijo knygoje (55, 8–9) Dievas pranašo lūpomis skelbia: „Kaip aukštas dangus viršum žemės, taip mano keliai viršija jūsų kelius ir mano mintys – jūsų mintis“, o apaštalas Paulius teigia, kad net „Dievo kvailybė išmintingesnė už žmones ir Dievo silpnybė galingesnė už žmones“ (1 Kor 1, 25). Dievas tikrai nepalyginti didesnis už žmogų, ir visa, ką Jis daro, žmogui nepasiekiamas. Toks pat ir Jo gailestingumas – toks didelis, kad mums iki galo nesuvokiamas ir nepasiekiamas.

Evangelijos pagal Matą 18 skyriuje yra pasakojimas, vadinamas palyginimu apie beširdį skolininką. Pirmoje jo dalyje pasakojama apie valdovo gailestingumą savo tarnui. Šis buvo skolingas valdovui 10 000 talentų. Talentas prilygsta maždaug 35 kg aukso, taigi tarno skola siekė 35 tonas aukso, ir tai pasakiška, milžiniška suma. Nežinome, ar ji tikra – greičiausiai tik simbolinė, bet leidžianti manyti, kad tarnas buvo prasiskolinęs neįmanomai daug – tiek, kiek žmogui sunku prasiskolinti ir turbūt neįmanoma grąžinti. Ir vis dėlto „pasigailėjęs ano tarno, valdovas paleido jį ir dovanavo skolą“ (Mt 18, 27; čia ir toliau paryškinta autoriaus).

Šis epizodas dar sykių įrodo, kad Dievo gailestingumas nepalyginti didesnis už žmogų, taip pat ir už jo kaltę bei nuodėmę. Žmonės kartais bijo eiti išpažinties, bijo Dievo. Mes, kunigai, neretai sulaukiame ateinančių ir sakančių: „Man Dievas negali atleisti, nes padariau labai didelę nuodėmę.“ Mėginu tokius asmenis paguosti ir švelniai perkalbėti bei įtikinti, o kai kada, prisipažinsiu, siekdamas, kad jie susimąstytų, su lengva ir ne-

pikta pašaipa jų klausiu: „Gerbiamasis, kodėl jūs toks išpuikęs ir manote, jog galėtumėte padaryti nuodėmę, didesnę už Dievo gailestingumą?“ Mes tikrai nesugebėtume padaryti to, ko Dievas negalėtų atleisti – dėl to nesijaudinkime (čia galbūt kai kas prisiminsite Jėzaus žodžius apie nuodėmę prieš Šventąją Dvasią, kuri negali būti atleista; šį klausimą aptarsime vėliau, o dabar tepasakysiu, kad tai susiję su kitu dalyku, o ne su Dievo gailestingumo dydžiu). Dievo gailestingumas didesnis už kiekvieną, netgi baisiausią mūsų nusižengimą. Net jei mūsų skola Dievui būtų tokia pati, kaip ano tarno Evangelijoje, Dievui tai atrodytų menkniekis. Todėl nereikia bijoti ateiti ir išpažinti Jam savo nuodėmių, netgi tų, kurios, mūsų manymu, yra pačios didžiausios.

Dievo gailestingumas yra kantrus

Kitas dieviškojo gailestingumo bruožas – jis yra kantrus. Mt 18, 21–22 Petras klausia Jėzaus, kiek kartų atleisti nusikaltusiam savo broliui. Šis klausimas nėra laužtas iš piršto bent dėl dviejų priežasčių. Pirma, kai kurios rabinų mokyklos iš tiesų nustatydavo, kiek sykių ir kam reikia atleisti. Savo draugui, pavyzdžiui, būdavo galima atleisti 20 kartų, žmonai – 10, giminaičiui – 5 kartus ir t. t. Antra, mums tikrai sunku būna daug syk dovanoti už tą patį nusižengimą. Kai kada lengviau atleisti labai didelį nusikaltimą ar šiukščių vienkartinę klaidą; kur kas sunkiau dovanoti už mažas, bet vis kartojamas kaltes. Ar bandėte kada nors atleisti bent 7 kartus? Pirmąsyk pabūnam kilniaširdžiai ir švelniai pasakom: „Atleidžiu!“ Antrą kartą – beveik taip pat, tik jau kiek rimtesniu tonu. Trečią – „Na gerai, atleidžiu, bet tvarkykis!“ Ketvirtą – jau visai griežtai: „Prašom baigti šitas nesąmones!“ O penktą liepiam dingti iš akių.

Kadangi žinom, kaip sunku atleisti vis kartojamus kitų nusižengimus mums, tai ir patys jaučiamės nesmagiai,

kartodami savuosius. Per išpažintį manęs neretai klausia: „Ką daryti, kunige? Aš vis taip pat pasieligiu!“ Taip, mūsų moralinis gyvenimas šiuo atžvilgiu nelabai įvairus – suklumpam vis dėl to paties... Piktasis žino mūsų silpnybes ir gundydamas jomis pasinaudoja. O mes pasiduodam pagundoms ir dažniausiai nusidedam tomis pačiomis nuodėmėmis. Tuomet būna gėda ir netgi kiek baisoka eiti pas nuodėmklausį, ypač asmeninį, kuris mus pažįsta ir jau ne kartą būna jas girdėjęs. Man irgi nesyk taip buvo: išpažįstu, pasiryžtu taip nebedaryti, o paskui vėl suklumpu, ir tada mąstau: „Ką apie mane pamanyt!..“ Kartą taip jausdamasis nuėjau išpažinties ir likau nustebintas, kad mano nuodėmklausys neparodė tam ypatingo dėmesio. Jis kantriai išklausė, šį bei tą patarė, padrąsino ir davė išrišimą. Nenustebo, nepasipiktino, kad vėl taip pat suklumpau. Nuo tada pamažu įsisąmoninau, jog Dievo gailestingumas ne tik didelis – jis yra kantrus. Jis nėra vienkartinis, o tęsiasi nuolat. Nereikia bijoti išpažinti Dievui vis kartojamų savo klaidų. Dievui nenusibos atleisti. Pirmiau turbūt mums nusibos nusidėti, negu Jam atleisti.

Dievo gailestingumas yra teisingas

Trečias svarbus dalykas – Dievo gailestingumas yra teisingas. Kai kada klaidingai suprantame ar įsivaizduojame gailestingumą ir atlaidumą manydami, jog atleisti – tai pamiršti, kas buvo, arba apsimesti, jog nieko neįvyko ir viskas yra gerai. Bet tai nėra tikrasis gailestingumas, nes toks apsimetimas būtų netiesa. Tarkim, jei mus išdavė bičiulis, būtų neteisinga dėtis, jog nieko neatsitiko – tai reikštų, kad neigiame tikrą įvykį, iškraipome tiesą, kitaip tariant, meluojame. O Dievas nemeluoja, Jis lieka teisus. Dievas neužmiršta nuodėmių – Jis jas atleidžia. Atleidžia, bet nevaizduoja, kad jų nebuvo.

Iš tiesų **tik toks** atleidimas yra tikras, ir tikrai atleisti yra kur kas sunkiau, nei paprasčiausiai visa pamiršti. Juk pamiršti – tai tarsi ištrinti iš mūsų gyvenimo. O ištrinus tai, už ką reikia atleidimo, ir atleisti nebereikia. Vieno mano neseniai skaityto straipsnio autorius svarstė, kaip mūsų tautai sekasi įveikti sovietinę praeitį ir ar ji teisingai elgiasi su buvusios sistemos funkcionieriais. Atgimimo laikais kai kurie asmenys suskubo apeliuoti į krikščioniškąją tautos tapatybę, esą negalima smerkti sovietinei sistemai tarnavusių žmonių – juk tikėjimas liepia būti gailestingiems, tad reikia atleisti, pamiršti, ką jie darė (esą taip elgėsi ne savo valia, o priversti sistemos), ir vėl duoti galimybę dirbti valstybinį ir politinį darbą. Ir tauta tarsi atleido, nors iš tiesų tiesiog pamiršo. Nesvarstysiu, gerai ar blogai yra leisti tokiems žmonėms dirbti politikoje – tai kitas klausimas ir

ne šio straipsnio tema. Noriu tik pasakyti, kad tauta ir visuomenė net neišdrįso iškelti aikštėn tokių nusizengimų, sąžiningai išnagrinėti visų bendradarbiavimo su sovietų saugumu bylų, nes taip padariusi ir pamačiusi tikrąją tų asmenų praeitį, būtų turėjusi atleisti iš tiesų. O tai lengva ir kur kas sunkiau, nei užmiršti ar apsimesti, jog nieko nebuvo. Manau, jog toks politinis poelgis iš tiesų atskleidžia, kad mes dar nemokame atleisti.

Timas Guénard'as, prancūzas, vaikystėje iš tėvų patyręs daug skausmo ir blogio, dviejų knygų autorius, vienoje jų – „Viltis iš gatvės“ rašo: „Atleisti – tai ne ištrinti ar pamiršti praeitį, o sugebėti su ja gyventi.“ Dievas tai tikrai moka. Jis atleidžia iš tiesų. Jis yra išties gailestingas.

Dievo gailestingumas yra reiklus

Dar vienas, jau ketvirtas, Dievo gailestingumo bruožas – reiklumas. Jis nėra bailus ar minkštakūnis. Mums gal pastarasis labiau patiktų. Mums labiau patiktų toks Dievas, kuris atleidžia, bet nė puse lūpų nedrįsta prasitarti, kad turim taisyti, keisti savo gyvenimą. Toks gailestingumas tikrai būtų patogus: galėtume į valias daryti nuodėmes, nes be jokio vargo visada susilauktume jų atleidimo, ir, svarbiausia, niekas nesikištų į mūsų gyvenimą ir nekvaršintų mums galvos reikalavimais ar pamokymais keistis. Galų gale – taip kartais manoma – niekas neturi teisės kištis į mūsų gyvenimą, ir jei mes kam nors nusikalstame, kiti turi mums atleisti, bet ne mokyti mus gyventi.

Dievas ne toks. Jis reikalauja pasitaisyti, skatina keltis iš nuodėmių, nepasilikti jose. Taip, Dievas kišasi į mūsų gyvenimą ir visai nebijo to daryti, nes būdamas Kūrėjas turi tam teisę. Dievas nebijo būti reiklus. Atleisdamas Jis drauge skatina kitaip gyventi, reikalauja iš mūsų pastangų keisti savo elgesį. Priėmę Dievo atleidimą, turime padaryti tai, kas nuo mūsų priklauso, kad kuo mažiau nusidėtume (pvz., privalome pagal galimybes vengti nuodėmės progų, aplinkybių, kuriose dažniausiai nusidedame). Evangelijose Jėzus ne kartą, atleisdamas nuodėmes, sako: „Daugiau nebenusidėk“ – taip jis ištaria Betzatos paralyžiuotajam, išsirusiam

Credo

38 metus (*Jn 5, 14*), moteriai, sugautai svetimaujant (*Jn 8, 11*). Jis ir drąsina, ir reikalauja keisti gyvenimą, o ne būti išlepusiems ir manyti: „Ai, Dievas gailestingas, man atleis, taigi pernelyg nesistengsiu taisyti.“

Dievo gailestingumas yra laisvę gerbiantis gailestingumas

Penkta, Dievas gerbia žmogaus laisvę. Tai reiškia, kad Jis mums pasiūlo savo gailestingumą, bet nebruka jo per prievartą ir neverčia priimti. Jeigu žmogus išdidžiai sako: „Man nereikia Tavo gailestingumo, aš ir be Tavęs susitvarkysiu!“, Dievas sutinka: „Gerai, jei nenori, aš tau jo ir neduosiu.“

Štai čia ir yra nuodėmė prieš Šventąją Dvasią, kuri, anot Jėzaus žodžių, nebus atleista. Dievas jos negali atleisti, bet ne dėl to, kad pristigtų gailestingumo, o todėl, kad gerbia žmogaus laisvę ir apsisprendimą. Tačiau ir atstumtas Dievas niekad nenustoja siūlyti savo gailestingumo žmogui, ir tol, kol esam šioje žemėje, niekad nevėlu pradėti kitaip mąstyti ir jam atsiverti. Dievas tik ir laukia akimirkos, kada galėtų mums atleisti.

Silvijos Knezekytės nuotraukos

Dievo gailestingumas yra dovana

Dievo gailestingumas duodamas veltui, jis yra dovana. Jo nereikia kuo nors nusipelninti. Apaštalas Paulius Laiške romiečiams (3, 24) rašo, kad esame „nuteisina mi **dovanai** jo malone dėl Kristaus Jėzaus atpirkimo“. Dievas savo išganymą ir gailestingumą skiria mums, neturintiems nei kuo už jį atsimokėti, nei kuo užsitarnauti. Nesam jo verti, bet jis mums dovanojamas. Kristus pats sako atėjęs šaukti ne teisiųjų, bet nusidėjėlių – t. y. tokių, kurie, jeigu ir yra ko nors verti, tai tik bausmės. Tačiau būtent tokiems – dvasios ligoniams – reikia Jo, dieviškojo gydytojo.

Pasijusti vertiems ar užsitarnavusiems Dievo gailestingumo būtų savotiška nelaimė. *Lk 18, 9–14* pasakojama apie taip maniusį ir nuteisintą fariziejų; tuo tarpu muitininkas, laikęs save nevertu Dievo pasigailėjimo, buvo juo apdovanotas. Garsus rusų rašytojas F. Dostojevskis savo romane „Nusikaltimas ir bausmė“ šią tiesą išreiškia prasigėrusio, smukusio ir tikrai nieko iš

Dievo gauti nenusipelnusio Marmeladovo lūpomis: „Ir visus teis, ir visiems atleis, ir geriesiems, ir piktiesiems, ir gudruoliams, ir tiems nužemintos širdies... Ir kada jau bus baigęs su visais, tada prabils ir į mus: 'Išeikite – tars, – ir jūs! Išeikite, girtuokliai, išėikite, silpnavaliai, išėikite, begėdžiai!' Ir išeisime mes visi nesidrovėdami, ir stosime. Ir tars: 'Kiaulės jūs! Žvėries paveikslas ir panašumo jo; bet ateikite ir jūs!' Ir prabils išmintingieji, prabils protingieji: 'Viešpatie! Kodėl gi tu šituos priimi?' Ir bus jiems pasakyta: 'Todėl aš juos priimu, išmintingieji, todėl aš juos priimu, protingieji, kad nė vienas iš jų pats niekada nelaikė savęs to vertu...' Ir išties į mus rankas savo, ir mes pripulsime... ir imsime raudoti... ir viską suprasim! Tada viską suprasim!..“

Dievo gailestingumas – su sąlyga

Galiausiai Dievo gailestingumas kelia tam tikrą sąlygą: mums reikia juo dalytis, skleisti jį kitiems. Patyrę atleidimą, turim atleisti patys. Maldoje „Tėve mūsų“, kurios pats Kristus išmokė, kurią kalbame kasdien ir ne po kartą, yra septyni prašymai. Visi jie be išlygų: tiesiog prašom Dievą, kad ateitų Jo karalystė, kad būtų Jo valia, kad Jis duotų mums kasdienės duonos ir t. t. Tačiau vienas (ir vienintelis) prašymas iš tų septynių yra su sąlyga – prašydami: „atleisk mums mūsų kaltes“ pridėdam: „kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams“. Išmokęs savo mokinius šios maldos, Jėzus dar priduria: „Jeigu jūs atleisite žmonėms jų nusižengimus, tai ir jūsų dangiškasis Tėvas atleis jums. O jeigu neatleisite žmonėms, tai nė jūsų Tėvas neatleis jūsų nusižengimų.“

Tuo, atrodytų, tarsi prieštaraujama ankstesniam teiginiui, kad Dievo gailestingumas yra dovana. Vis dėlto prieštaros nesama. Gailestingumas iš tiesų duodamas dovanai, tačiau paskui jau reikalaujama elgtis taip, kaip Dievas pasiūlė su mumis – atleisti. Antraip galim netekti ir mums dovanoto gailestingumo, jis būtų iš mūsų atimtas. Kad šie dalykai – davimas dovanai ir sąlygos iškelimas – suderinami, ir kaip tai įmanoma, leidžia suprasti minėtasis palyginimas apie beširdį skolininką. Valdovas dovanuoja savo tarnui milžinišką skolą nieko iš jo nereikalaujamas, tiesiog iš gailestingos širdies. Tačiau kai tarnas, kurio buvo pasigailėta, savo ruožtu nenorėjo pasigailėti tarnybos draugo, jis neteko ir jau patirto savo valdovo gailestingumo. Tai reiškia, kad jo ir nebuvo priėmęs. Tas, kurio širdis lieka užkietėjusi ir negailestinga artimo atžvilgiu, neatsiveria ir Dievo gailestingumui.

Tiek šįkart pamąstymų apie Dievo gailestingumą. Linkiu visiems daugiau sužinoti ir patirti iš Šventosios Dvasios. Tegu Ji kiekvienam duoda suprasti, kas yra tikras dieviškasis gailestingumas, ir tegu atveria mūsų širdis jį priimti bei dalyti kitiems.

Paulius ir tikėjimas*

Dr. Ingrida GUDAUSKIENĖ

Turbūt daugelis sutiks, kad tikėjimo sąvoka yra labai plati, daugiabriunė. Jo tikrovė žmogaus savastyje išsilies neabejotinai plačiai. Juk visi kuo nors tikime, pvz., tiesa, demokratija, ateitimi, savo galiomis... Plačiausia prasme nėra asmens be tikėjimo. Tai šį tą byloja apie mūsų prigimtį – nuolatinis siekis kažko daugiau-aukščiau jai toks pat savas, kaip ir deguonies poreikis. Mums visad reikia kažko daugiau už tai, ką šiandien jau „turime“.

Apie tikėjimą galima kalbėti ir išskirtinai religiniu požiūriu. Krikščionybei tikėjimo sąvoka yra perdėm biblinė. Akivaizdu, jog tikėjimas yra Biblijos žmogaus gyvenimo forma, jo nuolatinio buvimo kelyje sąlyga. Tad norėdami aptarti tokį tikėjimą, iškart patenkame į abipusių santykių platumas. Čia visuomet susitinka du: pirmiausia – žmogus su Dievu, o galiausiai šio susitikimo įtakoje – ir žmogus su žmogumi. Dievas nuolat kreipia į žmogų savo žodį – žodį apie save, kuris jį drąsina remtis Dievu ir veikiamam šio abipusiškumo kurti savo istoriją. Ką apie tai mąsto didžiausias visų laikų tikėjimo misionierius Paulius?

Tikėjimas reiškia judesį

Biblinio tikėjimo aptartis apskritai neįmanoma be *judesio* sąvokos. Klystume, jei suvoktume tikėjimą kaip vieną kartą mus užklupusią ir nepajudinamą tikrovę. Tikėjimas nėra statiškas. Biblijos žmogaus patirtis liudija, jog tikėjimas visad paskatina tam tikrą dinamiškumą, taigi vidinį asmens judesį.

Paulius ypač dėmesingas tikėjimo įvykiui. Jo laiškuose, palyginti su kitais Naujojo Testamento raštais, tikėjimo sąvoka aptinkama dažniausiai (daugiau nei pusė visų veiksmazodžio *tikėti* šaknies žodžių Naujajame Testamente priklauso būtent Pauliaus laiškamams!). Įdomu, jog žodis *tikėjimas* graikų kalboje yra *veiksmazodinis* daiktavardis. Juo nėra išreiškiamas nejudamas, sustingusi būseną ar situacija, kuri vieną kartą ištinka ir kurioje žmogus įsitvirtina visam laikui. Šis žodis visuomet suponuoja dinamiškumą, žmogaus judesį kito asmens link. Taip suprantas tikėjimas yra gyvybingas santykis su *Kitu*. Ne statiškas, bet įmanomas kaip tik dėl šio nuolatinio vidinio žmogaus judesio *Kito* link. Tikėjimas yra judesys.

Paulius puikiausiai tai suvokė. Jam tikėjimas nebuvo vienašyk laimėta ir visam laikui užsitikrinta būseną. Atsivėrimas Apreiškimo turiniui – tai nuolatinis vidinis judesys *Kito* link, nuolatinis siekis *daugiau-aukščiau* už tai, ką šiandien jau gavome. Todėl Paulius ir sako: „...vejuosi norėdamas pagauti, nes jau esu Kristus Jė-

zaus pagautas. <...> pamiršęs, kas už mane, aš veržiuosi pirmyn, į tikslą, siekiu laimikio aukštybėse, prie kurio Dievas kviečia Kristuje Jėzuje. <...> Kad ir kiek nueję, ženkime toliau ta pačia linkme“ (*Fil 3, 12–16*).

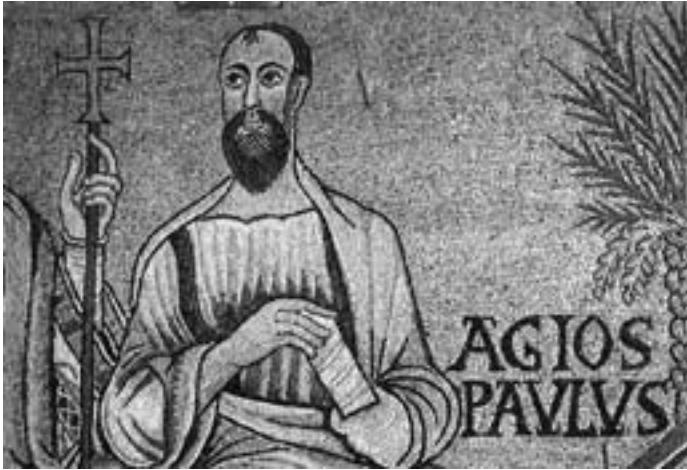
Tikėjimo ašis

Jau Senasis Testamentas akivaizdžiai byloja, jog tikėjimas iš esmės yra susitikimas su asmeniu, su *Kitu*, į kurį galima kreiptis *Tu*. Žodynas, kuriuo čia aptariamas tikėjimo įvykis, visuomet siekia atskleisti dviejų asmenų santykį, jų susitikimo tikrovę. Tikėti reiškia būti su *Kitu*, būti *Kito* link – juo pasitikėti bei remtis, jam pritarti, atsiverti jo pasiūlymams ir pan. Iš biblinės dramos žinome, kad Dievas yra labai kūrybingas. Jis įvairiausiai būdais veržiasi į žmogaus gyvenimą. O ką šis daro? Arba atlieka vidinį atsivėrimo Dievo tikrovei judesį, arba ne, ir vis tiek toliau laukia Dievo. Kitados pirmasis biblinėje dramoje *į Dievą atsivėrimė* Abraomas (plg. *Pr 15, 1–6; Rom 4, 18–22*), o po jo ir daugelis kitų Biblijos tautos istorijoje (plg. *Žyd 11 sk.*). Dėl šio vidinio judesio jie išliko.

Pauliaus tikėjimo sampratą saistė būtent tokia tikėjimo savimonė. Tikėti jam visada turėjo reikšti siekį išlaikyti tą nuolatinio vidinio judesio matmenį, vadinasi, atsiverti *Kalbėtojamajam*. Akistatoje su krikščionyste, savaime suprantama, tikėjimas Pauliui įgavo kristocentrinę žymę.

* Pirmasis ir antrasis šios autorės parengto ciklo, skiriamo Tautų apaštalo gimimo 2000 metams, straipsniai – „Paulius ir meilė“ bei „Paulius ir kančia“ – išspausdinti š. m. „Artumos“ 2-ajame ir 3-iajame numeriuose.

Apaštalo laiškuose randamas posakis „tikėti į Kristų Jėzų“ (plg. *Gal 2, 16*). Čia lietuvišku prielinksniu *į* verčiamas graikiškas prielinksnis *eis*, kuris vėlgi išreiškia vidinį judesį, t. y. atsivėrimą Jėzaus Kristaus tikrovei. Pauliaus pasakymas „tikėti į Jėzų Kristų“ originalo kalboje yra labai stiprus, nes dalelytė *eis* tikėjimo judesys esantįjį tarsi „sukabina“ su Jėzaus asmeniu. Taip pasakoma, jog besąlygiškai tikėti reiškia „mestis“ į santykio su Jėzumi tikrovę. Šiame abipusiškume Jėzus tampa tikėjimo ašimi. Šiame abipusiškume nėra nė vieno abejingo.

Šv. Paulius.

Šv. Klemenso bazilikos apsidės mozaikos detalė. XII a., Roma

Taigi „tikėti į Kristų Jėzų“ nėra paprasčiausia tikėjimo objekto nuoroda – tikiu tuo atžvilgiu, kad jis egzistuoja. Tai veda kur kas toliau. Tikėti į Kristų Jėzų reiškia, kad jį taip išpažįstu *Esančiu*, jog galiu su juo išgyventi asmeninį susitikimą, atsiverti jo sandoros jėgai, traukiančiai mane iš tokių *mąstymo-veiksmo* schemų, kurias, vengdami žodžio *nuodėmė*, dažnai įvardijame tiesiog *pernelg žmogiškomis*. Tikrasis *tikėti į* yra drąsa įsileisti į savo gyvenimą *Kita*: „Aš gyvenu, tačiau nebe aš, o gyvena manyje Kristus. <...> gyvendamas kūne, gyvenu tikėjimu į Dievo Sūnų, kuris pamilo mane ir paaukojo save už mane“ (*Gal 2, 20*).

Atsiverti Evangelijai

Kartais šis garsusis Pauliaus *nebe aš* Laiške galatams aiškinamas psichologine, kartais mistine prasme. Vis dėlto pirmiausia čia turėtume išlaikyti istorinį-teologinį Jėzaus *Įvykio* matmenį ir šioje plotmėje kalbėti apie jo įtaką asmeninei žmogaus tikrovei.

Jėzaus *Įvykis* turi tam tikrą teologinį krūvį, jis žmogui atveriamas jo istorinėje tikrovėje. Dievas nukreipia į žmogų Evangeliją, kalbina jį Evangelijos turiniu, kuris yra viso Pauliaus skelbimo atraminis taškas (plg. *1 Kor 15, 1–8; Gal 1, 4; Rom 6, 1–11; Fil 2, 6–11*). Jo šerdis – Jėzus Kristus, miręs ir prisikėlęs *dėl* žmogaus. Jėzus Kristus yra *dėl*. Be šio *dėl* jis nebūtų nei Gelbėtojas, nei Mesijas.

Kaip šis *Įvykis* saisto mūsų tikrovę? Svarbus jis man ar ne? Jei taip, tuomet pereinama į *nebe aš* lygmenį, nes Evangelijos priėmimas sukuria žmoguje erdvę, kurią veikia Jėzaus mirties ir prisikėlimo tikrovė. Žmogus yra Jėzaus *Įvykio* įtakos „zona“. Ne šalia ir ne aukščiau žmogaus, bet pats žmogus, jo *mąstymas-veiksmas*. Taigi čia nekalbama apie kažkokį ontologinį sutapimą su Jėzumi ar apie vieno *aš* išnykimą tikėjimo santykio abipusiškume. Klausimas yra vertybinis. Kaip Jėzaus Kristaus mirties ir prisikėlimo tikrovės krūvis bei visos jo vertybės sąveikauja su žmogaus tikrove? Kaip tai keičia žmogaus žvilgsnį į dabartį ir į ateitį? Pauliaus posakis *nebe aš, o Kristus manyje* iš esmės nurodo atsivėrimą Evangelijos turiniui. Tai sukelia visos mūsų tikrovės perkainojimą pagal Jėzaus vertybes. Todėl Paulius ir ragina: „Būkite tokio nusistatymo kaip Kristus Jėzus“ (*Fil 2, 5*).

Aš ir mes akistatoje su Evangelija

Evangelijos turinys prakalbina kiekvieną asmeniškai, tačiau jo paveikta pavienio asmens tikrovė besąlygiškai susisiečia su kito tikrove. Istorinėje-teologinėje plotmėje Jėzaus *Įvykis daugelį* „surenka“ į *viena* tikėjimo išpažinimo, sakramentų, atsivėrimo Dievo ateičiai lygmenyse: „Vienas kūnas ir viena Dvasia, kaip ir esate pašaukti į vieną savo pašaukimo viltį. Vienas Viešpats, vienas tikėjimas, vienas krikštas. Vienas Dievas ir visų Tėvas, kuris virš visų, per visus ir visuose“ (*Ef 4, 4–6*).

Tikėjimo judesys mus vieną su kitu daug labiau susieja, nei pajėgiame suprasti. Paulius buvo ypač dėmesingas šiai *vieno* Jėzaus ir *daugelio* jį išpažįstančiųjų sąveikai (plg. *1 Kor 1, 10–13; 10, 16–17; 12, 13*). Nuodėmė skaldo, o Jėzaus *Įvykis* atkuria, daugybę *aš* suvienija į *mes*, ir šis *mes* bendruomeninėje plotmėje tampa Prisikėlusiojo Jėzaus įtakos „erdvė“. Tad tikėjimo judesys yra ne tik pavienio asmens tikrovės, bet ir žmonių bendruomenės kokybės ženklas.

„Dėl to aš klaupiuosi prieš Tėvą, nuo kurio kiekviena tėvystė danguje ir žemėje turi vardą, kad iš savo šlovės turtų suteiktų jums stiprybės jo Dvasios galia tapti tvirtais vidiniais žmonėmis, kad Kristus per tikėjimą gyventų jūsų širdyse ir jūs, išsisknię ir įsitvirtinę meilėje, galėtumėte suvokti kartu su visais šventaisiais, koks yra plotis ir ilgis, ir aukštis, ir gylis, ir pažinti Kristaus meilę, kuri pranoksta bet kokį žinojimą, kad būtumėte pripildyti visos Dievo pilnybės. O tam, kuris savo jėga, veikiančia mumyse, gali padaryti nepalyginti daugiau, negu mes prašome ar išmanome, jam tebūna šlovė Bažnyčioje ir Kristuje Jėzuje per visas kartas amžių amžiais! Amen“ (*Ef 3, 14–21*).

Susitikimai tyloje

Jūratė STUČINSKAITĖ, Gyvenimo ir tikėjimo instituto lektorė

Nebijokime pasinerti į tylą. Ji atveria giliausias širdies paslaptis, joje gimsta gyvė, viltis, džiaugsmas. Tylos ir maldos patirtis ypač svarbi šiandien, kai vis daugiau nerimo, o žodis „krizė“ jau tampa pradedančių kalbėti vaikų vienu pirmųjų žodžių. Tik kur galėčiau nutilti ir klausytis, pažvelgti į save ir aplinką tiesos akimis, išmokti pastebėti dažnai giliau nei paviršiuje slypinčius vilties daigus, Dievo pėdsakus žemėje?

Viena iš galimybių – šventojo Ignaco Lojolos *Dvasinės pratybos*. Tai įvairios dvasinės praktikos, kurias atlikti padeda dvasinis palydėtojas. Visoms pratyboms skiriamas mėnuo. Lietuvoje nemažai žmonių jas atlieka dalimis – po vieną savaitę per metus.

Pratybų tikslas – pažinti Jėzų, Jį pamilti ir Juo sekti. Kad šis apsisprendimas už Kristų nebūtų trumpalaikis, jam rengiamasi labai nuosekliai. Iš pradžių žmogus kviečiamas suvokti, kam jis yra sukurtas, ir trokšti gyventi vidinėje laisvėje. Svarbiausia pratybų mintis – „žmogus yra sukurtas Dievą šlovinti, garbinti ir jam tarnauti“ – mano širdžiai buvo svetima, kol netapo aišku, kad „Dievo garbė yra laimingas žmogus“, kad laimė ir Dievo valia – tai tas pat. Dievas be galo mane myli ir sukūrė pilnatvei. Ir jei noriu būti laiminga, turiu vadovautis vidiniu kompasu, rodančiu kryptį į Dievą. Jam tarnauti reiškia atpažinti vidinius Šventosios Dvasios judesius ir jais vadovautis. Tai neša gerį ir susitaikymą man, aplinkai, artimiesiems.

Per pirmąją savaitę Dievas leido pažinti nuodėmės blogį, gailėtis ir apsispręsti gyvenimą keisti gėrio link. Čia pirmą kartą patyriau dienos peržvalgos naudą ir būtinumą. Anksčiau man visada buvo sunku ją atlikti. „Saldainiukas“, kuriuo Dievas mane „nupirko“, buvo kitoks požiūris: juk ši peržvalga nėra mano pačios monologas ar „ataskaita“, bet gyvas, gydantis, keičiantis, padedantis atpažinti klaidų ir džiaugsmo priežastis pokalbis. Šiuo nauju suvokimu žengiau pirmą tvirtą žingsnį,

sustabdžiusį besaikį savęs kaltinimą ir ėjimą į užsisklendimą. Pamačiau kovos lauką, kuriame turiu pasipriešinti pagundai ir pasakyti „ne“ vos tik ją atpažinusi. Ir tikrai nereikėjo priešintis „iki kraujo“. Tai, kas seniau atrodė neįveikiama, ydos, tiesiog suaugusios su manimi, kažkokiu būdu pradėjo „atsiskirti“. Jos nebuvo aš.

Per antrąją Dvasinių pratybų savaitę šv. Ignacas ragina prašyti vidinio Jėzaus pažinimo, apmąstyti Jo gyvenimą, veiklą. Ši savaitė paprastai skiriama luomui pasirinkti (jei jis dar nepasirinktas) ar savo pašaukimui pagilinti. Kiekvienas kviečiamas stoti po Jėzaus vėliava. Žvelgiau į Jėzų akis, klausiausi Jo žodžių, sėmiausi drąsos iš Jo santykio su Tėvu. Ir vis skambėjo žodžiai: nebijok, aš su tavimi...

Trečiąją savaitę kontempliuojama Jėzaus kančia. Šv. Ignacas siūlo prašyti

Laivio Karvelio nuotrauka

„skausmo, gailesčio ir gėdos, kad Jėzus eina kentėti dėl mano nuodėmių“. Kai jau susikaupiau kartu su Juo eiti į kančią, lydėti Jį kryžiaus kelyje pas Pilotą ir iki pat nukryžiuojimo vietos, Jėzus pažvelgė į mane kruvino prakaito išpiltu veidu ir pasakė: „Neik į kančią. Eik į meilę.“ Vis dėlto „prisiprašiau“... Juk turiu pažinti, palydėti, išjausti! Tada Jėzus sutiko. Ir tai buvo Meilės, tikros ir nesavanaudiškos, kelias. Nuolat klausdavau: o kur, Jėzau, slepiasi Tavo dievytė? Ir kaskart tartum naujai išgirdavau: GAILESTINGUME. Apie tai bylojo scena su Simonu Kirėniečiu, romėnų kareivių patyčios, mokinių išdavystės, minios kaltinimai. Viskas įgavo naują – Meilės – spalvą. Kentėjo Jėzus žmogus. Mylėjo Jėzus Dievas. Kai Jis buvo prikaltas, kai Jį įžeidinėjo, Jo meilė vis labiau skleidėsi. Ne kantrybė atlaikė kančią, bet meilė. O pervertas šonas? Tas kraujas ir vanduo, tas malonės metas... Amžina valanda, dovanojanti pasauliui laisvę būti tu, kas esi. Laisvę klysti, nekęsti ar mylėti. Ir mano laisvę rinktis ir drauge žinoti, kad man atleista, kad esu laukiama ir apsupta nesibaigiančios Dievo meilės. Per šią savaitę supratau, kokį kryžių turiu nešti ir kad tikrasis mano kryžius yra labiau mylėti.

Per ketvirtąją savaitę buvau kviečiama džiaugtis prisikėlusio Kristaus „tokia didele garbe ir džiaugsmu“. Apmąstydamą apaštalų misiją, vis klausiau savęs: „Tai kokia gi ta manoji misija? Gal turėčiau važiuoti į Afriką?“ Melsdamasi išgirdau Jėzų sakant: „Man reikia tavęs, o ne tavo darbo rezultatų.“ Taip Jis dar sykį man patvirtino, kad ne veikti yra svarbiausia. Paskui sekė kontempliacijai atlikti ir meilei įgyti skirtas laikas. Įgijusi meilės tikėjau skraidyti visą likusį savo gyvenimą. Vietoj laukto „pakilau“ jausmo įgijau supratimą, ką reiškia žodžiai – meilė yra konkreti. Jaučiau paraginimą, kad turiu kruopščiai ir atidžiai tarnauti mylėdama, dirbdama, klausydamasi.

Kokį svarbiausią vaisių, kokią praktinę naudą gavau atlikusi Dvasinės pratybas? Atsakyti paprasta: atnaujintą ir sustiprintą ryžtą sekti Kristumi.

Dvasios tėvai ir motinos

Antanas SAULAITIS SJ

Seminarijos laikais į rankas buvo patekusi 1954-aisiais išleista kun. Michelio Quoisto (prancūzo kunigo ir rašytojo, 1921–1997) knygelė „Maldos“. Ji daugelį traukė kasdieniais žodžiais, kasdieniais įvaizdžiais išreikštomis tikėjimo mintimis bei jausmais. Ilgam įsiminė „35-erių metų kunigo malda sekmadienio popietę“*. Vis norėjosi skaityti ir įsimąstyti, tačiau reikėjo dar 5 metus palaukti, nes kunigystės šventimai buvo vienuolika dienų prieš trisdešimtąjį gimtadienį.

Knygelės autorius taip kalba po sekmadienio pamaldų bei susitikimų namo parėjusio kunigo vardu: „Visa diena pilna vaikų, Viešpatie. Vaikų, kitų žmonių vaikų, kurie niekad nebus mano.“ Kunigėlis toliau išgyvena ir mąsto taip baigdamas: „Esu vienas, Viešpatie. Ir Tavo akivaizdon šio vakaro ramybėje kreipiu savo nuolankų ‘Taip’.“

Būdamas dvigubai vyresnis už anų laikų maldininką, sugrįžti žmogus sekmadienį namo kone vėlyvą vakarą po trejų Mišių, krikštų, ligonio lankymo, dviejų kavučių, posėdėlio, pokalbio su vaikų tėvais. Kaip gera, kai šurmulys pasibaigė, paruošti žodeliai išsakyti, apeigos atšvęstos, daugybė reikalų sutvarkyta, pokalbiai užbaigti ir veikla suplanuota. Sekmadienio vakarą esi vienas.

Galima įsivaizduoti vienišus žmonių namus, kai vaikai užauga ir išeina savo keliais, kai vyras ar žmona iškeliauja pas Dievą, kai senyvo asmens bendraamžiai jau būna išmirę. Daug trumpiau išgyvename, kai staiga ištuštėja stovykla,

mokykla, rekolekcijų namai, pasibaigia bendrijos kelionė ar suvažiavimas, namo išvyksta svečiai bei viešnios. Pasidaro tuščia, tik katytė ar šuniukas ištikimai prie globėjo ar globėjos glaudžiasi.

Gražu, kai mažieji anūkėliai apibūdina močiutę: „Tai sena moteris, kuri labai myli vaikus, bet savų vaikučių neturi.“

Nors Jėzus sako nieko nevadinti mokytoju ar tėvu (plg. Mt 23, 9), įvairiomis pasaulio kalbomis kunigai ir vienuoliai kunigai vadinami tėvais. Žinoma, Vatikane yra ir baltais drabužiais vilkintis Šventasis Tėvas. Senais laikais visos kai kurių vienuolijų seserys buvo „motinos“, o vyresnioji – „motinėle“. Dauguma yra girdėję Indijos Motiną Teresę, Molokų salos Havajuose raupsuotųjų Motiną Marianą, mūsų pačių Motiną Mariją Kaupaitę.

Seniau sakydavome ne „dvasios palydovė“, „palydovas“, bet „dvasios motina“, „dvasios tėvas“, kaip pirmųjų amžių vienuolijų pradininkės buvo „dykumos motinos“, vėliau – „dykumos tėvai“, suprasdami jų dvasinę motinystę ir tėvystę.

Silvijos Knezekytės nuotrauka

Net ir vaikai kiek pagyvenusius asmenis vadina „teta“, „dėdė“ be jokios giminytės ryšio, kaip krikščionys ar skautai savo bendrus „sese, broli“. Pasirodo, kad motina ir broliai bei seserys yra tie, kurie klauso Dievo žodžio ir jį vykdo.

Motinystę ir tėvystę savo pašaukimu įgyvendina auklėtojos, mokytojai, jaunimo globėjai ir net visas kaimas, nes, kaip dabar sakome, vaikui užauginti reikia visos genties, visi vaikai yra mūsų vaikai – visų rūpestis, uždavinys ir viltis. Daugybė sutuoktinių nesusilaukia vaikų (kai kuriose šalyse net trečdalis), kitų šeimų užaugę vaikai atskirai gyvena, dar kiti/kitos būna niekad nevedę ar netekėjusios. O ir jų vaidmuo – tėvystė, motinystė.

Sudėtingoje studijoje apie katalikų kunigus buvo apibendrinti du kunigo amžiaus tarpsniai, kurie šiuo atžvilgiu labai jautrūs – tai pirmieji keleri metai po šventimų ir 62-ieji, kada bendraamžiai ant kelių supa anūkėlius. Labai gerai prisimenu, su kokia seneliška meile misionierius tėvas Jonas Bružikas SJ bendraudavo su vaikais. Tada svarstydavau, kažin ką šis Dievui dieną naktį pasišventęs žmogus jaučia, mąsto ir savo mintimis lygina.

Tėvas Jonas Giedrys SJ, ilgametis Montevidėjaus lietuvių klebonas Urugvajuje, į už save dešimtmečiais vyresnės močiutės kreipinį „Tėveli“ šypsodamasis atsiliepdavo: „Taip, dukrele.“

Labai įdomiai sykį pasielgė viena mokinukė. Nupiešė kryžių su kančia ir apačioje parašė: „Jėzus – mano tėvas.“ Ji suprato kitaip negu dažniau pasakoma: „Jėzus – mūsų brolis.“ Galima tik spėlioti – gal dėl vyresniojo brolio globojamo vaidmens šeimoje arba dėl to, kaip ji savo širdyje per vakaro maldą ir kartu su šeima per Mišias bendraudavo su Kristumi.

* Šią maldą, pavadintą „Kunigo malda sekmadienio vakarą“, išvertė Jonas Vytautas Nistelis; išspausdino „Šiaurės Atėnai“ 2003 m. balandžio 12 d., Nr. 648.

Bevaikės šeimos irgi gali būti laimingos

Tradicinė padėtis

Susituokia jauni žmonės. Netrumpai draugavę, baigę mokslus, materialiai nepriklausomi, išgiję būstą, turintys nuolatinį darbą. Ko jiems trūktų daugiau? Aplinkiniai tuoj pasufleruoatų: „Laikas gandrams!“ Ir situoktiniai, jau pavažinėję po pasaulį bei pasidžiaugę gyvenimu, atrodo, būtų nieko prieš... Bet metai slenka, o gandrų vis nėra. Ir tuomet poros galvose (ypač moterų, nes jų vaisingumo laikotarpis ribotas) sukirba mintis: „O gal mes jų niekada ir nesulauksime? Bendraamžių šeimos jau turtingos – sulaukusios kelių vaikų, o mes dar neturime nė vieno...“ Alyvos į ugnį papila ir šeimos artimieji – močiutės nekantrauja sulaukti anūkų, tetos stebisi: „Kiekgi galima gyventi tik sau, savo malonumui?“ Pora ne tik pradeda nuogaštauti dėl galimybės susilaukti vaikų, bet ir, aplinkinių spaudžiama, patiria įtampą. To vengdami ir teisindamiesi užimtumu ar negalavimais, jiedu pradeda nebedalyvauti draugų šventėse, giminės susibūrimuose. Ilgainiui savo noru atsiriboja nuo daugelio žmonių ir tikrai tampa kitokie. Dažnai jiems patiems tai reiškia – nelaimingi, nes nesulaukia vaikų. Kadangi būti tokioje atskirtyje sunku, porai kyla mintis, kad jie patys ir aplinkiniai nurimtų, jei gimtų vaikelis, ir taip taptų „kaip visi“. Ir pradeda minti medicinos įstaigų slenksčius.

Deja, vaisingumo tyrimai ir gydymas brangiai kainuoja, be to, negarantuoja sėkmės. Esu sutikusi žmonių, kurie prarado visą turtą, bet vaikučio taip ir nesulaukė. Šitaip išibėgėję, jie netrunka patekti į psichologinius spąstus: gaila išleistų didelių lėšų (paslaugų kainos šioje medicinos srityje nuo pat pradžių yra labai aukštos – ke-turženklės), kurios nedavė laukiamo rezultato, o medikai ir toliau siūlo brangias paslaugas. Pora moka ir moka pinigų trokšdama vaikelio, bet jo vis nėra. Šeimoje kyla bendravimo įtampa, situoktiniai ima kaltinti vienas kitą. Įprastas, ramus bendras gyvenimas baigiasi. Tokios poros patiki, kad tik kūdikio atsiradimas galėtų išsaugoti ir jų šeimą, ir jų pačių orų gyvenimą. Jei nėra palikuonių – nėra ir gyvenimo. Šitai tampa jiems *fixed idea* – visur mato mi tik vaikai ir laimingi jų tėvai. O kadangi patys atžalų neturi, neva yra pasmerkti būti amžinai nelaimingi. Nemažai taip manančių pradeda aktyvią kovą dėl galimybės

Zita VASILIAUSKAITĖ, *psichologė*

naudotis visomis įmanomomis „techninėmis“ priemonėmis (pvz., dirbtiniu apvaisinimu), naujaisiais mokslo laimėjimais ir siekti, kad netgi valstybė finansuotų tokias paslaugas. Ši kova dažniausiai irgi lieka bevaisė, ir vaikelio nesusilaukiantiems žmonėms atrodo, kad jų gyvenimas griūva.

Jei į padėtį pažvelgtume blaiviau

Deja, tokios poros pamiršta svarbiausia – jos pačios susikūrė „sugriuvusį“ gyvenimą. Jis yra jų vaizduotės ir aplinkybių interpretavimo padarinys. Anaipol nesa-kau, kad neturėti vaikų nėra problema. Praeityje neturtingose šeimose vaikai buvo vertinami kaip potencialūs darbininkai, o turtingose – kaip turto paveldėtojai. Kita vertus, daugelis žmonių vaikus laiko savo gyvenimo prasme arba tikisi, kad šie įgyvendins jų svajones, ir tai jiems suteikia jėgų. Be to, mūsų visuomenėje gana ryškus požiūris, kad bevaikė šeima yra nevisavertė ir negali būti laiminga. Šią mintį uoliai skleidžia medicininės ir komercinės struktūros, taip telkdamos galimus pacientus savo brangioms klinikoms. Palyginti neseniai bevaikystės tema buvo labai populiari ir aptariama įvairiose televizijos laidose. Pamenu, viena moteris raudėjo prieš kamerą ir pasakojo, kaip visą savo gyvenimą pavertė nesibaigiančia kova už galimybę susilaukti vaiko. Į argumentus, kad galėtų įsivaikinti arba globoti paliktus vaikus, stokojančius šeimyninės šilumos, ji nustebusi atsakė: „Kaip jūs nesuprantate, kad aš trokštu turėti *savo* vaiką!“

Manau, kad nė viena motina negali savintis kitų asmenų, taip pat ir savo vaiko. Vaikai nėra mūsų nuosavybė, mums patikėta tik pagelbėti, kad jie taptų vertingais ir brandžiais suaugusiais žmonėmis. Anoji moteris buvo taip susiaurinusi savo būties prasmę, jog nebematė svarbiausio – kad gyvena su puikiu vyru, nuostabiu profesionaliu muzikantu, kad pati yra pasiekusi savo profesijos aukštumų – tapo gera mokytoja. Tačiau ji pragyveno savo gyvenimą jį vis atidėliodama ir lauk-dama, kada galės pagimdyti vaikutį. Štai tada, manė, ir prasidės tikrasis gyvenimas. Deja, kai šitaip neįvyko, pasijuto gyvenusi netikrą, ne sau duotą, nieko vertą

Didelės ir mažos kryžkelės

gyvenimą. Tokiu užsispyrimu, ko gero, aiškiai to net nesuvokdama, ji atėmė iš savęs galimybę džiaugtis tuo, ką turi, ir tame atrasti prasmę.

Žmogų laimingą daro ne tai, ką jis turi ar ko neturi, bet **jo santykis** su šiuo turėjimu ar neturėjimu. Šitai pasakytina ir apie vaikų turėjimą/neturėjimą. Savo praktikoje sutikau ir tokių sutuoktinių, kurie teigė, kad vaikų atsiradimas sugriovė jų karjerą ar asmeninį gyvenimą (pvz., tuokėsi „iš reikalo“, ne su tuo, kurį mylėjo, ir t. t.). Tai tenka išgirsti anaipol ne taip retai, kaip atrodytų iš pirmo žvilgsnio, nekalbant apie tuos skaudžius atvejus,

sėkmę. Tai ypač pasakytina apie šeimos tarpusavio ryšių sritį. Juk kokybiški sutuoktinių santykiai – tai kūrybinis procesas, kai nuolat derinami savo paties ir kito asmens interesai. Ir ne tik būtinybė ir gebėjimas save riboti, bet ir rūpinimasis sudaryti deramas sąlygas kitam asmeniui, kitaip tariant, apsiriboti, būti atsakingam už bendravimo kokybę. Gal dar ir dėl to laimingų šeimų nėra daug? Ir gal todėl vaikams užaugus ir palikus namus daugelis sutuoktinių išgyvena didžiausią tarpusavio santykių sunkmetį, vadinamąją „ištuštėjusio lizdo“ krizę?

Šiuolaikinėje medicinoje vartojamas psichologinio nevaisingumo terminas. Tyrimai atskleidė, kad būtent nuo jo kenčia apie 30 proc. bevaikių šeimų. Tai reiškia, kad fiziškai, medicininiu požiūriu, moteris yra sveika ir gali susilaukti vaikų, bet to neįvyksta grynai dėl psichologinių priežasčių. Nejaugi taip gali būti?! Gali. Psichinė moters būklė daro įtaką jos fizinei sveikatai, taip pat ir vaisingumui. Paprastai įtampa nurodoma kaip pirmoji psichologinė nevaisingumo priežastis. Ją gali sukelti ne tik labai stiprūs neigiami išgyvenimai dabartyje ar praityje, bet ir nuolatinės, tarsi eilinės, problemos: socialinis nesaugumas, t. y. baimė prarasti darbą, nepalankios sąlygos (pvz., gyvenimas su kivičius vis keliančiais savo ar sutuoktinio tėvais), artimų ir labai brangių

Dainiaus Tunkūno nuotrauka

kai vaikai, nebūtinai jau suaugę, nueina nusikalstamais keliais. Tad tikrai nėra teisinga nei dramatinizuoti vaikų neturėjimo, nei romantizuoti jų turėjimo.

Kita vertus, aiškėja ir kitokių tendencijų. Naujausi tyrimai Jungtinėje Karalystėje parodė, kad trečdalis moterų, turinčių universitetinį išsilavinimą, rinkusių profesinę karjerą, o ne vaikų gimdymą. Tai vėlgi šiuolaikinio gyvenimo grimasos – tos moterys nebūtinai yra nusistačiusios prieš šeimos kūrimą ir vaikų auginimą. Tačiau sėkmingos karjeros siekimas iš jų atima tiek daug laiko ir pastangų, kad kitiems gyvenimo aspektams jau nieko nebelieka.

Tikrieji sunkumai ir džiaugsmas

Bevaikės šeimos yra mažuma. O mažuma būti sunku. Kodėl? Pirmiausia joms tenka atlaikyti įtarų aplinkinių požiūrį – jūs ne tokie kaip mes, vadinasi, jūs prastesni!.. Tuomet tokios šeimos yra priverstos pačios ieškoti savo kelio ir savo džiaugsmo, o jo esama ne mažiau nei šeimoje, auginančiose vaikus. Tačiau bevaikai šeimai sunku atsilaikyti pagundai dėl visų jai kylančių sunkumų kaltinti vaikų nebuvimą. Beje, tokių porų, linkusių dėl to pykti ant likimo, Dievo ir viso pasaulio, sutinku. Tačiau pasaulyje kiekvienas turi rūpesčių, sunkumų. Ir pakovoti, išspręsti juos kartais reikia tikrai didžiulių pastangų, taip pat ir drąsos prisiimti atsakomybę už sprendimo

žmonių netektis, skaudūs vaikystės prisiminimai apie patirtą smurtą ir prievartą arba tėvų skyrybas, baimė, kad atsiradus kūdikiui šeimą paliks jo tėvas, kaip kitados tėvas yra palikęs ją su mama, ir pan. Kita grupė priežasčių – tai įvairios baimės: kad nesugebės išnešioti vaikelio, pagimdys nesveiką, nesugebės tinkamai juo rūpintis ir t. t. Kol moteris nesijaus tvirta ir gebanti apsaugoti kūdikį nuo tokių neigiamų įtakų, ji dažniausiai negalės pastoti. Todėl pirmiausia ji turėtų kreiptis profesionalios psichologinės pagalbos, kuri padėtų įveikti tuos skaudulius. Beje, dažnai problemos slypi psichikos gelmėse, todėl būna neįsisąmonintos ir pačiam asmeniui neprieinamos išspręsti.

Visuomenėje tarpsta įsitikinimas, kad vaikai suteikia laimę. Tačiau tai tik mitas. Laimė ir džiaugsmas yra žmogaus širdyje, ne išorėje. Bevaikai šeimai džiaugsmo gali suteikti kiti dalykai: darnių tarpasmeninių santykių puoselėjimas (juk nėra galimybės „pasislėpti“ už vaikų problemų), rūpinimasis savo profesiniu augimu, silpnusiųjų (ligonių, senelių, galiausiai ir apleistų ar našlaičių vaikų) globa ir pan. Esu sutikusi laimingų gražių bevaikių šeimų, ypač tarp giliai tikinčių ir praktikuojančių krikščionių. Juk jei vaisingumas yra dovana, kaip ir viskas, ką gauname gyvenime, tai ir nevaisingumas – tokia pati dovana. Tai Dievo duotas kelias. Visos šeimos, kurios sugeba tai suprasti ir priimti su dėkingumu širdyje, turi tokias pačias galimybes būti laimingos ir nugyventi prasmingą gyvenimą. ▣

Tikrasis vaisingumas

Tomas VILUCKAS

Kalbėdami apie vaisingumą, dažniausiai galvoje turime tik biologinį. Mat esame vaikai savo meto, kuris yra labai paženklintas tik biologinį vaisingumą ar nevaisingumą svarstančio mokslo. Tačiau toks požiūris susiaurina Dievo viziją žmogaus, turinčio daugialypį vaisingumą, atžvilgiu.

Vaisingumą priimame kaip natūralų dalyką, tačiau jis yra Dievo slėpinio dalis. Juk pati Švč. Trejybė yra dieviškasis vaisingumas: Tėvas amžinai gimdo Sūnų, o jų vienybės vaisius yra Šventoji Dvasia. Dieviškasis vaisingumas pasireiškia ir tuo, kad Dievas yra Kūrėjas: viskas, kas egzistuoja, kyla iš Dievo, kuris sukūrė visatą. Veiksmažodis „kurti“ (hebrajiškai *bara*) Biblijoje gana retas. Jis reiškia, kad kūrimas visuomet esti susijęs tik su Dievu, tik jam vienam yra priskiriamas, nes tik Dievas būna tokio veiksmo atlikėjas.

Tačiau žmogus yra pašauktas būti Dievo atvaizdu bei atspindėti jo vaisingumą. Žmogus turi tarsi „pratęsti“ save kitur. „Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą, pagal savo paveikslą sukūrė jį; vyrą ir moterį; sukūrė juos. Dievas juos palaimino, tardamas: „Būkite vaisingi ir dauginkitės, pripildykite žemę ir valdykite ją!“ – skaitome Šventajame Rašte (*Pr 1, 27–28*).

Vis dėlto šis raginimas – „Būkite vaisingi“ – neapsiriboja tik *biologiniu* vaisingumu. Dar yra *kūrybinis* vaisingumas, aprėpiantis žmogaus gebėjimą perkeisti jį supantį pasaulį, kurti meno dirbinius, užsiimti moksline veikla, amatininkyste. Ne vienam menininkui kūryba prilįgsta tėvystei arba motinystei. Ne veltui jie savo kūrinčius neretai pavadina vaikais. Štai 2007 m. Lietuvos nacionalinės meno ir kultūros premijos laureatas (beje, apdovanotas už istorinių ir sakralinių erdvių simbolinių įprasminimą Kretingos bažnyčioje, Kryžių kalno vienuolyno ansamblyje) Rimantas Sakalauskas yra sakęs: „Kūriniai iškeliauja kaip vaikai: suaugo – ir nebe mano.“ Toks menininko santykis su savo kūriniais tik patvirtina esant dar vieną – kūrybinį – vaisingumo aspektą.

Kad ir kokie kilnūs bei gražūs būtų kūrybinis ir biologinis vaisingumai, dar esama ir dvasinio vaisingumo. Per Paskutinę vakarienę Jėzus sakė savo mokiniams: „...aš jus išsirinkau ir paskyriau, kad eitumėte, duotumėte vaisių ir jūsų vaisiai išliktų“ (*Jn 15, 16*). Apie kokius vaisius čia kalbama? Jėzus laukia iš savo sekėjų *dvasinio* vaisingumo, to, kuris išliktų amžinai. Akivaizdu, kad jis esminis, nes, pavyzdžiui, ko vertas biologinis vaisingumas, jei vaikams neįskiepijamos paprasčiausios žmogiš-

kosios vertybės? O kiek visiško šlamšto prigamina savo kūrybingumu įtikėjusieji, neverta nė kalbėti... Tad dvasinis vaisingumas tarsi apima kitus du, pakylėdamas juos į amžinumą.

Tai skatina mus klausti, ką galime vadinti nevaisingumu. Biologinis nevaisingumas šeimai visada yra iššūkis, sunkumas, nes dviejų žmonių artumas šaukiasi įsikūnijimo, tęsinio naujame žmoguje. Tačiau pernelyg dažnai pamirštame, kad vyro ir moters meilė nėra tik fizinės kilmės. Ši du žmones jungianti meilė – asmeninė, dvasinė, pati savaime vertinga, vaisinga ir pranokstanti vaiko atsiradimą. Biologinis nevaisingumas negali tapti kliūtimi vyro ir moters meilės dvasiniam vaisingumui.

Todėl įsivaikinimas nėra vienintelis kelias, kurį Bažnyčia, visuomeniniai judėjimai gali nubrėžti nevaisingoms poroms, nes ir jos gali patirti tikrąjį vaisingumą. Tuo, kad nesigilinama į pačios dviejų žmonių meilės prigimtį, galima paaiškinti ir žūtbutinį kai kurių porų norą, nesiskaitant su priemonėmis, susilaukti kūdikio. Be abejo, čia turima galvoje dirbtinio apvaisinimo problema... Tokie reiškiniai tarpsta, kai nesuvokiama, kad vyro ir moters meilėje glūdi kažkas daugiau, kas pranoksta biologiškumą. Tai – dvasinis vaisingumas, išliekantis net ir nevaisingoje šeimoje.

Suprantama, kad stipri meilė nepasilieka dviejų žmonių „nuosavybe“: ji praplečia jų širdis tiek, kad jie gali skleisti meilę ir kitiems. Bažnyčios ir žmonijos istorijoje žinomas ne vienas atvejis, kai nevaisingos poros tapdavo vaisingumo versme kitiems. Prisiminkime Belgijos karališkąją porą Bodueną ir Fabiolą, kurie, neturėdami savo vaikų, religine, socialine veikla, kova už negimusios gyvybės teises paliko neišdildomą pėdsaką Bažnyčioje. Pagaliau, ar ne paradoksalu, kad moterį, vardu Teresė, nepagimdžiusią nė vieno vaiko, visas pasaulis vadina Motina? Tai tik patvirtina, kad tikrasis vaisingumas matuojamas amžinybe.

Biblija apie (ne)vaisingumą

Kun. Danielius DIKEVIČIUS

Dievas yra absoliutus vaisingumas. Kūrinijos vaisingumas yra Viešpaties palaimos padarinys: *Dievas juos palaimino, tardamas: „Būkite vaisingi ir dauginkitės...“ (Pr 1, 28); Palaimintas bus tavo iščių vaisius, tavo žemės derlius bei tavo gyvulių vaisius, bandos ir kaimenės priauglis (Ist 28, 4), o nevaisingumas – jos trūkumas: Vieną tokią dieną Elkana atnašavo auką. Jis duodavo dalį savo žmonai Peninai ir jos sūnums bei dukterims, bet Hanai jis duodavo dvigubą dalį, nes Haną mylėjo, nors VIEŠPATS ir buvo padaręs ją bevaisę. Be to, jos varžovė, norėdama ją įskaudinti, tyčiodavosi iš jos, kad VIEŠPATS buvo padaręs ją bevaisę (1 Sam 1, 4–6).*

Kodėl Pradžios knygoje Dievas palaimino vandens gyvūnų ir paukščių vaisingumą (plg. 1, 20–22), o visų rūšių žemės gyvūnų – ne (plg. 1, 24–25)?

Žemės gyvūnų vaisingumas irgi buvo palaimintas. Tai netiesiogiai liudija Pr 1, 28 tekstas: laimindamas žmones Dievas įpareigoja juos pripildyti visą žemę ir viešpatauti jūros žuvisms ir padangių paukščiams, ir visiems žemėje judantiems gyvūnams. Žmonių rasės pasklidimas visoje planetoje suponuoja žemės gyvūnų populiacijos pagausėjimą, taigi ir jų vaisingumą. Antraip žmogus, gyvenantis visur, negalėtų įvykdyti Dievo jam duotos prievolės viešpatauti žemės gyvūnams.

Tačiau kodėl žemės gyvūnų vaisingumas Pr 1 sk. nebuvo palaimintas *expressis verbis* (aiškiais žodžiais)?

Manau, kad dėl to paties žemės gyvūnų ir žmonių gyvenamojo ploto – sausumos, kurią Dievas pavadino Žeme (plg. Pr 1, 9–10). Vandens gyvūnai plaukioja vandenyse, paukščiai skraido viršum žemės paviršiaus po dangaus skliautu (plg. 1, 20), o žemės gyvūnai ir žmonės, būdami šeštosios dienos kūriniai, gyvena kartu sausumoje (plg.

1, 24–31). Todėl *expressis verbis* neištartas žemės gyvūnų vaisingumo palaiminimas nėra atsitiktinis. Teologiškai jis labai prasmingas: šitie gyvūnai nesivaržys su žmogumi, jų vaisingumas negoš žmonių vaisingumo.

Kodėl Dievas, sukūręs vyrą ir moterį – lytines būtybes, įpareigojo juos daugintis (plg. Pr 1, 26–28)? Nejaugi jie to nežinojo iš prigimties?

Žinojo! Tačiau Biblijoje nėra nė vieno nereikšmingo sakinio ar žodžio: *Iš tiesų sakau jums: kol dangus ir žemė nepraeis, nė viena raidelė ir nė vienas brūkšnelis neišnyks iš Įstatymo, viskas išsipildys (Mt 5, 18).* Prievolę daugintis, manau, galima paaiškinti teologinėje ir istorinėje perspektyvoje. Vaisingumo įsakymas teologiškai paaiškina, ką reiškia tai, kad žmogus yra sukurtas pagal Dievo paveikslą (plg. Pr 1, 26–27), ir pabrėžia vaisingumo svarbą. Kaip žinome, kadaise Romos Katalikų Bažnyčios moralės teologija sutuoktinių lytinį gyvenimą „išteisingavo“ tikrai *procreatio* principu. Nūdien yra kitaip. Sutuoktinių lytinis ryšys pirmausia yra jų meilės išraiška, o vietoj minėto *procreatio* turime *concreatio* sąvoką. O istoriškai vaisingumo įsakymas mus perkelia į Babilonijos tremties laikotarpį – 597–539 m. prieš Kristų (Pr 1 sk. buvo parašytas VI a. turint prieš akis minėtąją tremtį). Izraelitai tremtyje – tai tauta be tėvynės ir šventyklos. Kaip jiems išlikti? Ogi panašiai, kaip jau būta Egipto nelaisvėje: *Bet izraeliečiai buvo vaisingi ir daugiaavaikiai. Jie taip dauginosi, ir jų tiek padaugėjo, kad buvo pilna visame krašte (Iš 1, 7).* Štai ką pranašas Jeremijas, irgi gyvenęs VI a., rašė savo laiške Babilonijos tremtiniams: *Statykitės namus, įsikurkite. Veiskite sodus, valgykite jų vaisius. Veskite žmonas, gimdykite sūnus ir dukteris, ras- kite žmonas savo sūnums ir leiskite duk-*

Penktoji diena: Dievas kuria paukščius ir žuvis. *Bestiarijaus miniatiūra. 1210 m., Anglija*

teris už vyrų, kad ir jiems gimtų sūnūs ir dukterys. Jūsų privalo tenai daugėti, o ne mažėti (Jer 29, 5–6).

O Loto dukterų nėštumas (plg. Pr 19, 30–38)?!

Loto dukterys, pastojusios nuo savo tėvo, sulaužė Viešpaties Dievo Įstatymo draudimą: *Nė vienas iš jūsų nesueis su artima giminaičiu atsidenigi nuogumo <...>. Savo tėvo nuogumo <...> neatidengsi <...>. Tai būtų ištvirkavimas (Kun 18, 6–7. 17).* Šis atvejis neišskirtinis. Turime ir kitų panašios temos tekstų, kaip antai Judo ir jo marčios Tamaros istorija (plg. Pr 38 sk.) etc. Tačiau atkreipkime dėmesį, kad hagiografai, kaip sakė šv. Augustinas, tai *aprašė*, bet *nepagyрэ*. Biblija nėra *Legenda aurea* („Aukso legenda, arba šventųjų skaitiniai“ – vienas populiariausių šventųjų gyvenimo aprašymų, sudarytas pagal liturginio kalendoriaus chronologiją; autorius Jokūbas Voraginetis OP, apie 1230–1298), ir jos herojai nėra šventieji Dievo namų vitraže. Biblijos žmogus nėra tobulybės įsikūnijimas. Vis dėlto Loto dukterų istorija, kuria pašiepama moabiečių ir amoniečių tautų kilmės tema, atspindi didžiulę senovės Artimųjų Rytų

žmonių pagarbą vaisingumui – deja, to labai trūksta mūsų dienomis.

Vaisingumas yra Dievo palaimos, o nevaisingumas – bausmės ženklas. Tad kodėl kai kurie Senojo ir Naujojo Testamentų teisieji yra nevaisingi ir tikrai žiloje senatvėje susilaukia palikuonių?

Tokių pavyzdžių iš tikrųjų netrūksta. Pvz., Abraomas ir Sara (plg. *Pr 21*), kunigas Zacharijas ir Elzbieta (plg. *Lk 1, 5–25*) ir t. t. Manau, kad teisiųjų žmonių nevaisingumas yra viena iš svarbiausių Senojo ir Naujojo Testamentų teologinių linijų, lyg raudona gija ryškiai išsiskirianti margame Šventojo Rašto audinyje. Be stebuklingojo Dievo įsikišimo nebūtų buvę nei Izaoko, nei Jono Krikštytojo, nei kitų. Stebuklingais gimimais parodoma, kad Izraelio tautos išlikimas yra Viešpa-

ties Dievo rankose, jais parengiama dirva neprilygstamajam Jėzaus Kristaus gimimui iš Mergelės Marijos.

Kodėl Švč. Mergelė Marija – vieno vaiko motina – vadinama labiausiai palaiminta iš visų moterų (*Lk 1, 42*)?

Labai teisingai pastebėta. Iš pirmo žvilgsnio titulas *labiausiai palaiminta* (tai semitizmas, išreiškiantis aukščiausio laipsnio savybę) turėtų būti taikomas daugiausia fizinių vaikų turinčiai motinai. Tačiau Biblijoje šalia fizinio vaisingumo yra žinomas ir dvasinio vaisingumo reiškinys: *Nors turėtumėte tūkstančius auklėtojų Kristuje, bet nebus kelių tėvų, nes, paskelbdamas Evangeliją, aš esu tapęs jūsų tėvu Kristuje Jėzuje (1 Kor 4, 15)*. Kaip apaštalas Paulius Korinto bažnyčiai, taip Marija Kristuje Jėzuje yra visos Bažnyčios

Motina, taigi vaisingiausia iš visų motinų: *Pamatęs stovinčius motiną ir mylimąjį mokinį, Jėzus tarė motinai: „Moterie, štai tavo sūnus!“ (Jn 19, 26)*.

Rytojaus dieną, jiems keliaujant iš Betanijos, Jėzus buvo alkanas. Pamatęs iš tolo sulapojusį figmedį, jis priėjo pažiūrėti, gal ką ant jo ras. Tačiau, atėjęs prie medžio, jis nerado nieko, tik tai lapus, nes buvo dar ne figų metas. Tuomet jis tarė medžiui: „Tegul per amžius niekas nebevalgys tavo vaisiaus!“ Jo mokiniai tai girdėjo (*Mk 11, 12–14*). Kodėl Jėzus Kristus pasmerkė figmedį, jeigu dar nebuvo atėjęs metas figoms sunokti?

Šis stebuklas simbolinis, pagrindinė jo mintis yra tokia: Izraelis – Dievo sodininko prižiūrimas figmedis – turėtų būti nuolatos vaisingas.

Ateizmo bergždumas,

arba Nesėkmingos paguodos paieškos

Mons. dr. Algirdas JUREVIČIUS

Metų pradžioje į gatves Anglijoje išvažiavo apie aštuoni šimtai autobusų su neįprastais reklaminiiais užrašais: „Dievo tikriausiai nėra. Liaukitės rūpintis ir džiaukitės gyvenimu.“ Tokia iniciatyva kilo kaip atsakas į viešuomenėje vis dažniau pasirodančias krikščioniško pobūdžio akcijas: krikščioniškus simbolius, reklamas, kvietimus bei renginius. Kadangi dalis visuomenės narių savęs netapatina su jokia tikėjimo bendruomene, o kai kurie iš jų netgi viešai skelbiasi esą ateistai, krikščioniškų gyvenimo apraiškų bei simbolių apsuptyje jie jaučiasi labai nejaukiai ir įtaria, kad taip gali būti pažeidžiamos jų teisės. Juk kiekvienas susidūrimas su krikščionybe ar užuomina apie Dievą tokios žmonės suerzina, todėl susirūpinta netikinčius „raminančiomis“ reklamomis.

Skaitytojams noriu priminti, kad sąvoka *ateizmas* yra kilusi iš graikų kalbos ir reiškia *pažiūras, neigiančias Dievo buvimą*. Sovietmečiu ateistinis auklėjimas buvo priskiriamas vos ne prie svarbiausių ugdymo kryptų, todėl pirmiausia su juo tekdavo susidurti mokykloje. Klasės auklėtojai į ateistinį būrelį priverstinai įrašydavo tuos mokinius, kurie lankydavo bažnyčią, o kiti mokiniai pasirinkdavo sporto, meno ar rankdarbių būrelius. Taip man nuo ketvirtos klasės teko lankyti ateistinį būrelį. Kadangi mokykloje neatsirado mokytojos, gebančios išdėstyti tokį subtilų „mokslą“, būreliui vadovavo lietuviškai beveik nemokanti rusistė. Tad „sisteminės“

žinios apie Dievo nebuvimą mane pasiekė daug anksčiau negu apie Dievo buvimą. Širdimi jaučiau, kad svetima ne tik toji kalba, bet ir tas „mokslas“.

Dažnam ateizmo šalininkui tada kildavo neatsakytas klausimas: jeigu Dievo nėra, kodėl tiek daug dėmesio ir lėšų skiriama tam, ko nėra? Žvelgiant iš tikinčiojo pozicijų, ateizmo egzistavimas numatytas ir Šventajame Rašte, nes visuomet atsiranda prieštaraujančių Evangelijai bei neigiančių Dievo darbus. Biblija neįrodinėja Dievo buvimo, bet aprašo Jo veikimą istorijoje bei pavienių žmonių gyvenime. Dievo veikimo dėka pasaulio istorija tampa išganymo istorija. Nenuostabu,

Didelės ir mažos kryžkelės

kad ir Bažnyčia nešvaisto veltui laiko, dalyvaudama ginčiuose ir įrodinėdama Dievo buvimą, bet pasinaudoja apaštalo Pauliaus įspėjimu: „Venk nerimtų tauškalių. Jie vis giliau bris į bedievystę, ir jų kalbos, tarsi vėžio votis, vis plis“ (2 Tim 2, 16). Bažnyčioje nuolat girdime apie Dievo darbus bei tikėjimo jėgą, o ir žmogaus prigimtyje įrašytas Jo balsas per sąžinę kiekvieną asmenį veda Jo link.

Visa tai apsvarstę matome, kad tokiomis aplinkybėmis nepaprastai sunku išsilaikyti netikinčiam, o kartais jis turi būti netgi piktavališkas norėdamas išlikti ateistu. Tokio užsispyrimo pavyzdys galėtų būti piktoji dviasia, kuri žino Dievo galybę, bet vis tiek jai priešinasi. Juk vyriausiasis ateizmo „profesorius“ – šėtonas „tiki ir dreba“ (Jok 2, 19). Esant tokiai „komplikuotai“ ateistų padėčiai, kiekviena viešai paskleista abejonė dėl krikščionybės patikimumo yra priimama kaip „balzamas“ netikinčiųjų sieloms. Pastaraisiais metais viešojoje erdvėje buvo keletas ateistinių „prošvaisčių“, kurios neilgai guodė ateistus. Viena jų – „Da Vinčio kodas“ – pradžioje suintrigavo, bet vėliau pasirodė, jog tai tėra romanas, paremtas II–III a. kilusiais falsifikatais. Atrastoji „Judo evangelija“, pasirodo, taip pat nieko bendro neturi su negarbingai pasielgusiu Kristaus apaštalu, nes buvo sukurta II a. gnostikų sektoje.

Kiek daugiau džiaugsmo ateistams suteikė žinia apie atrastą Jėzaus „šeimos kapą“, kuriame aptiktų palaiškų vardai hipotetiškai galėtų būti siejami su Jėzumi, Marija, Matu, Juozapu, Marija Magdaliete, Judu... Nuodugnesni tyrinėjimai rodo, jog šie vardai Jėzaus laikais buvo nepaprastai plačiai paplitę. Žydams buvo įprasta nekurti naujų vardų ir naujagimiams suteikti giminaičių vardus. Angelo paskatintas Jono Krikštytojo tėvas nesilaikė šios tradicijos, todėl susilaukė artimųjų priekaištų: „Bet niekas tavo giminėje neturi šito vardo“ (Lk 1, 61). Tad nereikia stebėtis, kad tarp dvylikos Jėzaus apaštalų buvo net du Jokūbai, du Simonai (vieną Viešpats pavadino Petru), du Judai (vienas buvo pramintas Tadu), o tarp artimiausių Jėzaus giminaičių taip pat sutinkame Jokūbą, Juozapą, Simoną bei Judą (plg. Mt 13, 55). Net keturios iš Jėzų lydinčių moterų vadinamos Marijomis: Jėzaus Motina, Kleopo žmona, Magdalietė ir Lozorias sesuo. Pavardžių nebuvimas

bei nuolatinis tų pačių vardų kartojimasis skirtinguose šaltiniuose šiandienams istorikams neleidžia daryti jokių mokslinių išvadų apie tų asmenų tapatumą. O kur nėra tikrumo, visuomet atsiveria erdvė ateistus guodžiančioms spekuliacijoms.

Neapsigaukime ateizmu kaltindami vien netikinčiuosius. Labai dažnai dėl to būna kalti bei jį išprovokuoja ir patys tikintieji, „religinio auklėjimo aplaidumu, arba klaidingu tikėjimo aiškinimu, arba ir savo religinio, moralinio bei visuomeninio gyvenimo trūkumais daugiau pridengiantys, negu atskleidžiantys tik-

rajį Dievo ir religijos veidą“ (Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *Gaudium et spes*, 19). Tad įsijauskime į netikinčiųjų padėtį ir pabandykime suprasti, kaip sunku jiems gyventi ir išlaikyti nepažeistą savo netikėjimą. Juk pavasarį, žvelgdami į bundančią gamtą, jie visą laiką turi tvirtinti, kad tai – atsitiktinai atsiradę ir jokio kito tikslo neturintys reiškiniai; susidūrę su mirtimi ateistai nenoromis patiki, kad viskas baigėsi, o žmogus – tik trąša žemei ir gardus kąsnis kirmėlėms. Galime įsivaizduoti, kaip jiems, vargšeliams, sunku, kai švenčiamas Kristaus Prisikėlimas – Velykos, girdint bažnyčios varpų gausmą, matant tikinčiųjų procesijas...

Galbūt tai padėtų krikščionims suprasti, kodėl ateistams reikalinga reklama, kodėl jie su džiaugsmu skaito skandalingus straipsnius apie Bažnyčią, kuriuos jiems lyg saldainiuką didžiųjų krikščioniškų švenčių proga pateikia pasaulietinė spauda.

Pravažiuos autobusas su užrašu „Dievo tikriausiai nėra...“, bet ar tai numalšins nuolat kirbantį egzistencinį nerimą dėl Dievo buvimo? Nors tas užrašas skirtas bedieviams paguosti, žodelis *tikriausiai* suteikia jiems dar daugiau nerimo. Protas sako, kad neegzistuojantys dalykai nekelia abejonų. Tad nerimastingoji abejonė tęsiasi.

P. S. Pažodinio Biblijos aiškinimo šalininkai buvo įsitikinę, kad pasaulis buvęs sukurtas maždaug prieš penkis tūkstančius metų. Kartą vienas mokslininkas pasakė Šventojo Rašto tyrinėtojiui: „Mes radome kaulų, įrodančių, kad gyvybės žemėje būta prieš milijoną metų.“ Kaipmat pasigirdo atsakymas: „Dievas, sukūręs žemę prieš penkis tūkstančius metų, tyčia paliko tų kaulų, kad išbandytų mūsų tikėjimą...“*

* Perfrazuota iš: Anthony de Mello. *Paukščio giesmė. Katalikų pasaulio leidiniai, 2001, p. 40.*

Jono Pauliaus II *Kūno teologija**

Rūta POCIUTĖ, šeimos ir santuokos teologijos magistrė

Atgal į pradžią

Jei šiandien sutiktume Jėzų, užduotume jam labai panašių klausimų dėl santuokos kaip ir ano meto fariziejai: kodėl negalima skirtis? Kam apskritai reikia tuoktis, jeigu galima gyventi susidėjus? Kam visi tie varžantys „įstatymai“, formalumai? Ištrauka apie skyrybas Mato evangelijoje yra viena raktinių *kūno teologijoje*, padedančių suprasti žmogaus situaciją.

„Tuomet pas jį [Jėzų] atėjo fariziejų. Spėsdami pinkles, jie paklausė: „Ar galima vyrui dėl kokios nors priežasties atleisti žmoną?“ Jis atsakė: „Argi neskaitėte, jog Kūrėjas iš pradžių *sukūrė žmones kaip vyrą ir moterį* ir pasakė: *Todėl vyras paliks tėvą ir motiną ir glausis prie žmonos, ir du taps vienu kūnu*. Taigi jie jau nebe du, o vienas kūnas. Ką tad Dievas sujungė, žmogus teneperskiria.“ Tada jie klausė: „O kodėl Mozė liepė duoti *skyrybų raštą atleidžiant žmoną*?“ Jis atsakė: „Mozė leido jums atleisti savo žmonas dėl jūsų širdies kietumo. Bet pradžioje taip nebuvo“ (Mt 19, 3–8).

Jėzaus atsakymas nukreiptas į žmogaus širdį, nes santuoka kaip neišardoma jungtis yra ne formalumas, bet tai, kas trykšta iš žmogaus širdies, kas įrašyta jo prigimtyje. Jau pats fariziejų klausimas išduoda, kad kažkas negero dedasi jų širdyse. Jėzus kviečia atsigręžti į pradžią. Tik supratę pradinį Kūrėjo sumanymą žmogiškosios meilės atžvilgiu, suprasime dabartinę savo padėtį ir rasime atsakymus į lytiškumo ir santuokos klausimus.

Kristus kviečia gilintis į rojus pradžią ne tam, kad beviltiškai apraudotume neatitaisomai prarastą vidinę darną, autentiškos meilės tarp vyro ir moters ryšį, dievišką perregimą žvilgsnį, kuriuo žmogus žvelgė į kiekvieną kūrinį gėrėdamasis jo grožiu ir gerumu. Širdies kietumas ir griūvantys santykiai nebėra neišvengiama nuodėmės sužeista gyvenimo tikrovė. Jėzus kviečia į naują – atpirkto žmogaus ir atpirktos širdies – pradžią, kur nuodėmė nebeturi galios. Jis atkuria pirminį Dievo paveikslą žmoguje ir suteikia naują galią jau čia, žemėje, išgyventi tą tyrumą ir grožį, kuriam Dievas pašaukė vyrą ir moterį nuo pat sukūrimo akimirkos.

Negera žmogui būti vienam

Ką reiškia būti vyru ar moterimi ir koks yra pirminis Dievo sumanymas žmogiškosios meilės atžvilgiu, atskleidžia trys pirmieji Pradžios knygos skyriai, pirmosios žmogaus patirtys iki nuodėmės. Jonas Paulius II išskiria tokias tris esmines patirtis: *pirmapradė vienvė, vienybė* ir *nuogumas*. Jei gerai įsiklausysime į giliausius savo širdies troškimus, atpažinsime, kad tai – šių patirčių aidas, pirmykščio tyrumo ilgesys. Šis aidas siekia giliau nei nuodėmė. Jis byloja apie mūsų tikrąją prigimtį – esame sukurti pagal Dievo atvaizdą, kad būtume regimi Jo atspindžiai žemėje. Nuodėmė iškreipė Dievo paveikslą žmoguje, bet jo nesunaikino.

Pradžios knygoje vaizduojamos dvi sukūrimo istorijos joms būdinga simboline kalba perteikia galias dvasines tiesas. „Negera žmogui (*adam*) būti vienam. Padarysiu jam tinkamą bendrininką“ (Pr 2, 18). *Adam* hebrajiškai reiškia žmogų bendrąja prasme. Vienatvės patirtis būdinga kiekvienam asmeniui – tiek vyrui, tiek moteriai – ir atskleidžia kai ką esminio apie jo prigimtį. Jonas Paulius II išvelgia gilesnę vienvės reikšmę nei ta, kuri mums įprasta – žmogus vienas, kai neturi bendrininko. Anot popiežiaus, vienvės patirtis yra būtina sąlyga asmens savimonei atsirasti: būtent per pirmąją vienvės išgyvenimą žmogus suvokia save patį – kas jis toks ir kam yra pašauktas.

Dievas atveda žmogui kūrinį, kad šis juos pavadintų (žr. Pr 2, 19). Pavadindamas gyvūnus (pažindamas kūriniją), žmogus atranda ir savo vardą – savąją tapatybę: „Žmogus davė vardus visiems <...>, tačiau sau tinkamo bendrininko nerado“ (Pr 2, 20). Santykių su kūrinija žmogus atpažįsta ir patį save – supranta, kad yra ypatingas, iš esmės kitoks nei gyvūnai, nors ir yra kūnas tarp kūnų. Tačiau žmogus suvokia, kad jo kūnas yra asmens kūnas, kad jis vienintelis visoje kūrinijoje yra įkūnytas asmuo – sąmoningas, gebantis pažinti (turintis protą) ir galintis pasirinkti, apsispręsti (turintis laisvą valią), taigi yra savo veiksmų šeimininkas. Žmogus atranda turįs vidinį pasaulį, vidinį gyvenimą, kuris

* Pirmasis šio ciklo straipsnis išspausdintas š. m. „Artumos“ 3-iajame numeryje.

Kaip vyrą ir moterį sukūrė juos

išskiria jį iš visos kūrinijos ir daro jį *vieną*. Žmogus yra *asmuo* – sukurtas pagal Dievo atvaizdą ir įkvėptas paties Dievo alsavimo (dvasios) – ir todėl yra *vienas* regimajame pasaulyje.

Pirmapradės vienvėdis patirtį labiau nei kas kita apibūdina nepakartojamas, autentiškas, tik žmogui visoje kūrinijoje būdingas meilės santykis su Kūrėju. Būtent tam Adomui duota laisvė. Meilė be laisvės, be laisvo pasirinkimo ir atsako neįmanoma. Savo vienvėdyje žmogus suvokia, kad pats jo, kaip gebančio mylėti

asmens, sukūrimas yra radikali Dievo meilės dovana jam ir kvietimas į meilės bendrystę su pačiu Dievu, į meilės sandorą – santuoką su Juo. Tokia yra jo kilmė, pašaukimas ir galutinis tikslas, jo lemtis. Pirmapradėje vienvėdyje ragaudamas dieviškosios meilės, žmogus visa savo esybe ilgisi galimybės dalytis šia meile su kitu asmeniu. Juo nei vienas gyvūnas negali būti, todėl „negera

žmogui būti vienam“ (*Pr 2, 18*). Negera ne dėl meilės stygiaus, bet dėl meilės pertekliaus: savo vienvėdyje pažinęs Dievo meilės dovana ir būdamas jos pripildytas, Adomas trokšta save dovanoti meilėje tokiam pačiam asmeniui kaip ir jis pats. Pirmapradė vienvėdis leidžia žmogui suprasti, kad jis sukurtas asmenų bendrystei ir kad tik joje gali išsiskleisti giliausias jo pašaukimas mylėti taip, kaip myli Dievas.

Pirmapradė vienvėdis ir nuogumas

„Dievas sukūrė žmogų (*adam*) pagal savo paveikslą“, kaip „vyrą ir moterį“ (*Pr 1, 27*). *Kūno teologijoje* Jonas Paulius II teigia, kad žmogus yra Dievo atvaizdas ne tik savo vienvėdyje, ne tik kaip atskiras asmuo savo racionalia siela, bet dar labiau asmenų bendrystėje. Tai naujas posūkis Bažnyčios mokyme apie žmogų.

„Štai pagaliau kaulas mano kaulų ir kūnas mano kūno!“ (*Pr 2, 23*) Kaip rašo Christopheris Westas „Kūno teologijoje pradedantiesiems“, žydams kūnas ir kaulai reiškė visą žmogų, asmenį. Regėdamas Ievos kūną, Adomas džiaugsmo šūksniu atpažįsta, kad tai *asmens* kūnas. Adomas atranda asmenį, kurį galės mylėti, kuriam galės visiškai save dovanoti meilėje ir kuris bus

pajėgus priimti šią dovaną ir į ją atsakyti. Biblija nurodo, kad ši giliai dvasinė asmenų meilės vienvėdis, kurioje vyras ir moteris tampa nuoširdžia dovana vienas kitam, išreiškiama kūniškai per lytinį susivienijimą: „Todėl vyras palieka savo tėvą ir motiną, glaudžiasi prie žmonos ir jie tampa vienu kūnu“ (*Pr 2, 24*). Ši meilės vienvėdis tokia gili ir stipri, kad iš jos gimsta trečias asmuo. Nuo pat pradžių ji skirta būti (per)regimu Dievo meilės ženklu, tam tikra Trejybės vidinio gyvenimo ikona. Nors visas santuokinis gyvenimas yra pašauktas būti tokiu ženklu, niekur šis dieviškasis slėpinys nėra toks ryškus kaip ten, kur du tampa vienu kūnu. Dievas nebegalėjo suteikti didesnio kilnumo ir šventumo seksualinei meilei. Pirmapradė vienvėdis apreiškia giliausias žmogaus ir Dievo paslaptis. Jos įrežtos pačiame žmogaus kūne – vyriškume ir moteriškume.

Kad lytinis aktas iš tiesų atitiktų savo šventąjį pašaukimą, juo turi būti išreikšta giluminė, dvasinė asmenų meilė; tai turi būti laisvas, nuoširdus ir besąlygiškas savęs dovanojimas. Būtent tokios meilės pilnatvėje pirmieji vyras ir moteris „buvo nuogi, žmogus ir jo žmona, tačiau jie nejautė jokios gėdos“ (*Pr 2, 25*). Pasak popiežiaus, tai viena raktinių Biblijos eilučių, atskleidžiančių, kokia buvo pirmapradė vienvėdis patirtis, kaip pirmieji vyras ir moteris iki nuodėmės išgyveno savo lytiškumą, kūniškumą. Gėdos jausmas atsiranda kartu su nuodėme, kai į žmogaus širdį įžengia geismas – savanaudiškas lytinis potraukis, trokštantis kitą pasisavinti, pasigriebti, o ne laisvai save dovanoti ir kitą priimti kaip dovaną. Gėda išgyvenama kaip savigny, kai kito (ar paties žmogaus) mintys, žvilgsnis ar elgsena kelia grėsmę asmens orumui. Kaip Jonas Paulius II rašo *Kūno teologijoje*, „tik tai toks nuogumas, kuris paverčia moterį „objektu“ vyrui, arba atvirkščiai, yra gėdos šaltinis“. Tuo tarpu autentiškoje meilėje gėdai paprasčiausiai nėra vietos. Iki nuodėmės žmogus yra glaudžiamas meilės santykiuose su Dievu, atsiveria Jo mylinčiam žvilgsniui ir jame pasilieka, todėl ir pats visa regi dievišku – „vidiniu“ – žvilgsniu. Šis žvilgsnis yra perregimas, juo žvelgiant kūnas atskleidžia asmeninę ir dvasinę žmogaus gelmę. Pirmieji vyras ir moteris, žvelgdami vienas į kitą, savo nuoguose kūnuose matė įrežtą Dievo meilės planą ir troško savo kūnais mylėti taip, kaip myli Dievas. Pirmajame Jono laiške (*4, 18*) sakoma: „Tobula meilė išveja baimę [gėdą]“. Štai kokiai meilės pilnatvei Kristus mus atkūrė.

Kitame „Artumos“ numeryje skaitykite apie vieną svarbiausių kūno teologijos sąvokų – santuokinę kūno prasmę.

Ievos sukūrimas. Miniatiūra iš Vaclavo biblijos. Apie 1389–1395 m., Praha

Muzikos garsai (XXXIX)

Sicilijos garbė Vinčencas Belinis

Vanda IBLANSKA

Šis operos *bel canto* meistras – Vincenzo Salvatore Carmelo Francesco Bellini – gyveno vos 34 metus, tačiau paliko 11 operų, 26 vokalius, iš jų – 5 sakralinius, kūrinis, 4 simfonijas, koncertą obojui, sonatas fortepijonui ir vargonams. Nemenkas įdirbis per tokį trumpą gyvenimą!

Iki pilnametystės

1801-ųjų rudenį Sicilijoje, Katanijos mieste, gimė ypatingas vaikas. Jo tėvas ir senelis buvo žinomi muzikantai, motina taip pat neblogai išmanė muziką. Savo muzikalumą jis atskleidė vos atsistojęs ant kojųčių. Biografai rašo, kad ši savybė pastebėta, kai berniukui tebuvo... metukai! Penkerių jis kuo puikiausiai grojo fortepijonu, o šešerių sukūrė savo pirmąjį kūrinį „Gallus cantavit“. Po metų parašytas „Tantum ergo“ buvo atliktas bažnyčioje Kalėdų proga, ir jį net teko kartoti. Vaiką muzikos intensyviai mokė tėvas ir senelis, tačiau versti jo nereikėjo. Blogiau sekėsi kiti mokslai, jie berniuką ne itin domino. Jis augo gana paddykęs, anksti parodė turįs savo nuomonę. Netrukus tapo visų Katanijos gyventojų numylėtiniu. Grojo, giedojo ir net dirigavo kone visose gimtojo miesto bažnyčiose. Visi garsiai šaukė, kad Vinčencą reikia siųsti mokytis į didelį miestą, bet pinigų tam Belinių šeima neturėjo. Galiausiai vietos didžiūnų paveiktas municipalitetas skyrė stipendiją studijuoti Neapolyje.

18-metis jaunuolis išvyksta mokytis į konservatoriją, tada vadintą muzikos koledžu. Čia jis visam gyvenimui susidraugauja su savo būsimoju biografu Frančesku Florimu. Mokosi uoliai, todėl net atleidžiamas nuo mokesčio už mokslą. 21-erių Vinčencas beviltiškai įsimyli Madaleną Fumaroli, pasiturin-

čio teisėjo dukterį. Šviesi ir tyra meilė nekliudė mokslui, bet nebuvo perspektyvi. Madalenos tėvai nė girdėti nenorėjo apie jos santuoką su jaunu kompozitoriumi. Nenorėjo ilgai, tol, kol Belinis neišgarsėjo visoje Europoje. Bet tada meilė Madalenei jau buvo užgesusi, ir Vinčencas nepageidavo tapti jų žentu. Madalena mirė jauna, ištikimai mylinti, bet atstumta savojo Vinčenco.

Pirmieji dideli darbai

1825 m. jaunas kompozitorius parašo pirmąją operą „Adelsonas ir Salvini“. Premjera įvyksta konservatorijos teatre ir turi gana didelį pasisekimą. Spektaklyje buvęs G. Donicetis apie kūrinį atsiliepė itin palankiai. Tais pačiais metais Belinis sukuria Mišias chorui ir orkestrui. Jos taip pat sulaukia entuziastingų įvertinimų, bet menko honoraro...

Po šešerių metų Belinis susirengia į gimtąją Kataniją. Į ją parvyksta subrendęs ir suvyriškėjęs. Vinčencas aukštaūgis, mėlynakis, rusvaplaukis, visų dėmesį traukia savo dailia išvaizda. Paviešėjęs vos savaite, jis sugrįžta į Neapolį prie darbų. Čia po metų San Karlo teatre įvyksta jo operos „Bjanka ir Ferdinandas“ premjera. Dainuoja geriausi dainininkai, salėje – karališkoji šeima. Pasisekimas toks didelis, kad visuose garbingiausiuose Neapolio namuose Belinis tampa itin laukiamas svečias.

Gyvenimas ant ratų

Maždaug tada Belinis pradeda gyvenimą ant ratų – nuolat keliaudamas, neturėdamas savo namų. Venecija, Milanai, Parma, Palermas, Bergamas, Roma, Londonas, Paryžius. Prancūzijos sostinėje jis baigia gyvenimo kelią, bet kol kas jam yra likę gyventi dar 9 metai, per juos sukurta daug nuostabių muzikos.

1827-ųjų pavasarį V. Belinis atvyksta į Milaną, ir tu pačių metų rudenį garsiojoje La Scala scenoje įvyksta jo operos „Piratas“ premjera. Kompozitorius priimamas išskirtiniuose namuose, Milanai tiesiog atveria jam savo glėbį. Beliniui patinka bendrauti su aukštuomene ne tiek iš snobizmo, kiek siekiant aristokratų globos. Ir tuo jis be paliovos naudojasi.

„Piratas“ sukelia tokį triumfą, kad Milanai tuoj pat apdovanoja Belinį miesto garbės piliečio vardu. Kompozitorius šiuo kūriniumi įeina į pasaulinės operos istoriją.

Po metų jis kiek padirba Genujoje ir vėl grįžta į Milaną. Čia jo visada laukia maloni pagyvenusi Polinių pora, kaip įmanydama globojanti kompozitorių ir vadinanti jį sūnumi. Deja, tuo laiku Belinio gyvenime atsiranda ir turtinga ištekejusi dama Džudita Turina. Santykiai su ja trunka iki muziko mirties, ir ši nežabojama Belinio aistra pridaro jam daug bėdų.

Milane kontraktų nėra. Maža to, 1828 m. sušlubuoja kompozitoriaus

sveikata. Neramiomis aplinkybėmis jis pradeda rašyti dar vieną operą – „Sve-timšalę“. Belinis daug laiko praleidžia su Džudita. Taigi, sąlygos kurti ne pa-čios palankiausios. Vis dėlto 1829 m. La Scala teatre vykusio premjera publi-kos sutinkama nepaprastai audringai.

Netrukus Belinis išvyksta į Parmą, čia parašo operą pagal Voltero kūri-nį „Zaira“. Parmiečiai operą nušvilpia. Sugniuždytas autorius palieka šį miestą – operos mėgėjų citadelę.

Apsukruolis ir, ką čia slėpti, patai-kūnas Belinis puola draugauti su mu-zikos pasaulyje karaliaujančiu Rosiniu. Žeria komplimentus ne itin popula-riai antrajai garsenybės žmonai, dar daugiau – pačiam maestro, raitosi kaip ungurys, kol pasiekia ko nori. Rosinis imasi jį globoti ir proteguoti.

Kompozitorius apsilanko savo su-gulovės dvare Turine, paskui Milane ir patraukia į Veneciją. Čia per trumpą lai-ką, be to, gana stipriai sirgdamas, parašo operą „Kapulečiai ir Montekiai“ pagal Šekspyro „Romeo ir Džiuljetos“ siužetą. Ji sulaukia audringo pasisekimo.

Šlovės viršūnėje

Kompozitorius išgarsėja visoje Eu-ropoje. Jis gyvena prabanguose butuo-se, dabitiškai rengiasi, tačiau Katanijoje likusios ir labai kukliai besiverčiančios šeimos neapipila auksu. Jo sveikata vis labiau trinka, bet gyvenenos ir darbo krūvio Belinis nekeičia. Jį globoja Po-liniai ir garsios dainininkės Džuditos Pastos šeima.

1831-ieji jam itin vaisingi. Tai Beli-nio kūrybos viršūnė. Pavasarį Karkano teatre Milane įvyksta „Somnambulos“ premjera, o per Kalėdas La Scala scenoje nuskamba „Norma“. Šioji opera ypatinga: joje mažai veikėjų ir beveik nėra stul-binamų vokalo partijų. Kiekvienas per-sonažas dainuoja lygiai tiek, kiek reikia veiksmui plėtoti. Svarbiausias veikėjas čia yra pati muzika. Premjerai rengtasi ilgai ir kruopščiai. Deja, perdėm nova-toriška opera publikai nepatinka. Belinis visai palūžta. Bet likimas iškrečia pokštą: antrąją dieną publika jau nebe plojo – ji tiesiog siautėte siautėto reikšdama susi-

žavėjimą. „Norma“ pradėjo savo perga-lingą žygį Europos scenose.

Belinis nutaria aplankyti Neapolį, sa-vo jaunystės miestą. Čia sužino, jog ka-ralius paskiria jį Menų akademijos nariu korespondentu. Paskui kompozitorius patraukia į gimtąją Siciliją. Katanijoje apsigyvena ne tėvų namuose, nes šie per kuklūs garsenybei... Mieste Belinio atvykimas sukelia euforiją. Katanijoje ir Palerme jo garbei rengiamos šventės.

Po Neapolio ir Sicilijos buvo Roma, Florencija ir vėl Milanai, Bergamas. Ak, kaip ilgu be Džuditos Turinos, aistra jai deginte degina! Bet kontraktai gena pir-myn, ir Belinis parašo operą „Beatricė di Tenda“ Venecijos teatrui La Feniče. De-ja, sėkmė kartais nususuka ir nuo genijų: „Beatricė“ patiria visišką fiasko.

1833 m. pavasarį Belinis ir Džu-ditos Pastos šeima išvyksta į Londoną. Šis miestas sužavi Belinį, o jis pake-ri Londoną. Viena po kitos rodamos šlovę pelniusios jo operos „Piratas“, „Norma“, „Kapulečiai ir Montekiai“. Čia kompozitorius įsimyli operos pri-madoną Mariją Malibran. Tačiau pui-kioji dainininkė į jo jausmus neatsako ir moterų išpaikintą Vinčencą netrunka pastatyti į savo vietą.

Grįždamas kompozitorius apsi-sitoja Paryžiuje. Čia gyvena ir jam dabar artimas Rosinis, tad Belinis pasineria į Italų teatro veiklą. Viena po kitos statomos jo operos, o 1835 m. įvyksta ir „Puritonų“ premjera.

V. Belinis, kuriam gyventi buvo likę visai nedaug, nutaria vesti. Ir ką gi? Viename laiške savo dėdei rašo, kad kandidatė į žmonas turėtų būti protin-ga, dorovinga, gero būdo, pakenčiamos išvaizdos ir turėti ne mažesnę negu 200 000 frankų kraitį. Mat tada iš procentų būtų galima neblogoi pra-gyventi... Deja, tokio idealo aplinkui nematyti. Vis ko nors per mažai: tai proto, tai dorovės, tai švelnumo, tai grožio, o svarbiausia – pinigų. Taip paskui ir numiršta nevedęs.

1835-ųjų rudenį viešėdamas savo draugų viloje prie Paryžiaus Belinis la-bai sunegaluoja. Pakviestas gydytojas nusprendžia, kad tai gali būti cholera.

Šeimininkai griežtai izoliuoja ligonį nuo lankytojų ir kitų gydytojų, neįleidžia net Rosinio. Po dviejų savaičių 34-erių Vinčencas Belinis miršta. Mirties priežastis – ūmus žarnyno uždegimas ir jo komplikacija – kepenų pūlinys.

Ilga paskutinė kelionė

Po kompozitoriaus mirties pask-lido gandai, neva jis buvęs nenuody-tas. Brendo skandalas. Laimei, Rosinis ėmėsi iniciatyvos, kad būtų atliktas skrodimas, ir paskalos nurimo.

1835 m. spalio 2-ąją karstą su Be-linio kūnu atvežė į Invalidų bažnyčią. Garsiausi to meto dainininkai ir 150 žmonių choras giedojo Mišiose ir po jų. Laidotuvių procesijos dalyvius kiau-rai merkė lietus, bet niekas nekreipė dėmesio. Kompozitorių palaidojo Per Lašezo kapinėse.

Netrukus Katanija nusprendė savo kraštietį palaidoti jo gimtajame mieste. Tačiau tai užtruko. Tik 1876-aisiais, pra-ėjus 36 metams po V. Belinio mirties, jo palaikai buvo iškilmingai perlaidoti pa-grindinėje Katanijos bažnyčioje.

Jo atminimą gerbia visi siciliečiai ir nuolatos didžiuodamiesi pabrėžia turintys tokį garsų tėvynainį.

Muzikos kalba

Belinio operos nepaprastai jaus-mingos, nuoširdžios, lyriškos. Jų herojų dramatiniai išgyvenimai labai gilūs. Or-kestrui kompozitorius skyrė antraeilį, tačiau labai spalvingą vaidmenį. Belinis puikiai sugebėjo derinti muziką ir žodį, net jo rečitatyvai dainingi.

Kompozitorius svajotojo tapti Ro-sinio sekėju ir to neslėpė. Tačiau jau 1829 m. suprato, kad jo kelias kitoks, ir kūrė savitą operos stilių. Jis pakei-tė ne tik operos kalbą, bet ir tradicinę spektaklio formą.

V. Belinio operos, ypač „Norma“, yra kiekvieno teatro svajonė. Lygiai kaip ir klausytojų, kurie jau beveik 200 me-tų žavisi nepaprasta, nuoširdžia ir tokia gilia siciliečio muzika.

Don Kamilio mažasis pasaulis

Visuotinis streikas

Giovannino GUARESCHI

Don Kamilis, sėdėdamas prie klebonijos ant suolo, rūkė savo pusę cigaro, kai visu greitumu atskubėjo dviratininkas Liesius.

Jis buvo išmokęs naują būdą sustabdyti, atseit, „a la Togliatti“, kaip pats sakydavo. Po šio sudėtingo veiksmo Liesius atsidurdavo dviračio užpakalyje, kojomis spausdamas galinį ratą, arba parpuoldavo ant žemės, užsiversdamas dviratį ant savęs.

Don Kamilis stebėjo: Liesius, sustabdęs „a la Togliatti“, paleido dviratį į bažnyčios sieną, o pats pribėgo prie varpinės durų. Durys buvo užrakintos ir nieko nepadėjo joks klabinimas.

– Ar kas dega? – pakilęs pasiteiravo Don Kamilis.

– Ne! Kad neturime geros valdžios, reikia šaukti žmones.

Don Kamilis sugrįžęs atsisėdo.

– Eik, sušauk žmones dviračiu. Tau ilgiau užtruks, bet triukšmo bus mažiau.

Liesius pasiduodamas iškėlė rankas.

– Gerai, – atsiduso. – Kieno valdžia, to ir įstatymai. Vadas visada teisis.

Užšoko ant dviračio ir kai suko pro klebonijos kampą, atrodė, kad važiuoja visu smarkumu. Kol Don Kamilis susigaudė, buvo jau vėlu: Liesius kaip voverė sliuogė perkūnsargio laidais aukštyn ir buvo jau įpusėjęs. Pasiekęs varpus, nuleido vidaus pusėje esančias kopėčias ir iš visų jėgų pradėjo skambinti.

Ramiai viską apmąstęs Don Kamilis nutarė, kad neverta laukti, kol Liesius nulips žemyn. Jei buvo įsakyta taip pasielgti, jo lazda į Liesiaus nugarą būtų palaikyta provokacija. O to ypač reikėjo vengti. Tad Don Kamilis patraukė į kleboniją. Bet pirma dar pasuko už namo kampo ir, atsukęs varžtus, išėmė pirmutinį dviračio ratą ir nusinešė į kleboniją.

– Galėsi dabar stabdyti „a la De Gasperi“ (krikščionių demokratų partijos vadas), – užrakindamas duris sumurmėjo Don Kamilis.

* * *

Po pusvalandinio varpų gausmo aikštė prisipildė žmonių. Visiems susirinkus, valščiaus balkone pasirodė Peponis:

– Antidemokratams ir reakcionieriams valdant, prievarta tapo įstatymu. Tas įstatymas įsako, kad

pusininkas Viščius būtų iškeldintas, tačiau liaudis gins savo teises ir nepasiduos!

– Puiku! – staugė minia.

Peponis tęsė tą pačią mintį, ir buvo išrinktas protesto komitetas, turėjęs parašyti apskrities viršininkui ultimatumą: arba sustabdomas teismo sprendimo vykdymas, arba užvedama apeliacinė byla, arba pradedamas visuotinis streikas. Duodama dvidešimt keturios valandos apsispręsti.

Pirmiau atvyko valdininkai iš miesto, paskiau delegacija nuvyko į miestą. Dar vėliau ėjo telegramos, telefoniniai pasikalbėjimai, ir 24 valandos buvo pailgintos iki 48, paskui iki 96, bet niekaip nesusitarus pagaliau buvo paskelbtas visuotinis streikas.

– Niekas nedirbs, jokie pasiteisinimai nepriimami, – užbaigė Peponis. – Visuotinis streikas reiškia visišką susilaikymą nuo darbo, nedarant jokios išimties. Bus pastatytos sargybos, kurios imsis griežtų priemonių.

– O kas bus su karvėmis? – paklausė Staigius. – Juk jas reikės ir šerti, ir melžti. O pamelžęs negi pieną pilsi lauk: turėtų veikti pieninės.

Peponis papūtė ūsus.

– Tai žemės ūkio prakeikimas! – sušuko. – Miestuose lengva suorganizuoti visuotinį streiką! Uždarei dirbtuves bei įmones, ir pašvilpk. Mašinų juk nereikia melžti! Ir po penkiolikos dienų streiko nieko neatsitinka, nes užtenka paleisti, ir mašinos vėl veikia. Tuo tarpu čia, jei pastips karvė, nieks tau jos neatgaivins. Bet mūsų laimė, kad esame prie pagrindinio kelio, kurį užblokavę sulėtinsime ir sustabdysime visos apskrities judėjimą. Be to, galime streikui suteikti tautinės reikšmės, nuimdami penkiasdešimt metrų geležinkelio bėgių ir sustabdydami traukinių eismą.

Pilkius susigūžė.

– Nuimti tai nuimsi, bet už poros valandų atšniokš šarvuočiai ir vėl juos sudės, o tada jau nenuimsi, nes šarvuočiai pasiliks saugoti.

Peponis pabrėžtinai pareiškė, kad į šarvuotus traukinius jis nekreipsis dėmesio, bet kartu ir susimąstė. Netrukus vėl pragiedrėjo:

– Nieko tokio, visuotinis streikas padarys tai, ką galės. Svarbu, kad paskelbtasis teismo sprendimas nebūtų vykdomas. Tai svarbiausia. Parengsime

Atokvėpio valandai

kuo stipresnius apsaugos būrius ir, jei bus reikalas, atsišaudysime!

Pilkius ėmė juoktis.

– Jei jie norės Viščių iškeldinti, vis vien iškeldins, – pasakė. – Įvyks taip, kaip ir su geležinkelio bėgiais: atvyks šarvuočiai, ir pašvilpk jiems.

Peponis dar labiau susimąstė.

– Tu suorganizuok blokadą, sargybas ir signalizacijos stotis abiejose vieškelio pusėse. Liesių ir Skaudžių pastatyk prie raketų. Kairį pasiųsk prie upės pylimo. Daug ten nereikia, nes per upes ir pylimus šarvuotos mašinos nevažiuoja. Kitkuo aš pasirūpinsiu.

Tris kitas dienas daug tartasi ir vaikštinėta, bet nieko ypatingo neįvyko. Vieškelis buvo tobulai užblokuotas: automobiliai atvažiuodavo, sustodavo, vairuotojai keikdamiesi grįždavo aštuonis ar devynis kilometrus atgal ir aplenkdamo tą vietą aplinkiniais laukų keliukais.

Don Kamilis nė nosies į gatvę neiškišo, bet viską žinojo, nes senosios moterys, tarsi visuotinę mobilizaciją paskelbusios, nuo ryto iki vakaro be atvangos varstė klebonijos duris. Visos atnešdavo nesvarbių žinių. Bet trečios dienos pavakarę Don Kamilis gavo pačią svarbiausią žinią, kurią atnešė Jupelio našlė.

– Peponis sušaukė nepaprastą pasitarimą. Pati viską girdėjau savo ausimis, – aiškino moterėlė. – Jis buvo visas pajuodęs iš pykčio: matyt, kas nors blogo atsitiko. Be to, jis draskėsi ir garsiai šaukė. Sakė, kad iš miesto galį ateiti kokie tik nori įsakymai, bet pusininko neiškeldinsią. Pasakė, kad liaudis iki paskutiniųjų ginsianti savo teises.

– O liaudis ką sakė?

– Ten buvo susimetę tik raudonieji, net iš aplinkinių valsčių, ir visi baisiai šaukė.

Don Kamilis kilstelėjo rankas.

– Tegu Dievas apšviečia jiems protą, – atsiduso.

Apie trečią valandą ryto Don Kamilis pabudo. Kažkas iš apačios bėrė žvyrelio į jo lango stiklus. Don Kamilis gerai žinojo, kaip reikia gyventi pasaulyje. Todėl prieš pažvelgdamas gerai apsidairė. Atsargiai nulipo laiptais žemyn ir ne tuščiomis. Nuėjo pažiūrėti pro pravirą langelį, pridengtą klebonijos siena nudrikusiomis vynuogėmis. Kadangi švietė aiški mėnesiena, atpažino, kas jį žvyru į langą berdamas žadino, ir nuėjo atidaryti durų.

– Kas atsitiko, Staigiau?

Staigius, įėjęs į vidų, prašė nedegti žiburio.

Kol jis prabilo, truko kelios minutės. Pagaliau liežuvis atsirišo, ir jis ėmė pašnibždomis kalbėti.

– Don Kamili, – tarė, – blogai. Ryt atvyksta...

– Kas?

– Kareiviai ir policija su šarvuotomis mašinomis Viščiaus iš ūkio išvaryti.

– Nieko ypatingo čia nematau, – atsakė Don

Kamilis. – Tokie yra įstatymai. Teismas nusprendė, kad Viščius neturi teisės ten pasilikti, ir Viščius turi išsikraustyti.

– Kokia čia teisybė! – per sukąstus dantis iššvokštė Staigius. – Tai reiškia nesiskaityti su liaudimi!

– Manau, nebuvo reikalo ateiti trečią valandą nakties pasiginčyti panašiais klausimais, – pastebėjo Don Kamilis.

– Ne tai svarbu! – atšovė Staigius. – Svarbu tai, jog Peponis pasakė, kad Viščius nebus iškeldintas. O tamsta žinai: kai jis užsispiria, tai jau nieko nepeši.

Don Kamilis įsiremė rankomis į šonus.

– Staigiau, sakyk, ko atėjai!

– Blogiausia, – tęsė pašnibždomis Staigius, – jei miesto pusėje pirmiau pamatysime žalią, o paskiau raudoną raketą: tai ženklas, kad iš ten atvyksta šarvuotos mašinos, ir tada Upynos tiltas išlėks į orą. O jei pirmiau pasirodys žalia, paskiau raudona raketa priešingoje vieškelio pusėje, bus susprogdintas Perkaso medinis tiltas.

Don Kamilis stvėrė Staigių už krūtinės.

– Prieš porą valandų su Peponiu tuos tiltus užminavome. Šiuo metu Peponis stovi prie minų jungiklio ties Upynos tiltu, o aš budžiu prie Perkaso tilto jungiklio.

– Nors tau ir sprandą nusuktų, tu iš čia nepajudėsi! – riktelėjo Don Kamilis. – Bet bus dar geriau, jei palydėsi mane išjungti minų.

– Aš jau išjungiau, – atsakė Staigius. – Jaučiuosi paskutinis bailys, išdavęs Peponį, bet, manau, būčiau dar didesnis bailys, jei neišduočiau. Kai jis tai sužinos – užmuš mane.

– Būk ramus, nesužinos, – atsakė Don Kamilis. – Kol kas lik čia ir nejudėk, o aš eisiu ir sutvarkysiu tą iškvaišėlį, nors reiktų jam ir sprandą nusukti.

Staigius susirūpino.

– O kaip tamsta tai padarysi? Jis, vos tamstą pamatys, viską supras, ir nenorėdamas nusileisti, išsprogdins tiltą, net nelaukdamas pasirodant raketų. Be to, kaip tamsta nueisi iki pylimo? Juk reikia pereiti tiltą, o šimtas metrų prieš tiltą stovi Pilkius su sargybiniais.

– Eisiu per laukus...

– Jis yra kitoje kranto pusėje ir vis tiek reikės pereiti upę.

– Dievas man padės...

Užsimetęs juodą apsiaustą, Don Kamilis peršoko per klebonijos daržo gyvatvorę ir išnyko laukuose. Buvo jau ketvirta valanda ryto ir brėško diena. Perėjo vynuogynus, brisdamas per dobilus sušlapo ir nepastebėtas pasiekė Upynos pylimą. Už šimto metrų nuo tilto, anoje pusėje, turėjo būti pasislėpęs Peponis.

Don Kamilis nebuvo susidaręs jokio plano: tokiais atvejais sunku ką nors tikresnio numatyti. Reikia būti vietoje ir paskiau apsispręsti. Palindo po krūmu, at-

sargiai užslinko ant pylimo viršaus ir stebėjo. Peponis stovėjo čia pat, kitame upės krante, ir žiūrėjo į miesto pusę. Šalia jo stovėjo minų laikrodys su pakelta rankenėle. Don Kamilis pradėjo svarstyti apsupimo galimybes: upės vanduo buvo pakilęs ir srauniai tekėjo tilto link, bet, paėjus kiek aukščiau, šalia kalniuko buvo galima rasti patogią vietą ir, panarinus galvą, perplaukti nepastebėtam. Tiltas buvo arti, vos už šimto metrų, bet iš šios vietos nieko nebuvo galima pradėti.

Dar nė nepajudėjęs išgirdo šniokštimą ir miesto pusėje išvydo žalią raketą. Netrukus turėjo pakilti ir raudonoji.

– Viešpatie, – maldavo Don Kamilis, – nors trumpai valandėlei paversk mane paukščiu ar žuvimi!

Šoko į vandenį, ir, truputį padedant srovei, truputį stiprioms rankoms, truputį Aukščiausiajam, atsitiko taip, kad, kai Peponis išgirdo šauksmą ir atsigrįžo, Don Kamilis jau buvo it sraigė prilipęs prie vienos gelžbetoninės tilto atramos.

Tada pakilo ir raudonoji raketa.

– Don Kamili, traukis iš ten! – riktelėjo Peponis. – Leiskis žemyn! Tuoj viskas išlėks į orą!

– Skrisiu ir aš kartu, – atsakė Don Kamilis.

– Pasitrauk iš ten! – dar kartą sukriokė Peponis, dėdamas ranką ant minų jungiklio. – Aš sprogdinu tiltą! Tamstai bus baigta!

– Atsiskaitysi su Amžinuoju Tėvu, – vis labiau spausdamasis prie tilto atramos atsakė Don Kamilis.

Buvo girdėti, kaip artėja mašinos. Peponis tarsi didžiausias beprotis vis šaukė, bet pagaliau pasitraukė nuo jungiklio ir atsisėdo ant kranto.

Mašinos burgzdamos pervažiavo per tiltą.

Po kurio laiko Peponis pakilo, bet Don Kamilis vis dar buvo apsikabinęs tilto atramą.

– Traukis, prakeiktasis kunige! – netverdama pykčiu suriko Peponis.

– Kol nenuimsi laidų ir neįmesti jungiklio į upę, liksiu čia nors ir metus. Aš jau pripratau prie šios atramos.

Peponis nuėmė laidus ir įmetė jungiklį į upę. Pasikiau Don Kamilis liepė jam įmesti ir laidus, ir Peponis paklaūsė.

– Dabar eikš man į pagalbą, – tęsė Don Kamilis.

– Jei lauksi manęs, pražilsis, – guldama po gluosniu ant žemės, atsakė Peponis.

Don Kamilis pats pas jį atėjo.

– Apsikiaulinau, – tarė Peponis. – Pasitrauksiu iš visų pareigų.

– Mano nuomone, būtum apsikaulinęs, jei būtum susprogdinęs tiltą.

– O ką aš liaudžiai pasakysiu? Buvau pažadėjęs sutrukdyti išskeldinimą.

– Tu pasakyk, kad tau atrodo nesąmonė kovoti už Italiją, o dabar jai skelbti karą.

Peponis pritarė.

– Tiesą sakai, – sušnibždėjo. – Kaip viršaitis aš pasitarnavau Italijos reikalui. Bet partijai? Tokiu elgesiu suteršiau partijos garbę!

– Kodėl? Argi partijos įstatuose sakoma, jog tu privalai šaudyti į kareivius? Tada tiems iškvaišeliams paaiškink, kad iš esmės ir kareiviai yra kapitalistų išnaudojami liaudies sūnūs.

– Aišku: kapitalistų ir kunigų! – pritarė Peponis. – Ir kareiviai yra liaudies sūnūs, išnaudojami kapitalistų ir klerikalų kunigų!

Don Kamilis buvo šlapias kaip viščiukas ir neturėjo jokio noro ginčytis. Pasitenkino patardamas Peponiui nekalbėti nesąmonių.

– Klerikalas kunigas nieko nereiškia.

– Kai ką reiškia, – atrėžė Peponis. – Pavyzdžiui, tamsta esi kunigas, bet ne klerikalas.

Viskas gerai baigėsi, nes Viščiaus išskeldinimo išlaidos buvo atlygintos, o valsčiaus prašymui laikiną mediciną Griovės tiltą pakeisti gelžbetoniniu suteikus paramą, buvo išspręstas ir nedarbo klausimas.

(Liaudies bendrosios gerovės naudai sutikome paaukoti vieno nuomininko Viščiaus interesus. Vienu žodžiu, vekselis liko tik atnaujintas, bet neapmokėtas: mūsų sąskaita su valdžia lieka atvira, draugai!)

Kiek vėliau Don Kamilis bažnyčioje paskelbė, kad vienas parapijietis radęs dviračio ratą, ir tas, kuris jį pametė, teateina atsiimti į kleboniją. Tos pačios dienos popietę atėjo Liesius ir gavo ne tik ratą, bet ir kojos spyrį į užpakalį.

– Mes suvesime sąskaitą vėliau, – tarė Liesius. – Kai bus kitas potvynis.

– Žinok, kad aš moku plaukti, – atšovė Don Kamilis.

Vertė kun. Antanas SABALIAUSKAS

Autoriaus iliustracijos

(Ne)vaisingumo baimė

Ramūnas AUŠROTAS

2007 m. gruodžio „Artumoje“ rašiau apie radikalojo feminizmo norą išlaisvinti moterį iš patriarchalinės visuomenės gniaužtų, supriešinusį ją su savo kūnu ir sukėlusį vaisingumo baimę. Jo atspindžių ieškojau siaubo filmuose, kurie dažnai yra kolektyvinėje visuomenės sąmonėje glūdinčių baimių projekcija. Šįkart norėčiau supažindinti su kino tendencijomis, leidžiančiomis numanyti, iš kur kilo nevaisingumo baimė. Tai visiškai nauja baimė, kitokia nei ta, kuri iki šiol istorijoje buvo lydėjusi žmogų. Tai ne natūrali, žmogiška baimė neturėti vaikų, bet nesėkmingos pastangos pažaboti vaisingumą.

Senovės pasaulyje nevaisingumas buvo laikomas dievų bausme, o galėjimas susilaukti palikuonių – jų palankumo ženklų. Trumpai gyvenančiam žmogui pratęsti giminę buvo svarbu ir reiškė bent jau laikiną pergalę prieš nebūtį. Todėl pagoniškos religijose klestėdavo įvairūs vaisingumo kultai, o prokreacijai užtikrinti būdavo aukojami net žmonės. Ši pagoniška mąstysena dabar atgyja įvairiais Naujojo Amžiaus (*New Age*) judėjimo pavidalais. Tiesa, ji kiek pakitusi: dėl kontraceptinės kultūros ir seksualizavimo įtakos kūno vaisingumas užleido vietą jo seksualumui. 1973 m. sukurtas kultinis siaubo filmas „Karklinis žmogeliukas“ (*The Wicker Man*, rež. Robinas Hardy) kaip tik ir žymėjo šį perėjimą, liudydamas visuomenėje atgyjančias pagoniškasias praktikas.

Pagoniškos tautos intuityviai kaip gerį atpažino Dievo duotą žmogui prokreacijos galią („Būkite vaisingi ir dauginkitės...“; *Pr 1, 28a*). Skaitydami Šventąjį Raštą pastebime, kad Dievo sandorą su žmogumi visada lydi vaisingumo pažadas („Padarysiu iš tavęs didelę tautą ir tave palaiminsiu,“ – sako Dievas Abraomui; *Pr 12, 2a*). Ši vaisingumo kaip esminio gėrio samprata pamažu blanko pramonės revoliucijos amžiuje, tradicinėms bendruomenėms ir jų gyvenimui pradėjus irti.

Ką tradicinėje bendruomenėje reiškė vaisingumas, leidžia patirti Charleso

Burnetto filmas „Avių skerdikas“ (*Killer of Sheep*, 1977) – beveik etnografinis pasakojimas apie juodaodžių getą Los Andžele XX a. 7-ajame dešimtmetyje. Ir šiai bendruomenei, išlaikiusiai dar gana tradicinius ryšius, ir iš jos kilusiam režisieriui vaisingumas yra vilties, o vaikas – geresnės ateities ženklas; gal todėl scenos, vaizduojančios vaikus, atrodo tokios šiltos ir intymios akis badančiame skurde. Neatsitiktinai neviltyje gyvenantis pagrindinis veikėjas Stenas nejaučia lytinio potraukio savo žmonai, o ši nepajėgia sužadinti jo noro gyventi – kitaip negu jo dukra, kurios švelnumo atliepą motina palydi skausmingu žvilgsniu. Dėl šių ir kitų kadru filmas leidžia daryti prielaidą, kodėl tradicinės bendruomenės, dažnai gyvenusios ties skurdo riba, buvo tokios gausios: šiuolaikiniu požiūriu prokreacijos motyvai atrodo visiškai nelogiški.

Vaisingumą pradėjus suvokti kaip grėsmę asmens laisvei, atsirado jo baimė, o ją dar labiau skatino feministinė retorika. Pirmoji feminizmo banga visiškai atmetė motinystę, vėlyvesnis feminizmas ją iš dalies reabilitavo pripažindamas motinystę galima, jei tik ji

nėra padiktuota patriarchalinės jėgos (sic!). Paprastai sakant, tai reiškė motinystę be tėvystės, Vakarų pasaulyje jau tapusią mada. Tačiau vaisingumo baimė tik iš dalies galima pagrįsti feministinio požiūrio – neva nėštumas apriboja moters laisvę ir tėra priemonė vyrui ją pavergti – įtaka ar moterų emancipacijos padariniais (*moters išlaisvinimas atleido nuo atsakomybės vyrą, todėl dabartinei moteriai gresia kur kas realesnis pavojus likti vienai auginti vaiką*). Šios baimės nepaaiškina ir vaisingumo bei seksualumo supriešinimas, kilęs iš feministinio teiginio, jog vaisingumas sunaikina moters seksualumą.

Baimės šaknys kur kas gilesnės. Vaisingumas baugina, nes žmogus negali jo kontroliuoti. Jį galima paveikti, tačiau neįmanoma visiškai suvaldyti. (Kad taip žaidžiama su ugnimi, puikiai įrodo mokslinis faktas, jog nevaisingumo gydymas, taip pat ir dirbtinis apvaisinimas, didina persileidimo tikimybę.) Noras kontroliuoti vaisingumą, prasi-dėjęs XX a. viduryje kontraceptinės pi-

Kadras iš filmo „Žmonių vaikai“

liulės išradimu ir tebesitęsiantis iki šiol, yra ne kas kita kaip Apšvietos amžiaus idėjų raiška. Būtent Apšvietoje gimė proto visagalybės ir pažangos mintys bei tikėjimas, jog žmogus pajėgs sukurti rojų žemėje. Visų pirma tam reikėjo užvaldyti materiją, o paskui ją perkurti. Neatsitiktinai Apšvietos epochoje buvo atgaivintas antikinis Prometėjo mitas. Prometėjas pavagia iš dievų ugnį, atimdamas tai, kas priklausė tik jiems, ir atiduoda žmonėms, taip sudarydamas sąlygas ne tik nebepriklausyti nuo dievų, bet ir kaip jiems valdyti žemę. Ideologiniu tos epochos „kūdikiu“ ta-

po marksizmas, siekęs nusavinti darbo įrankius ir jais visiškai užkariauti materiją ir netgi sukurti naują visuomenę bei naują žmogų.

Šis žmonijos siekis savo valdžioje turėti žemę, užuot ją valdžius kaip Kūrėjo patikėtą turtą, pamažu atsigręžia prieš ją pačią. Ji jau žino, kad gamta (materija) gali keršyti, lygiai taip pat, kaip kad Dievas sugriauna Babelio bokštą. Šiuolaikinio žmogaus patirtis, kad vaisingumo suvaldyti negalima, ir žinojimas, kad tai bandoma padaryti bet kuria kaina, ir kelia nevaisingumo baimę.

Nujaučiamus manipuliavimo vaisingumu padarinius atspindi Alfonso Cuaróno filmas „*Žmonių vaikai*“ (*Children of Men*, 2006). Savo forma ir turiniu tai tipišką postmodernus žaidimas įvairiomis idėjomis ir ideologijomis, ne visai tradicinis jo pasakojimas atspindi šiuolaikinio meno spontaniškumą. Juosta prasideda nekrologu, iš jo sužinome, kad jau aštuoniolika metų pasaulyje negimęs nė vienas vaikas. Nežinia, kodėl taip atsitikę, aišku tik tiek, jog kūdikių besilaukiančios moterys masiškai pradėjusios patirti persileidimus (moksliniais tyrimais įrodyta, kad turėtas abortas ir kontracepcija didina persileidimo riziką). Filmą laicistine dvasia naudojami Šventosios Šeimos istorija: nežinia iš kur atsiranda mįslingu būdu pastojusi afrikietė, ją saugiai išgabenti iš šalies imasi baltaodis globėjas. Įdomiausia, kad suirutės, politinių neramumų ir karų kamuojamame pasaulyje saugiausia vieta yra mokslininkų organizacijos „Žmogaus projektas“ valdoma sala, ten moterį turi nugabenti laivas „Rytojus“... Taip dar kartą nauju pavidalu atgyja Apšvietos epochos tikėjimas proto galia. Ek, jau ta agnostikų puikybė...

Pavėžėti ar nepavėžėti?

Dabar automobilius turi kone visi. Tačiau kiek vienišų moterų ar pensininkų nuleidę galvas pėdina į viešąjį transportą! Jei pensija – 700 Lt, ne tik nelipsite į „mikrobą“, bet ir apskaičiuosite bei sugalvosite, kaip nuvažiuoti į kitą miesto galą tiesiogiai, nepersėdant. Tas pats pasakytina ir apie moteris, kurių vyrai bedarbiai, o namuose – pora vaikų. Pikta, kai gatvėmis švilpia automobiliai, o juose sėdi po vieną žmogų. Taigi pavėžėti reikia kada tik galima ir ką tik galima. Žinoma, atsižvelgiant į virtinę sąlygų: kai mums pakeliui arba nereikia daug sukti iš kelio; pakeleivio drabužiai turi būti švarūs; pavojaus neturi kelti vežamo asmens bagažas (išsipilti galintys skysčiai, dažai, sudužę kiaušiniai ir t. t.); keleivis turi būti padorus žmogus, kuris nelaikytų jūsų taksistu; pažįstamiems nedera piktnaudžiauti jūsų paslaugumu. Pvz., pavėžėti 3 ar 4 kartus, jau skambinti jums į namus ir sakyti: „Klausk, ar nepametėtum manęs į Aleksoto turgų?“ Dera paimti žvarbią ar lietingą dieną autobusų stotelėje susigūžusį žmogų, kaimynę su sunkiais krepšiais ir be jų, šlubčiojantį pažįstamą, vaikus iš darželio vedančią bendradarbę ir pan.

Keleivis irgi turi savo pareigų. Lipdamas į automobilį nusipurto kojas (juk kilimėlius reikia plauti!), stengiasi neištepti salono, nerūko automobilyje ir be perstojo netrata. Kažkodėl žmonės įsivaizduoja, kad turi kalbinti vairuotoją. Tokie plepiai yra gryna nelaimė!

Kada galima nepavėžėti? Jei važiuojate į priešingą pusę, skubate ar esate susitarę pakeliui paimti bendrakeleivį. Atsisakoma mandagiai, būtinai paaiškinant priežastį, bet nesiteisinant.

Už pavėžėjimą neišauklėti žmonės kartais pasiūlo kelis litus. Tada kalba trumpa: „Mano mašina ne taksi ir aš neuždarbiauju.“ Tai sakoma dviem būdais, abu veiksmingi. Vienas – lediniu balsu, antras – kvatojantis iš visos širdies.

Aurimo Dunausko nuotrauka

Čekijoje ir Lenkijoje kaimynai jau susitaria, kieno automobiliu kurią savaitės dieną penkiese važiuotų į darbą ir grįžtų namo. Taip taupiau, nors vairuotojas ir užtrunka ilgiau. Užtat išmetamųjų dujų – penkis kartus mažiau! Be to, labai draugiška, bendruomeniška. Sektinas pavyzdys! Pas mus irgi neretai taip būna. Keli bičiuliai nori nuvažiuoti į Kryžių kalną ar, tarkim, į Pažaislio muzikos festivalio koncertą, vyksiantį kad ir Zyplių dvare, ir visi po lygiai pasidalija išlaidas degalams.

Saugos diržais reikia prisiegti visiems automobilio keleiviams. Prie kinėse sėdynėse jau beveik visi prisiega, o galinėse – ne. Vairuotojas turi tai priminti, bet jei „galiniai“ vis vien nepaklaūsė, o kelių policija jį nubaudė (300 Lt!!!), kaltininkai turi jam atlyginti, t. y. gražinti baudos dydžio sumą.

Kada ir ko pavėžėti nereikia? Vakarė ar naktį „balsuojančių“, nes galite gauti per galvą, netekti automobilio, pinigų, telefono, laikrodžio, žiedo ir kt. Netikėkime senomis pasakomis apie vargšus studentus, norinčius nukakti pas tėvus, neva ligos ar nelaimės išstiktuosius ir pan. Ne tie laikai, o plėšikų į valias. Ypač atsargios turi būti vairuojančios moterys. Nevežame ir pažįstamų girtuoklių, kai jie būna pasiekę stadiją, vadinamą „kaip dūmas“. Turėsime daug bėdos, be to, teks valyti ir vėdinti saloną.

V. I.

Vyrų ir moterų nevaisingumas

Gydytojo Petro paskaitėlė

Kalbėdami apie nevaisingumą, turime galvoje nevaisingą šeimą. Vaikų nesusilaukiama dėl priežasčių, susijusių su sutuoktinių sveikata. Seniau šeimos dažniau būdavo nevaisingos dėl moters sveikatos, o pastaraisiais dešimtmečiais itin padaugėjo vyrų nevaisingumo atvejų. Tačiau esti ir tokių porų, kur abu sutuoktiniai sveiki, o vaikų vis vien neturi. Tokių šeimų yra vos ne trečdalis iš šios negandos paliestųjų. Taigi, nevaisingumas nėra vien liga, kurią pagydzius viskas susitvarko. Esama ir kažko kito, kas lemia vaikų atėjimą, tad mokslui čia dar lieka daug erdvės.

Pabrėžtina, kad ištirti ir nustatyti moterų vaisingumą sunkiau negu vyrų. Visi tyrimai būna labai išsamūs, ilgi, šiek tiek skausmingi, pagaliau ir ne itin malonūs. Moterų nevaisingumo priežasčių yra kelios grupės. Šį kartą aplenksiu skausmingą ir nekvestionuojamą abortų bei kontraceptikų temą.

Pirmoji priežastis – tai kliūtys kiaušintakiuose, atsiradusios dėl lytiniu būdu plintančių uždegiminių ligų, pvz., tų, kurias sukelia chlamidijos. Ištyrus populiaciją, paaiškėjo, kad 18–20 proc. žmonių nešioja šį mikroba, nesukeliantį jokių požymių, tačiau trukdantį pradėti kūdikį ir jį išnešioti. Kaip šias ligas

diagnozuoti ir gydyti, yra aišku. Antroji priežastis – liga, vadinama endometriozė. Pasitaiko gydyti net jaunas, lytinių santykių neturėjusias merginas, kurioms veši gimdos gleivinės audinys, sukeldamas sąaugas, užlipdydamas kiaušintakius. Dar kita, jau hormoninė, priežastis – ovuliacijos sutrikimai. Pavyzdžiui, policistinį kiaušidžių sindromą turinčioms moterims ovuliacijos būna retai ir joms sutrinka mėnesinių ciklas; tada tenka lankytis pas šioje srityje besispecializuojantį ginekologą. Gydyti sergančiųjų skyd liaukės, hipofizės ligomis pasitelkiami ir endokrinologai. Ir pagaliau pasitaiko, kad kiaušintakiai visiškai sveiki, ovuliacijos vyksta, bet moteris nepastoja. Galbūt tai būna nulemta genetiškai.

Neramu, kad nevaisingų vyrų gausėja pirmiausia dėl priklausomybių bei žalingų įpročių. Tai narkotikai, alkoholis, besaikis rūkymas. Labai kenkia ir autoimuninės ligos, pvz., vaikystėje persirgta kiaušintakių. Vyrams hormoniniai tyrimai atliekami tokie patys kaip ir moterims. Tačiau reikia įvertinti ir vyro sėklos kokybę. Ir čia krikščionys susiduria su etiniais aspektais. Ar sėkla, kurią tirsime mikroskopu analizuodami spermatozoidų skaičių bei judrumą, bus paimama etiškai? Masturbuojantis jos nedera imti, ir aš

visiškai suprantu tuos vyrus, kurie nesusitinka būtent taip duoti sėklos ir atsisako šio tyrimo. Tačiau jį galima pakeisti kitu būdu, kai sėkla paimama iš moters kūno po natūralių lytinių santykių. Tada ji jau būna susimaišiusi su moters kūno sekretais, bet toks tyrimas kur kas tikslesnis bei patikimesnis, ypač jei tai atliekama tam tikru ciklo metu, vaisingomis dienomis. Medikai kartais į tokius dalykus neatsižvelgia. Jie paprasčiausiai duoda mėgintuvėlį ir nesuka sau galvos, kaip sėkla bus paimta. Tačiau daugelis vyrų nenori tam naudoti masturbacijos, ir jie yra teisūs.

Kai kada nevaisingumo priežastys būna psichologinės, t. y. dėl jų neįvyksta normali lytinė sueitis. Jauni vyrai skundžiasi ankstyvu sėklos išsiliejimu ir panašiais sutrikimais, vykstančiais dėl psichologinių problemų.

Dar paminėtinos tokios lytiniu keliu plintančios ligos, kaip gonorėja, chlamidijozė, papilomos bei herpeso virusai lytiniuose takuose.

Gydantis nuo nevaisingumo nepamirština, kad dabar plačiai siūlomi neetiški būdai. Tai kūdikio pradėjimas *in vitro*, t. y. apvaisinant už kūno ribų. Krikščionims priimtinas, nes yra moralus ir etiškas, dirbtinis apvaisinimas moters kūne (*in vivo*), tačiau Lietuvoje jis kol kas neatliekamas.

Apmaudu, kad mūsų medicinoje bėgama prie vis naujų technologijų, o konservatyvių gydymo priemonių neišnaudojama. Juk galima daryti mikrochirurgines operacijas, taikyti tradicinius gydymo būdus ir t. t. Tačiau šeimos skubiai nukreipiamos į privačias dirbtinio apvaisinimo klinikas...

Baigdamas noriu dar kartą pabrėžti, kad apie 30 proc. nevaisingumo atvejų yra neaiškūs. Gal po 10–15 metų mokėsime išaiškinti jų priežastis, bet kol kas ne.

„Būkite pasveikinti ir būkite sveiki“ – taip 2004 m. rugpjūčio 9 d. savo programą pradėjo „Santariškis radijas“. Iš pradžių jis veikė tik Vilniaus universiteto Santariškis klinikoje, o nuo 2007 m. tapo internetiniu ir jau girdimas visur. Jo kryptis – sveikatos ugdyimas, informacija, ligų prevencija, švietimas, jauki psichologinė aplinka (muzika, įvairenybės, kultūros laidos, humoreskos).

Išsamiau žr. www.vpc.lt/santaradijas

Kai laikas sustoja

Vanda IBIANSKA

Esame įpratę, kad laikas lekia tarsi vėjas, ir nėra pasaulyje jėgos, kuri jį sustabdytų. Jaunystėje jo bėgimas tarsi lėtesnis, o bręstant ir senstant nenumaldomai greitėja. Daktaras Faustas maldavo: „Sustok, akimirka žavinga!“; milijardai gyvenusių ir gyvenančių žmonių kažin ką atiduotų, kad galėtų šią niekam nepaklūstančią tėkmę sulaikyti. O, kaip galėtume pakeisti savo gyvenimą, jei esminė akimirka užtruktų ilgiau, stabtelėtų nors pusvalandžiui: geriau apmąstę priimtume protu ir širdimi kur kas teisingesnį, geresnį, tauresnį sprendimą! Deja, jau nuspręsta skubotai, neteisingai, neretai ir kvailokai...

Laikas, kaip žinome, nėra kokiu nors matu matuojama kategorija. Taip, yra sekundės, valandos, paros, savaitės, mėnesiai, metai, šimtmečiai, tūkstantmečiai, netgi eros. Tik kas iš to? Ar tiek pat trunka valanda motinai, mokančiai savo mažylį žengti pirmuosius žingsnius, ir

pa žmogų ir jo aplinką. Kol neišmanėlė žuvelė nepraris kabliuko, laikas vos vos srovėna. Beveik stovi. Meškeriotojas ilsisi, nes jo širdyje ir smegenyse tvyro ramybė. Iš tikrųjų ne taip jau ir svarbu, ką pagausi – šamą ar aukšlę. Kur kas vertingesnė šioji stabtelėjusio laiko teikiama palaima, tik žvejai mėgėjai nė už ką nenori to prisipažinti. Jie kalba apie tai, ar „yra kliovas“, ar „nėra kliovo“, nes nori atrodyti vyriškai.

Savo žingsnius laikas lėtina ir saulėtą dieną prie jūros plažės (negaliu prisiversti rašyti to dirbtinio ir prievartaujančio žodžio „paplūdimys“). Kai guli užmerktomis akimis ir girdi vien jūros ošimą, o protas tingiai sukasi nelygu švino gabaliukas virš ugnies. Ir vėl ramybė, taika, gamtos garsai, laiko stoviniavimas vietoje.

Kartais laikas sustoja miegant be sapnų. Bet tada tai jau tarsi iškirptos jo skiautės, nes nieko nejauti ir nežinai.

Galiausiai ateina ta valanda, kai laikas sustoja galutinai. Paskutinis atodūsis, širdies tvinksnis, po jų tos penkios minutės, kai smegenys dar dirba ir godžiai gauda išorės garsus. Paskui mums, gyviesiems, atrodo, kad išėjusiajam laikas sustojo. Tai kad ne. Pas Dievą diena kaip šimtmečiai, o šimtmečiai kaip diena. Ten laiko matų nėra ir negali būti, nes ten – Amžinybė. O likusieji čia renka brangaus išėjusio žmogaus nuotrauką, jas įrėmina, žiūri, verkia.

Fotografija sustabdo akimirkas. Ji vertinga ne vien dėl to, kad

ligoniui, besigaluojančiam nuo neįmanomų nuskausminti kančių? O sekundės? Tos, per kurias nusikaltėlis laukia nuosprendžio, ir tos, kai užsižiopsojęs vairuotojas trenkiasi į pakelės medį? Laikas kiekvienam įvairiu metu skirtingas. Tokia jau žiauri ir nekintama jo savybė.

Ir vis dėlto. Vis dėlto būna, jog laikas tarytum sulėtėja. Sulėtėja taip, kad jo bėgimo nejauti. Tai puikiai žino mėgstantieji pasėdėti su meškere prie upės. Tyla gaubia viską aplinkui, vanduo teka tingiai, ramybė su-

dokumentuoja žmones, faktus, laikotarpį. Nuotrauka mums visam laikui palieka kažkada gyvenusių prosenelių akis, veidus, šukuosenas, drabužius. Kažkuria prasme ji sutramdo tą, atrodytą, nesutramdomą laiką. Nuo XIX a. pirmosios pusės į mus iš dagerotipų, paskui iš nuotraukų žvelgia mūsų protėviai šiltais, gero linkinčiais žvilgsniais ir šypsenomis.

Sustojusį laiką mačiau Šventojoje Žemėje. Alyvmedžiai Getsemanės sode, tie keli, menantys Kristų ir

Gyvenimas kaip senas vynas

apaštalus, jau paklūsta laikui baigdami nugyventi savo tūkstantmetę senatvę. Bet yra kitas dalykas, nepavaldus laikui. Tai kalnai ir takai, kuriais pirmieji krikščionys keliaudavo iš Galilėjos per Samariją į Judėją. Pėsčiomis ėjo į Jeruzalę per dykynes ir kalnus, akmenuotais, vos įžiūrimais keliukais, kur nerasi nei maisto, nei vandens. Dabar tas trasas žymi nedideli kryžiai. Čia nesilanko minios piligrimų ir turistų. Pliki kalnai, uolos, kur ne kur ant akmens pasilipęs stoviniuoja išdidus muflonas, prabėga laukinė kalnų ožka. Eiti tais takais sunku, vis aukštyn, kojos slidinėja, siaura. Bet kokia ten tvyro ramybė! Ir suvokimas, jog eini į šventąjį miestą Jeruzalę,

kur Kryžiaus kelias, Kristaus kapas, į šalia, vos už šešių kilometrų esantį Betliejų. Nykios tylios uolos, jokių garsų. Ir daug kilometrų tas pats peizažas. Prieš du tūkstantmečius ir dabar. Čia laikas susidrovėjo, susigūžė prieš Dievo Sūnaus didybę ir nuščiuvo.

Kodėl apie tai rašau? Nes bėgame, lekiame, skubame, vis sakome nesusėpėjantys. Ką vejamės? Sakysite, gyvenimas diktuoja šitokius tempus. Tai kad juos tokius patys sau paskyrėme, niekas juk jų neprimetė. Taip ir prabėgame per gyvenimą didžiuodamiesi savo neva darbštumu, įveiktais sunkumais. Ar tai toks jau didelis nuopelnas? Mano galva, greičiau nuodėmė. Turime surasti pritilusio laiko atkarpą, kad sustotume, išsiklaustume į save, pažvelgtume į savo širdies bedugnę, akimis aplink save paieškotume Kristaus veido. Pagaliau iš sielos gelmių ir kiekviena kūno ląstele imtume maldauti: „Esu kaltas, esu labai kaltas! Viešpatie, pasigailėk!“ Tada apgaubtų ramuma, taika ir gėris.

Ar daug, ar mažai reikia, kad tai išgyventume?

Tik sustoti.

Tomo Vyšniausko nuotraukos

Šypsenos be raukšlių

Vyras į žvejybą pirmą kartą pasiima žmoną. Kai jiedu grįžta, draugas klausia:

– Na, kaip tavo antrajai pusei sekėsi?

– Labai blogai! Jinai ir jauką netinkamai movė, ir spiningą nežmoniškai mėtė, ir žuvų daug daugiau pagavo!

* * *

Ateina vaikas į vaistinę ir prašo:

– Duokit man vaistų.

– O kuo tu sergi?

– Kol kas niekuo, bet šiuo metu tėtė varto mano pažymių knygelę.

* * *

Kaip? Jūs neskaitėte Picasso?!

* * *

Jei bijote sustorėti, prieš valgį išgerkite 50 g konjako. Konjakas slopina baimės jausmą.

* * *

– Mano gimtadienis balandžio pirmąją, bet niekad jo nešvenčiu.

– Kodėl?

– Manimi niekas netiki!

* * *

Petriukas šaukia iš vonios:

– Mama! Ar mes neturime jokio kito šampūno?

– Kuo tau šitas blogas? – stebisi mama.

– Ant jo parašyta: „Skirtas sausiems plaukams“, o mano plaukai jau šlapi!

* * *

Klientas:

– Laba diena. Man nesiseka atspausdinti raudonai.

Konsultantas:

– O ar jūs turite spalvotą spausdintuvą?

Klientas:

– Aaaaaa... Ačiū.

* * *

Atleiskite, kad aš kalbu, kai jūs pertraukiate.

* * *

Rytas – tai metas, kai beveik visi dirbantys pavydi bedarbiams.

* * *

– Kodėl neklausi, kaip gyvenu?

– Na, kaip gyveni?

– Oi, geriau neklausk.